



Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyoloji Anabilim Dalı

**SPORUN CİNSİYETLENDİRİLMESİ BAĞLAMINDA KADIN
FUTBOLUNUN MEDYADA TEMSİLİ**

Yağmur ARI

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2024

SPORUN CİNSİYETLENDİRİLMESİ BAĞLAMINDA KADIN FUTBOLUNUN
MEDYADA TEMSİLİ

Yağmur ARI

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2024

KABUL VE ONAY

Yağmur ARI tarafından hazırlanan "Sporun Cinsiyetlendirilmesi Bağlamında Kadın Futbolunun Medyada Temsili" başlıklı bu çalışma, 24.04.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Aslıhan ÖĞÜN BOYACIOĞLU (Başkan)

Prof. Dr. Esra BURCU SAĞLAM (Danışman)

Doç. Dr. Mustafa Berkay AYDIN (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof.Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan “**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**” kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

24/04/2024

Yağmur ARI

¹“*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*”

- (1) *Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.*
- (2) *Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.*
- (3) *Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir *.* Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* *Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.*

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, **Prof. Dr. Esra BURCU SAĞLAM** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Yağmur ARI

TEŞEKKÜR

Her araştırmanın ve bu araştırmayı yazan araştırmacının, bu konuyu seçmesine neden olan şeyleri anlatan bir hikâyesi vardır. Benim ve araştırmamın hikâyesi, “Kızlar ... yapamaz” diyenlere aldırış etmeden iki kızıyla birlikte Didim sokaklarında futbol oynayan bir babayla başladı. O nedenle ilk ve en büyük teşekkürüm sana babacığım, sen olmasaydın belki de bu tez olmayacaktı. Her ne kadar yanımda olamasan da benimle gurur duyduğunu hissediyorum. Bu tez senin için, olabileceğin en iyi baba olduğun ve hayatımda gördüğüm en büyük Beşiktaşlı olduğun için...

Diğer bir teşekkürüm aldığım her kararda yanımda olan ve varlığını her zaman yanı başımda hissettiğim biricik kardeşim Büşra ARI, annem Nezahat DERİN ARI'ya ve diğer kız kardeşim Merve DERİN NARİN'e can-ı gönülden teşekkür ederim. Sizin desteğiniz olmasa başaramazdım.

Desteğini hiçbir zaman benden esirgemeyen geniş aileme; dayım Erkan DERİN, yengem Gülay DERİN, dayım Özkan DERİN, amcam Yahya BALABAN ve yengem Zübeyde BALABAN'a tekrar teşekkür etmek istiyorum.

Düştüğümde beni tekrar ayağa kaldıran ve varlığı benim için çok kıymetli olan can dostum Seda Sultan COŞKUN'a her zaman yanımda olduğu için, sevecenliğiyle hayatımı aydınlatan canım küçük arkadaşım Selin COŞKUN'a, yüksek lisansın tanışmamıza vesile olduğu canım arkadaşım Ezgi Aşkım KAZIL DELİCE'ye teşekkür ederim.

Tezimin tüm aşamalarında beni destekleyen, tecrübeleriyle beni aydınlatan ve her zaman yanımda olan sevgili tez danışmanım, akademik annem Prof. Dr. Esra BURCU SAĞLAM'a teşekkür ederim. Tez jürimde yer alarak beni onurlandıran değerli hocalarım Doç. Dr. Aslıhan ÖĞÜN BOYACIOĞLU ve Doç. Dr. Berkay AYDIN'a katkıları için teşekkür ederim.

Yalnızca varlıklarıyla bile beni mutlu eden ve yüksek lisans sürecim boyunca bolca ayrı kalmak zorunda olduğum patili çocuklarım Duman, Balım, Goose ve Beşiktaş'a teşekkür ederim.

En son olarak kendime, bir önceki yüksek lisansımı bırakmama sebep olan sözlere kulaklarımı tıkayıp pes etmediğim ve sıfırdan tekrar yüksek lisansa başlayarak elimden gelen her şeyi yaptığım için teşekkür ediyorum.

ÖZET

ARI, Yağmur. *Sporun Cinsiyetlendirilmesi Bağlamında Kadın Futbolunun Medyada Temsili*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2024.

Kadınlar tarih boyunca çeşitli bahanelere sığınarak sistematik bir şekilde kamusal alandan dışlanmışlardır. Ev ve aileye dair özel alan kadınlara atfedilirken, siyaset ve spor gibi alanları içeren kamusal alan erkekler için ayrılmıştır. Bu durum, sporun da erkeklerin hakimiyetindeki bir alan olarak algılanmasına ve kadınların bu alandan dışlanmasına yol açmıştır. Futbol özelinde bu ayrımcılık daha da belirgin bir şekilde kendini göstermiştir. Erkek futbolu, atletik beceri, güç ve dayanıklılık gibi erkeklikle özdeşleştirilen özelliklere dayanan bir spor olarak kurgulanmıştır. Bu durum, kadınların bu spora katılma ve başarılı olma yeteneğini sorgulamaya ve onları bu alandan uzaklaştırmaya zemin hazırlamıştır. Medya, bu ayrımcı bakış açısını yeniden üreten ve pekiştiren önemli bir rol oynamıştır. Spor medyasında bulunan futbol haberleri ve yorumları genellikle erkek futboluna odaklanırken, kadın futbolu ötekileştirilmekte ve önemsizleştirilmektedir. Bu durum, kadın futbola olan ilginin azalmasına ve kadınların bu alandaki potansiyellerinin gelişmesine engel teşkil etmektedir.

Bu araştırma, sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı bağlamında kadın futbolunun medyadaki temsiline odaklanarak Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan haberlerin incelenmesini amaçlamaktadır. Bu açıdan 1 Temmuz 2019 ve 15 Mart 2024 tarihi arasındaki kadın futboluyla ilgili yayımlanan haber ve köşe yazıları nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bu analiz, medyanın kadın futbolunu temsil etme biçiminin toplumsal cinsiyet algılarına nasıl katkı sağladığı ve sporun cinsiyetlendirilmesi kavramının nasıl şekillendirildiğinin anlaşılmasında yardımcı olacaktır.

Anahtar Sözcükler

Kadın Futbolu, Sporun Cinsiyetlendirilmesi, Medya Temsili

ABSTRACT

ARI, Yağmur. *Media Representation of Women's Football in the Context of Gendering of Sports*, Master of Science Thesis, Ankara, 2024.

Throughout history, women have been systematically excluded from the public sphere under various pretexts. While the private sphere, associated with home and family, has been attributed to women, the public sphere including politics and sports has been reserved for men. This situation has led to the perception of sports as a domain dominated by men and the exclusion of women from this sphere. In the context of football, this discrimination has been particularly pronounced. Men's football has been constructed as a sport based on characteristics associated with masculinity such as athletic skills, strength, and endurance. This has raised doubts about women's ability to participate and succeed in this sport, pushing them away from this domain. The media has played a significant role in reproducing and reinforcing this discriminatory perspective. Football news and commentaries in sports media often focus on men's football, while women's football is marginalized and trivialized. This has led to a decrease in interest in women's football and hindered the development of women's potential in this field.

This research aims to focus on the representation of women's football in the media within the context of the gendering of sports, by examining the news articles from *Yeni Şafak Gazetesi*, *Milliyet Gazetesi*, and *Cumhuriyet Gazetesi* published between July 1, 2019, and March 15, 2024. Using a qualitative content analysis method, this analysis seeks to understand how the media's representation of women's football contributes to societal gender perceptions and shapes the concept of the gendering of sports.

Keywords

Women's Football, Gendering of Sports, Media Representation

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN KAPSAMI	3
1.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU	3
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	11
1.3. ARAŞTIRMANIN PROBLEM CÜMLELERİ	13
1.4. LİTERATÜR TARAMASI VE TANITIMI	13
1.5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	20
1.6. ARAŞTIRMANIN VERİ TOPLAMA SÜRECİ.....	23
1.7. ARAŞTIRMANIN VERİ ANALİZ SÜRECİ	24
1.8. ARAŞTIRMADA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	26
2. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVESİ.....	27
2.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	27
2.2. KURAMSAL ÇERÇEVE	32
2.2.1. Alan Kuramı	32

	viii
2.2.2. Spor Feminizmi	36
3. BÖLÜM: KADIN FUTBOLUNUN MEDYADA TEMSİLİ	40
3.1. KADIN FUTBOLUNUN TARİHİ	41
3.2. MEDYA TEMSİLİ KAVRAMI.....	49
3.3. YENİ ŞAFAK GAZETESİNDE KADIN FUTBOLUNUN MEDYADA TEMSİLİ	50
3.4. MİLLİYET GAZETESİNDE KADIN FUTBOLUNUN MEDYADA TEMSİLİ	53
3.5. CUMHURİYET GAZETESİNDE KADIN FUTBOLUNUN MEDYADA TEMSİLİ.....	57
4. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN BULGULARI	62
4.1. FUTBOL ALANININ CİNSİYETLENDİRİLMESİ	62
4.2. CİNSİYETLİ FUTBOL ALANININ YENİDEN ÜRETİLMESİ.....	69
4.3. KADIN FUTBOLCULARIN HABER SUNUMLARININ İÇERİĞİ...74	
4.4. KADIN FUTBOLU VE ERKEK FUTBOLU HABERLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	75
4.5. KADIN FUTBOLUNDA YAŞANAN SORUNLARIN SUNUMU	78
4.6. YENİ ŞAFAK GAZETESİ, CUMHURİYET GAZETESİ VE MİLLİYET GAZETESİNDE MEDYA TEMSİLİNİN FARKLARI.....	84
SONUÇ.....	88
KAYNAKÇA	94
EK 1. ORJİNALLİK RAPORU	104
EK 2. ETİK KURUL MUAFİYET FORMU.....	106

TABLO DİZİNİ

Tablo 1: Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetelerinde Kadın Futbolu ile İlgili Haber Sayıları.....	89
--	----

ŞEKİLLER DİZİNİ

Grafik 1: Yeni Şafak Gazetesinde Yıllara Göre Yapılan Haber Sayısı.....	51
Grafik 2: Yeni Şafak Gazetesinde Haber İçeriğine Göre Haber Sayısı.....	52
Grafik 3: Milliyet Gazetesinde Yıllara Göre Yapılan Haber Sayısı.....	55
Grafik 4: Milliyet Gazetesinde Haber İçeriğine Göre Haber Sayısı	55
Grafik 5: Milliyet Gazetesinde Takımlara Göre Yapılan Haber Sayısı	56
Grafik 6: Cumhuriyet Gazetesinde Haber İçeriğine Göre Yapılan Haber Sayısı.....	58
Grafik 7: Cumhuriyet Gazetesinde Takımlara Göre Yapılan Haber Sayısı	59
Grafik 8: Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesinde Yapılan Haber Sayısının Karşılaştırılması	60
Grafik 9: Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesinde Yıl Bazında Haber Sayısı.....	70
Grafik 10: Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesinde Yıl Bazında Haber Sayısı.....	84

GİRİŞ

Kadınlar tarih boyunca kamusal birçok alandan dışlanmışlardır. Bu alanlardan birisi cinsiyetlendirilmiş bir alan olan spor alanıdır. Spor, tarihsel olarak erkek egemen bir alan olarak inşa edilmiştir. Bu anlamda sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı sporlara katılımların cinsiyetler bazında şekillendirilmesi ve toplum tarafından cinsiyetlere “uygun” spor dallarının belirlenmiş olmasına işaret etmektedir. Sporun cinsiyetlendirilmesi toplumsal cinsiyet eşitliği açısından kadınlar aleyhine olan bir durumdur ve kadınlar ve erkeklerin spor alanında eşit fırsatlara sahip olamaması anlamına gelmektedir. Sporun cinsiyetlendirilmesi kadın sporcuların erkek sporculara göre daha düşük ücretler alması, daha az imkâna sahip olmaları, medyada görünürlüklerinin daha az olması gibi durumlara sebep olmaktadır. Sporun cinsiyetlendirilmesinin erkekler lehine olduğu en belirgin alan futbol olarak karşımıza çıkmaktadır (Koca ve Bulgu, 2005).

Medya, toplum üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir ve toplumsal algı ve değerleri şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Spor medyası da bu etkileşimde önemli bir yer tutmaktadır. Spor, toplumda yaygın bir ilgi ve tutkuyla takip edilen bir alan olmasıyla birlikte, medyanın sporu nasıl temsil ettiği ve hangi perspektiflerle ele aldığı, cinsiyet rolleri ve toplumsal cinsiyet algısını şekillendirme açısından önem arz etmektedir. Medya, özellikle kadın sporcuların ve kadın spor etkinliklerinin medyadaki nasıl temsil edildiği, bu alandaki cinsiyet eşitliği ve kadınların spor alanındaki yerinin algılanması açısından kritik bir öneme sahiptir. Sporun ve futbolun erkek egemen yapısı paralel olarak medyada da yansıtılmaktadır. Medya, sporun cinsiyetlendirilmesi açısından önemli bir rol oynamaktadır ve bu durum kadın futbolunun gelişmesini önünde bir engel oluşturmaktadır.

Bu araştırma, medyanın kadın futbolunu temsil etme biçimi ve bu temsillerin sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı bağlamında nasıl anlamlandırıldığını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada veri çeşitliliğinin sağlanması ve özellikle farklı politik ve ideolojik yaklaşımlar açısından kadın futbolunun medyada temsilinin ele alınabilmesi amacıyla Türkiye'de yaygın olarak okunan ve önemli gazeteler olan Yeni Şafak, Milliyet ve Cumhuriyet'in spor sayfaları üzerinden kadın futbolunun temsili ele alınmıştır. Araştırmada seçilen gazetelerin hem üç farklı düşünce yapısını temsil etmesi hem de haberlerine internet sitesi üzerinden de erişim sağlanabilmesi seçim kriteri olmuştur. Muhafazakâr görüşü temsilen Yeni Şafak Gazetesi, liberal görüşü temsilen Milliyet Gazetesi ve muhalif görüşü temsilen Cumhuriyet Gazetesi seçilmiştir. Bu üç gazetenin internet sitesi üzerinden ulaşılan

haberlere kadın futbolu ve kadın futbolcuların medyada temsili üzerine nitel bir içerik analizi yapılmıştır. Bu araştırmada aynı zamanda medyanın sporun cinsiyetlendirilmesi sürecindeki rolünü anlamak ve kadın futbolunun medyadaki temsili üzerinden toplumsal cinsiyet algısının nasıl şekillendiğinin analiz edilmesi de amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları, kadın futbolunun medyadaki temsili ile ilgili farkındalık yaratmayı ve medyanın cinsiyet eşitliği açısından daha duyarlı bir yaklaşım benimsemesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın birinci bölümü olan araştırmanın kapsamı ve yöntemi bölümünde araştırmanın konusu, amacı, problem cümleleri ve literatür taraması hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca araştırmanın metodu, veri toplama ve analiz süreci, araştırmada karşılaşılan güçlükler hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde araştırmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesi hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmanın kavramsal çerçevesinde uluslararası literatür taranarak sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı açıklanmıştır. Araştırmanın kuramsal çerçevesinde ise Spor Feminizmi ve Alan Kuramı kullanılmıştır. Araştırmanın üçüncü bölümü kadın futbolunun medyada temsili bölümüdür. Bu bölümde medya temsili kavramı, bazı ülke örnekleri üzerinden kadın futbolunun dünyadaki ve Türkiye'deki tarihi, araştırma sahası olarak belirlenen Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesi hakkında kısa bilgilendirmeler yer almaktadır. Araştırmanın dördüncü bölümü bulgular bölümüdür. Bu bölümde araştırmanın altı problem cümlesi çerçevesinde veriler analiz edilmiş ve bu çerçevede ulaşılan temalar gazete haberlerinden alınan örnekler ile desteklenmiştir. Araştırmanın son bölümü olan sonuç bölümünde araştırmada ulaşılan bulgular, araştırmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesi bağlamında değerlendirilmiştir.

1. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırmanın kapsam ve yöntemine detaylı bir şekilde yer verilmektedir. Araştırmanın kapsamının açıklanması açısından araştırmanın konusu, amacı, önemi, problem cümleleri, literatür taraması ve tanıtımına değinilmiştir. Araştırmanın yöntemi kapsamında araştırmanın veri toplama süreci, veri analiz süreci, araştırma sahası olarak belirlenen gazetelerin özellikleri ve araştırmada karşılaşılan güçlüklerle değinilmiştir.

1.1. Araştırmanın Konusu

Tarih boyunca ataerkil düzenin kökenleri hakkında birçok fikir ortaya atılmıştır. Bu fikirlerden en bilinen ve kabul gören fikir, insanlığın ilk yıllarında toplumların anaerkil bir düzene sahip oldukları fakat tarım alanında güce ihtiyaç duyulması, üremede erkeğin rolünün anlaşılması, mülkiyetin ortaya çıkması gibi etkenler nedeniyle kadınların süreç boyunca ikincil konuma düştükleri ve buna bağlı olarak ataerkil sistemin ortaya çıktığı fikridir. Erkeklerin hayvanlara bakma ve tarlaları sürme işlerini üstlenmeleri sebebiyle erkek çocukları kız çocuklarından daha değerli görülmeye başlamıştır (Wiesner-Hanks, 2020: 30-31). Erkeklerin hayvanlara bakma ve tarlaları sürme işini üstlenmelerinin sebebi biyolojik olarak daha güçlü görülmeleri ve dolayısıyla bu tür işleri daha hızlı yapabilmeleri olarak görülebilir. Bu nedenle “daha güçlü” görülen erkek çocukları ve erkeklere gösterilen değer ve verilen haklar daha geniş bir çerçevede olmuştur. Buna karşın kız çocukları ve kadınlara gösterilen değer ve verilen haklar tarih boyunca daha sınırlı bir çerçevede kalmıştır.

Benzer bir şekilde Antik Yunan’da kadınlar “zayıf ve güçsüz” olarak nitelendirilmişlerdir. Dinsel metinlerde ilk günahı işleyen insan olarak bir kadın olan Havva’nın gösterilmesi ve dinsel yapının kültürel yapıyı etkilemesiyle kadınlar “kötü ve kötülükle ilişkili” görülmüştür. Bu ve buna benzer ifadeler nedeniyle Antik Yunan döneminde kadınlar erkeklere göre daha az itibarlı, hatta bazı konularda kölelere göre daha kötü bir durumda görülmüştür. Antik Yunan’ın savaşçı yapıda olması, erkek ve kız çocuklarının eğitim konusunda ayrıştırılmasına sebep olmuştur. Erkek çocukları savaşçı olarak yetiştirilirken, kız çocukları annelik ve ev işleri konusunda yetiştirilmişlerdir (Karaaslan, 2016:161-165). Antik Yunan toplumunda

görüldüğü üzere, bireylerin, biyolojik cinsiyetlerine göre alan ayrımı yapıldığı ve verilen eğitimlerin bu çerçevede şekillendiği görülmüştür. Aynı zamanda oy verme veya kamusal alanda bulunma gibi birtakım haklardan mahrum bırakıldığından bahsedilebilir. Çocukluk döneminden itibaren kız çocukları ev içi alan diğer bir deyişle özel alanda, erkek çocuklar ise ev dışı alanda diğer bir deyişle kamusal alanda bulunmaya yönelik olarak yetiştirilmiştir. Dolayısıyla kamusal alan ve özel alan ayrımının kökleri Antik Yunan'a kadar dayandırılabilir.

Yasaların yapıldığı, politik ilkelerin tartışıldığı ve kararlaştırıldığı, siyasete dahil olunan alan, kamusal alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna karşın özel alan ise aile ve ev içi alanın gündelik ihtiyaçlarının karşılandığı alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınlar özel alan içerisinde olan ev içerisindeki temizlik, çocuk bakımı gibi ihtiyaçların giderilmesini sağlamakta iken erkekler hem "ailenin başı, evin direği" olarak görülmekte hem de kamusal alanda siyasete katılmaktadırlar. Kadınların kamusal alana alınmama ve siyaset yapmaya uygun görülmemelerine doğuştan sahip olduğu bazı özellikler sebep gösterilmiştir (Ayata, 2011: 65-66). Kadınların "uysal, edilgen ve bağımlı" olarak nitelendirilmesi, onların özel alana itilmesine neden olurken, erkeklerin "saldırgan, girişken" olarak nitelendirilmesi onların kamusal alanda söz sahibi ve alanın temel bileşeni olmalarına neden olmuştur. Böylelikle toplumlar tarafından kadınlar ile erkeklere birbirinden farklı özellikler yüklenmesiyle birlikte bu özelliklere bağlı olarak farklı roller verilmekte ve illa kamusal alana çıkmak istiyorlarsa da bu rollere uygun meslekler seçmeleri beklenmektedir. Kadınlara çocuk bakımı ve yetiştiricilik rolü verildiği için bu role uygun olan hemşire, çocuk doktoru veya sekreter gibi mesleklerde çalışması "kadın doğasına uygun" görülmektedir (Günindi Ersöz, 2015: 82). Bu durum literatürde yatay toplumsal cinsiyet ayrımcılığı şeklinde kavramsallaştırılmıştır. Yatay toplumsal cinsiyet ayrımcılığı kavramı, kadın ve erkeklerin biyolojik özelliklerinden dolayı farklı meslek dallarıyla ilişkilendirilmesi olarak kısaca açıklanabilir. Hemşire, öğretmen, sekreter gibi meslek gruplarında çalışanların çoğunluğunun kadın; asker, polis gibi meslek gruplarının çoğunluğunun erkeklerden oluşması tam da bu kavrama örnektir (Günindi Ersöz, 2016: 22-23).

Blackburn ve Jarman'ın (2006) Birleşik Krallık, Kanada ve ABD'de yapmış olduğu araştırma, erkekler ve kadınların birbirinden farklı mesleklerde istihdam edilme eğilimi olduğunu ortaya çıkartmıştır. Parlamento, yöneticilik, kalifiye işçi gibi pozisyonlara ulaşma konusunda, tüm ülkelerde kadınların erkeklerin gerisinde kaldığı ve çoğu durumda -yapılan iş aynı olsa da- kadınların erkeklere göre daha az ücret aldığı belirtilmiştir. Darity ve Mason'ın (1998) ABD'de yapmış olduğu araştırmada da benzer şekilde kadınların, eşdeğer eğitim düzeyine

sahip erkeklere göre daha düşük ücretli işlerde yoğunlaştıkları ve aynı işlerde çalışılsa bile alınan ücret farkının diğer ülkelere nazaran daha fazla olduğu saptanmıştır. İki araştırmanın ortak olarak gösterdiği üzere belirli meslek gruplarının çoğunluğunun kadın veya erkeklerden oluşması, bireylerin toplum tarafından bu meslekleri seçmeye itilmesi ve böylelikle bu mesleklerin belirli cinsiyetlere “yakıştırılmasına” neden olmaktadır. Bu durumda bazı mesleklerin cinsiyeti olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Spor sektörü veya sporcu olmak, tam olarak buna uygun bir örnektir. Spor alanı ve sporcu mesleği, istisnaları olsa da çoğunlukla erkeklere “yakıştırılan” bir alandır ve toplum tarafından bu alanda erkeklerin bulunması gerektiği anlayışı bulunmaktadır.

Spor alanı, kamusal alanın bir parçası olarak görülmelidir. Aynı zamanda çoğu spor dalının fiziksel güç gerektiren yapıda olarak görülmesi, spor alanının çoğu zaman “erkeğe ait ve erkek tekelinde” olan bir alan olarak görülmesine sebep olmuştur. Bu nedenlerle spor, uzunca bir süre erkeklerin yaptığı bir etkinlik olarak görülmüştür ve kadınlar -kamusal alan gibi- spor alanının da “ötekisi, istenmeyeni, ikincil konumundaki” hâline gelmiştir (Koca ve Bulgu, 2005: 167-169). Bu düşünce, Viktorya Dönemi (1837-1901) İngiltere’inde temellendirilmiştir. Viktorya Dönemi İngiltere’inde kadın ve kadın bedeni güçlü görülmemiş ve annelik ve bekâret ile ilişkilendirilmiştir. Kadınların spor yapmalarının çocuk doğurmalarına engel olacağı, vücutlarının “olması gerekenden farklı” yani kaslı olmasına neden olacağı, spor alanının kadınların “narin ve naif” yapılarına uymayacağı gibi çeşitli savlarla kadınların spor alanına girmeleri engellenmeye çalışılmıştır fakat kadınlar, kadınlığa yönelik anlayışların çerçevesinde kalarak spor alanına katılmaya başlamışlardır (Taşdelen ve Koca, 2015: 211). Dolayısıyla “kadınlara uygun” olan spor branşlarının sınırlarının çizilmesi Viktorya Dönemi’nde ve bu dönemin kadın olmaya yönelik yaygın inanışları çerçevesinde yapılmıştır. Viktorya döneminde kadınlar yalnızca rahimden ibaret ve tek vasıflarının çocuk doğurmak olduğu düşünülmüş ve bu nedenle üremeye zarar verebilecek spor branşlarından uzak tutulmuşlardır. Kadınlar, “kadın olduğunu unutmadan” kadınsı görünümlemlerini bozmayan ve erkeksileştirmeyen, erkeği çağrıştıran güç ve rekabet içeren sporlardan uzak durmalı, yalnızca nazik hareketlerle doğumu kolaylaştırabilmek için bedenlerini güçlendirme ve formlarını koruma amacıyla spor yapabilirler. Kadınların spor alanına girişlerinin oldukça katı kurallarla sınırlandırılmasına rağmen bu dönem kadınların spor alanındaki varlıkları adına oldukça önemli bir dönemdir (Taşdelen ve Koca, 2016: 80-81). Çünkü Viktorya Dönemi İngiltere’inde doğumun daha kolay geçmesini sağlamak amacıyla bile olsa kadınların spor alanına ayak basmaları, yalnızca İngiltere’de sınırlı kalmayıp, İngiltere’nin söz konusu

dönemdeki sömürgelerine ve oradan da tüm dünyaya yayılmasını sağlamıştır. Böylelikle bu dönemde kadınların belirli sınırlar çerçevesinde yavaş yavaş spor alanında var olmaya başlamaları, kadınların neredeyse bütün spor branşlarında yer almalarını sağlayacak bir harekete dönüşmüştür.

Kadınların spor alanına girişleri konusunda önemli bir dönem olan Viktorya Dönemi, futbol açısından da önemli bir referans noktasıdır. Söz konusu dönem içerisinde olan 1894 yılında kadınlar futbol alanında ilk defa boy göstermeye başlamışlardır. Bu dönemdeki ilk kadın futbol takımı, İngiliz Kadınlar Kulübü adıyla kurulmuştur. İngiliz Kadınlar Kulübü'ndeki futbolcular işçi sınıfından oluşmaktadır. Bu durumun nedeni futbolun, kaba ve erkeksi olarak kabul edilmesi ve dönemin anlayışı çerçevesinde kadınlara uygun bir spor olarak görülmemesinden dolayı orta ve üst sınıf kadınlar tarafından tercih edilmemesinden kaynaklanmaktadır. Orta ve üst sınıf içerisindeki kadınların futbol alanında görülmeleri kabul edilemeyecek bir durum olarak görülmüştür. İngiltere'de kadınların futbol alanındaki varlığı uzun sürmemiş, yalnızca iki sene sonra yani 1896 yılında, tribünlerde taciz, küfür vb. gibi durumların yaşanması neden gösterilerek, dönemin Futbol Federasyonu tarafından futbolun kadınlara göre bir spor olmadığı gerekçesiyle kadın futbol takımları 1921 yılına kadar feshedilmiştir (McCrone, 1991:167-169). Federasyonun bu tavrı, tamamen yanlı bir karar veya bahane olarak görülmelidir çünkü erkek tribünlerinde söz konusu küfür vb. gibi durumlar yaşanmaktadır. Buradaki asıl düşünce futbolun yalnızca erkeklere ait olduğu ve bu durumun devam ettirilmek istenmesidir.

Söz konusu örneğe bakıldığında kadınların spor alanına girmeleriyle elbette sorunlar ortadan kalkmadığı, aksine yeni sorunlar ortaya çıkardığı görülmüştür. Bu sorunların bir kısmı şu şekildedir: Spor alanı erkek alanı olarak görülmeye ve alandaki erkek üstünlüğü devam etmiş, sporcu kadınların deneyimleri önemsiz olarak addedilmiş, uzun bir süre boyunca kadınların spor alanındaki varlığı hakkında konuşulmamış veya herhangi bir araştırma yapılmamış, spor alanında kadınların yer aldığı haberler ve bu alandaki görünürlükleri minimum düzeyde tutulmuş, sporcu kadınların bedenleri cinsel bir özne olarak görülmüş ve az sayıda yapılan spor haberlerinde bu şekilde sunulmuş, bazı spor branşları “kadınsı veya erkeksi” şeklinde kodlanmış ve sporcular bu çerçevede algılanmıştır (Koca ve Bulgu, 2005: 5-28). Özetle kadınlar futbol alanında görünmez hâle getirilmiş ve yaşadıkları sorunlar yok sayılmıştır. Burada araştırmanın da konusu çerçevesinde dikkat edilmesi gereken asıl nokta bireylerin ve bazı spor branşlarının “kadınsı veya erkeksi” şeklinde görülmesidir.

Spor branşlarının kadınsı veya erkeksi olarak görülmesi üzerine yapılan ve literatürde rastlanan ilk çalışma Metheny (1965) tarafından yapılan “kız çocukları ve kadınlar için kabul edilebilir sporlar sınıflandırması”dır. Metheny sınıflandırmasını 1960'ların başında Huester ve Hart tarafından toplanan ve üniversiteli kadınların tutumlarını yansıtan verileri kullanarak geliştirmiştir ve sınıflandırma sistemini dört önerme etrafında yapılandırmıştır. Bunlardan ilki, bir rakiple bedensel temas, ağır bir nesneye doğrudan bedensel kuvvet uygulanması gibi durumlar içeren bazı rekabet biçimlerinin kadınlar için uluslararası düzeyde kabul edilemeyeceğidir. Bu sporlara örnek olarak sıvıkla atlama ve boks sayılabilir. İkincisi, bazı rekabet biçimleri Amerika Birleşik Devletleri'ndeki üniversiteli kadınlar için kabul edilemez ancak üniversite nüfusu içindeki azınlıktaki -Germen veya Slav- kadınlar için kabul edilebilirdir. Bunlar, orta derecede ağır bir nesneye kuvvet uygulamak ve vücut hareketlerini kontrol etmeyi sağlayan cirit, uzun atlama ve jimnastik sporlarıdır. Üçüncü varsayımı, bazı bireysel rekabet biçimlerinin üniversiteli kadınların katılması için "genel olarak kabul edilebilir" olduğudur. Bu sporlar, vücut hareketine yardımcı olmak için üretilmiş bir nesneyi kullanması ve vücudu yansıtmaları ile karakterize edilmiştir. Bu sporlara örnek olarak yüzme, artistik patinaj, golf ve bowling verilebilir. Metheny, bowling haricinde bu gruptaki katılımcıların üst orta sınıftan gelme eğiliminde olduğunu öne sürmüştür. Son olarak, tenis ve badminton gibi aktivitelerin, üniversiteli kadınlar için kabul edilebilir bazı yüz yüze aktiviteler olduğunu öne sürmüştür. Bu kategoride voleybol, kadınların uluslararası düzeyde katılabileceği bir spor olması nedeniyle “muhtemelen kabul edilebilir” bir spor olarak dahil edilmiştir. Metheny'in üzerinde durduğu en önemli kıstas şudur: Kız çocukları ve kadınlar için uygun olan sporlar, estetiği vurgulayan bireysel etkinlikler olmalıdır fakat toplumsal olarak algılanan kadınlık ve erkeklik imgeleri her zaman göreceli olduğu, zaman içerisinde, kültürlere ve toplumsal gruplara göre farklılık gösterebileceği için bu sınıflandırma farklılık gösterebilir (aktaran Riemer ve Visio, 2003: 193-194). Metheny'in çalışması kadınlık ve erkeklik kavramlarına tek kutuplu yaklaşımıyla sosyologlar tarafından oldukça eleştirilse de sonrasında yapılan birçok araştırma bu sınıflandırmayı doğrulamış, bu sınıflandırmanın geliştirilmesine ve güncellenmesinde yardımcı olmuştur. Bu araştırmalardan birisi Riemer ve Visio (2003) tarafından yapılmıştır. Yaşları 4 ile 19 arasında değişen 190 erkek ve 175 kız çocuğuyla yapılan araştırmada, çocukların belirli sporları erkeksi, kadınsı veya nötr olarak algılayıp algılamadıklarını araştırılmıştır. Anaokulundan lise öğrencilerine kadar büyük bir örnekleme kapsayan araştırma, futbol ve güreşin erkeklere uygun, aerobik ve jimnastiğin kızlara uygun olarak algılamaya devam ettiğini göstermiştir. Basketbol, golf ve tenis gibi sporlar her iki cinsiyet için de uygun olarak algılanmaktadır. “Kızlar için uygun spor” algısı,

daha erkeksi sporları içerecek şekilde genişliyor gibi görünmektedir fakat aynı durum kadınsı sporların erkek çocuklar tarafından yapılması açısından geçerli görülmemiştir. Dolayısıyla Metheny'nin eril sporlar olarak gördüğü sporlara kız çocuklarının katılımı bu araştırma özelinde uygun görülse bile, erkek çocuklarının feminen sporlara katılımı için bu durumun tam tersi görülmektedir (Riemer ve Visio, 2003: 201-203). Söz konusu araştırma bazı sporların hâlâ cinsiyete özgü olarak görüldüğünü ve bu katı anlayışın özellikle kadınsı olarak tanımlanan sporların erkekler tarafından yapılmasının uygun görülmediğini göstermektedir. Xu, Fan ve Brown'ın Çin'de yürüttüğü çevrimiçi anket araştırmasında ise katılımcılara, en çok katılım sağlanan, en çok izlenen ve son zamanlarda popülerleşmeye başlayan on altı spor branşı (futbol, basketbol, otomobil yarışı, kuvvet antrenmanı, bilardo, tırmanma veya yürüyüş, bisiklet, koşu, tenis, masa tenisi, yüzme, badminton, voleybol, aerobik dans veya yoga, jimnastik ve e-spor) sunulmuştur. Katılımcılardan elde edilen veriler ile seçilen on altı sporun cinsiyete uygunlukları ve katılımcıların bu sporlarda harcadıkları zamana dayalı olarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda sırasıyla futbol, otomobil yarışı, basketbol, kuvvet antrenmanı, e-spor ve bilardo, "aşırı cinsiyetli" alanlar olarak etiketlenmiştir. Bu altı spor türü hipermaskülin yapıya sahiptir. Aerobik dans/yoga ve jimnastik ise hiperfeminen yapıya sahiptir (2019: 270-272).

Spor alanı, çocuk yaşlardan itibaren erkeklere ait veya uygun bir alanmış gibi görülmektedir. Spora ait bu türden kalıp yargılar küçük yaşlardan itibaren içselleştirilmeye başlamaktadır ve böylelikle cinsiyet ayrımı spor alanında kendisini oldukça erken yaşlarda göstermektedir. Örneğin; Colley, Berman ve Van Millingen (2005) Birleşik Krallık'ta 278 erkek ve 237 kız çocuğuyla bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmada çocuklardan, herhangi bir cinsiyet veya spor türü belirtilmeksizin sıklıkla spor yapan birisini çizmeleri istenmiştir. Çocukların %80'den fazlası yaptıkları resimde bir erkek figürü ve %60'ından fazlası futbol oynayan bir figür çizmişlerdir. Bu araştırmadan hareketle futbolun özellikle erkek cinsiyetiyle bağdaştırılan bir spor olduğu görülmüştür. Frias, 2011 yılında Güney Florida'daki öğrencilerle (102 erkek ve 95 kız çocuğu) cinsiyetler arasındaki spor yetkinliği ölçebilmek amacıyla benzer bir araştırma yürütmüştür ve spor yetkinliğinin cinsiyetlere göre farklılaşmasının düşünüldüğünü saptamıştır. Bu iki araştırmanın ortak yönü, spor alanının erkek cinsiyetine ait olduğu ve spor yapma kabiliyetinin erkeklerde daha fazla olduğuna dair kanıların küçük yaşlardan itibaren öğrenildiğidir. Farklı teknikler kullanılarak yapılan söz konusu araştırmalardan yola çıkıldığında spor alanı ve özellikle futbol gibi bazı sporlar, cinsiyetlendirilmiş bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmalarda ortak olan anlayış

futbolun “en erkeksi” spor olarak nitelendirilmesidir ve araştırmanın konusu açısından bu durum önemli bir noktaya işaret etmektedir. Dünyadaki en popüler spor olarak nitelendirilebilecek olan futbol, erkeksi bir spor dalı olarak görülmektedir ve bu durum alandaki kadınlar olan kadın futbolcular ve onların görünürlüğü açısından birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Kadınların futbol alanında yaşadıkları sorunlar bütün ülkelerde benzer bir rota seyretmiştir.

Futbolun dünyadaki gelişimine benzer bir şekilde Türkiye’de de futbol hâlâ erkek egemenliğinin yüksek olduğu branşların başını çekmektedir. Cinsiyet Eşitliğini İzleme Derneği’nin (CEİD) 2017 yılında Türkiye’de spor tematik alanında yaptığı araştırmada kadın futbolcuların oranı %1,03’tür (CEİD, 2018). Kadınlar İçin Fiziksel Aktivite Derneği ve Kızlar Sahada iş birliği ile 2020 yılında yayımlanan Türkiye’de Sporda Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğini İzleme Raporu’na göre kadın futbolcu oranı %0,94’tür ve futbol erkek sporcu oranının en fazla olduğu spor branşıdır. Bu sıralamayı sırasıyla güreş, bilardo, e-spor ve otomobil sporları takip etmektedir (KASFAD ve Kızlar Sahada, 2020). Kadın futbolcu oranının bu denli az olması, futbolun kadınlar için uygun bir alan olarak görülmediğini doğrular niteliktedir. Bu durum birçok zincirleme problemi beraberinde getirmektedir. Kadın futbol takımlarının sponsor bulamamaları, en büyük ve alanı en fazla etkileyen problemlerden birisidir. Bu durum kadın futbolcuların maaşlarının görece az olması, kadın futbolculara yeterli malzemenin tedarik edilememesi, kadın futbolculara yeterli değer ve önemin verilememesi ve kadınların futbol branşını tercih etmemeleri, kadın futbolcuların medyadaki görünürlüğüne göre az olması gibi sorunlara yol açmaktadır (Öztürk, 2017). Dolayısıyla kadın futbol alanının sorunları birbirlerini tetiklemekte ve problemler silsilesine neden olmaktadır. Kadın futbolunun medyadaki temsili bu sorunlardan önemli bir tanesi olarak göze çarpmaktadır.

Gazeteler, toplumu bilgilendirmek amacıyla herhangi bir konu hakkında topluma açıklama yapmayı işlev edinmiş, basılı olarak ulaşılabileceği gibi son yıllarda dijital olarak da ulaşılabilecek kitle iletişim araçlarından birisidir. Gazetelerdeki haber metinleri, iktidarın söylemini, dünya görüşlerini aktarması ve kendi takipçilerini ikna edebilme amacı taşımasından dolayı sosyal ve ideolojik işlevlere sahiptir (Küçüksakarya, 2020: 46). Türkiye’de medyanın her dönemde sosyal ve siyasal olarak önemli bir işleve sahip olduğunu söylemek mümkündür. Kitle iletişim araçları, özellikle siyasal yapılar tarafından, kitle iletişim araçlarını kullanarak rıza temini ve ideolojinin yeniden üretimi konusunda büyük bir rol üstlenmesi açısından önemli görülmüştür. 1980’li yıllarda neoliberalizmle beraber pek çok

alan gibi birlikte basın alanında da değişiklik yaşanmıştır. Muhafazakâr burjuvazinin medyadaki sermaye alanına girmesiyle muhafazakâr medya ortaya çıkmıştır. Muhafazakâr kavramı, Fransız yazar, diplomat ve siyasetçi olan François-Rene de Chateaubriand tarafından 1815 yılı sonrasında sağ kanat siyasi yelpazeyi belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Bu nedenle haber içerikleri ve söylemdeki farklılıkların mevcut olduğu ve bunların ideolojik olarak sağ görüşe yakın yorumlandığı söylenebilir (Çarık, 2022: 242-245). Araştırma çerçevesinde veri çeşitliliğinin sağlanabilmesi amacıyla Türkiye’de yayın hayatına devam eden ve haberlerine internet üzerinden ulaşılabilen muhafazakâr, muhalif ve liberal çizgide bulunan üç gazete seçilmiştir. Muhafazakâr gazete olarak nitelendirilen Yeni Şafak Gazetesi (Kemahlı ve Garipoğlu, 2021: 136); muhafazakâr görüş karşısında konumlanan muhalif çizgide olan Cumhuriyet Gazetesi (Yıldırım ve Dudu, 2014: 35) ve bu iki görüş arasında bir çizgide olması sebebiyle liberal bir çizgide olan Milliyet Gazetesi (Sargın, 2014: 355) seçilmiştir.

Tüm bu belirtilenlerin ışığında bu araştırma, en özet ifadeyle sporun cinsiyetlendirilmesi ve kadın futbolunun medyadaki temsili arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Spor, toplumda belirli cinsiyet ve cinsiyet rolleriyle ilişkilendirilen bir sosyal alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda araştırmada sporun nasıl cinsiyetlendirildiği ve medyanın buradaki rolü tartışılmaktadır. Spor, genellikle erkek egemen bir alan olarak görülmektedir ve bu algı medya tarafından desteklenmektedir. Bu anlamda özellikle futbol, bu erkek egemen spor dallarından birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın futbolu özellikle son yıllarda hem dünya hem Türkiye genelinde önemli bir gelişme göstermiştir fakat medyanın kadın futbolunu nasıl temsil ettiği ve bunun toplumsal cinsiyet algısına etkisi tartışmalı bir konu olarak görülmektedir. Medyada kadın futboluyla ilgili haberler oldukça seyrek ve kadın futbolcuların fiziksel görünümünün ön plana çıkarılması gibi farklı şekillerde sunulabilmektedir. Dolayısıyla bu araştırmada sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı bağlamında kadın futbolunun medyadaki temsili ve temsil edilme biçimlerinin anlaşılması amaçlanmaktadır. Kadın futbolcuların medyada nasıl ele alındığı, dil ve görsel öğelerin nasıl kullanıldığı, araştırma sahası olarak seçilen (Milliyet Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Yeni Şafak Gazetesi) gazetelerin görüşleri ile kadın futboluna yönelik tutumları arasında bir bağlantı olup olmadığı ve tüm bunlar çerçevesinde kadın futbolunun Türk mediasındaki temsili araştırılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Doğmadan önce bebeklerin cinsiyetlerinin öğrenildiği vakit, bebeğe alınacak eşyaların renklerinin, kız ise pembe, erkek ise mavi olacak şekilde cinsiyetine göre seçilmesi, renklerin bile cinsiyetlendirildiğine işaret etmektedir. Sağır, Işın ve Şallı'nın (2021) araştırmalarının sonucu bu durumu doğrular niteliktedir. Araştırmanın sonucuna göre hem yetişkin kıyafetleri hem de çocuk kıyafetleri cinsiyetlendirilmektedir. Kıyafetlerin üzerinde bulunan hayvan, kılıç, silah, taraftarlıkla ilişkili vb. görseller ve mavi renkteki kıyafetler erkek çocuklara; çiçek, kalp, fiyonk vb. görseller ve pembe, mor gibi renkler kız çocuklara atfedilmiştir. Doğmadan önce yapılmaya başlanan ve doğduktan sonra bile peşimizi bırakmayan bu ayrım hayatımız boyunca ve hayatımızın her alanında bizi takip etmektedir. Bu durum toplumsal cinsiyet stereotiplerinin (kalıp yargıları) küçük yaşlardan itibaren içselleştirilmeye başladığını ve hayat boyunca etkisini sürdürdüğünü göstermektedir. Giyilen kıyafetlerin renginden seçilen mesleklere veya yapılmasının toplumun beklenti ve normlarına uygun olacak spor türlerine kadar birçok farklı alanda toplumsal cinsiyet kavramı oldukça önemli bir rol oynamaktadır.

Futbolun erkeksi bir alan olarak görülmesi kadınların futbol ile aralarında bir mesafe oluşmasına ve kadınların futbol alanında azınlık olarak kalmalarına neden olmuştur. Kadınların futbol alanından uzaklaştırılmaları ve uzak durmaları birbirini pekiştirir hâle gelmiştir. Kadın futbol ligleri ve takımlarının sponsor bulamamaları, reklam gelirlerinin az olması, seyirci sayılarının az olması gibi etkenler döngüsel bir neden-sonuç ilişkisi geliştirmiş ve kadınların hem futbol alanına girmelerini hem de alanda kalıcı ve görünür olmalarını zorlaştırmıştır. Bu etkenlerin günümüze kadar azaldıklarını söylemek mümkündür fakat futbol alanında eşitliğin sağlandığından söz edilememektedir. Burada söz konusu edilen eşitlik yalnızca erkek futbolcularla kadın futbolcular arasındaki maaş veya takımlar tarafından sağlanan gereçlerin kalitelerindeki farklılık gibi ekonomik şartların yarattığı eşitsizlikler değildir. Aynı zamanda kadın futbolu hakkındaki haberlerin ve kadın futbol maçlarının yayın sayısının erkek futboluna kıyasla görece az olması da bir eşitsizlik olarak görülmelidir.

Bu çerçevede bu araştırmada araştırma sahası olarak haberlerine internet sitesi üzerinden erişim sağlanabilen, muhafazakâr, muhalif ve liberal siyasi görüşleri yansıtan üç farklı gazete seçilmiştir. Muhafazakâr görüşü yansıtan Yeni Şafak Gazetesi, muhalif görüşü yansıtan Cumhuriyet Gazetesi ve liberal görüşü yansıtan Milliyet Gazetesi seçilmiştir. Bu araştırmanın öncelikli ve en temel amacı, Türkiye'nin önde gelen ve farklı siyasi görüşlere sahip üç gazeteye odaklanarak kadın futbolunun Türk medyasındaki temsilini, sporun

cinsiyetlendirilmesi kavramı bağlamında sosyolojik bir bakış açısıyla incelemektir. Aynı zamanda futbolla ilgili ve kadınları içeren haberlerde kadın futbolcuların nasıl betimlendiği, bu haberlerde kullanılan dilin incelenmesi amaçlanmış ve haberlerde kullanılan örnek fotoğraflarla bu amaç desteklenmiştir. Bir diğer açıdan muhafazakâr gazete, muhalif gazete ve liberal gazete örnekleri üzerinden futbol alanındaki kadınları içeren haberlerdeki kadınların sunumlarının nasıl ve ne açılardan benzeştiği ve farklılaştığı, hangi konuların ele alındığının karşılaştırılması bu araştırmanın bir diğer amacını oluşturmaktadır. Ayrıca kadın futbolu ve kadın futbolcuların medya tarafından nasıl yansıtıldığını araştırmak ve Türkiye’de spor medyası alanındaki söz konusu üç gazetenin sporun cinsiyetlendirilmesi sürecine katkıda bulunup bulunmadığını anlama amacı güdülmektedir.

Son yıllarda futbol da dahil olmak üzere kadınların spora katılımı konusunda önemli bir artış görülse de kadın sporcuların medyada temsil edilmeleri konusunda bu derece somut bir artış bulunmamaktadır ve bu durum önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatürde yapılan araştırmaların birçoğu direkt olarak kadın futbolcular ile yapılan derinlemesine görüşmeler ve/veya katılımlı gözlem verilerine odaklanmıştır. Bu araştırmada futbol alanındaki kadınları anlama ve betimlemeye çalışma meselesi, farklı bir veri kaynağı kullanılarak, Türkiye’de önde gelen ve internet üzerinden erişimi olan üç farklı gazetede ki gazete haberleri incelenerek yapılmaya çalışılacaktır. Dolayısıyla bu araştırmada Türkiye’nin önde gelen üç farklı gazetesi incelenerek kadın futbolunun medyadaki temsili ve nasıl betimlendiği konusu sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı ışığında incelenmesi literatürdeki bu boşluğun doldurulması açısından önem taşımaktadır.

Kadın futbolunun medyada temsili birkaç nedenden dolayı önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Öncelikle kadın futbolunun medyada yer alma biçimi toplumun kadın futbolu hakkındaki düşünceleri ve buna ilişkin ilgisini şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan bu araştırma, kadın futbolunun medyadaki temsilini analiz ederek kadın futboluna ilişkin potansiyel önyargı veya sınırlamalar hakkında bilgi vermektedir. İkinci olarak, sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı kullanılarak spor medyasında kadın futbolunun temsilinin incelenmesi genel olarak spor, özel olarak futbol alanında toplumsal cinsiyet eşitliği veya eşitsizliğinin anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır. Öte yandan bu tezin ulaştığı bulgular çerçevesinde gerekli politikaların yapılması adına medya ve spor kuruluşları açısından değerli sonuçlar üretilebilir. Araştırma sonucunda, kadın futbolunun medyada temsili açısından iyileştirilmesi gereken alanlar belirtilerek, kadın futbolunun medyada daha dengeli ve kapsayıcı bir şekilde yer alması teşvik edilebilir. Bunların sonucunda, spor medyası alanında

kadın futbolunun görünürlüğü artırılarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve spor medyasında toplumsal cinsiyet odaklı haberler yapılması açısından önemli bir adım atılabilir.

1.3. Araştırmanın Problem Cümleleri

Araştırmanın ana problemi, sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı bağlamında kadın futbolunun Türkiye'nin önde gelen üç gazetesi olan Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi üzerinden medyada nasıl temsil edildiğini anlamaktır. Bu araştırma altı tane problem cümlesine dayalı olarak kurgulanmıştır. Araştırmanın problem cümleleri şu şekildedir:

1. Sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı kadın futbolunun medyadaki temsili ve temsil edilme biçimi açısından nasıl ortaya çıkmaktadır?
2. Sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı kadın futbolunun medyadaki temsili üzerinden nasıl yeniden üretilmektedir?
3. Kadın futbolu ve kadın futbolcuları içeren gazete haberlerinde kadın futbolcular hakkındaki haber sunumlarının içeriği nedir ve kadın futbolcular hangi yönleriyle öne çıkarılmaktadır?
4. Kadın futbolu ve kadın futbolcuları içeren gazete haberleri erkek futbolu ve erkek futbolcuları içeren gazete haberleri karşılaştırıldığında hangi açılardan farklılaşmaktadır?
5. Gazete haberlerinin içeriğine bakıldığında kadın futbolunun sorunları nasıl bir biçimde sunulmaktadır?
6. Yeni Şafak, Cumhuriyet ve Milliyet Gazetelerindeki haberler açısından kadın futbolunun medyadaki temsili nasıl ve hangi açılardan farklılaşmaktadır?

1.4. Literatür Taraması ve Tanıtımı

Araştırmanın konusu açısından literatür taraması yapılırken konu hakkındaki hem ulusal hem de uluslararası alanda yapılan araştırmalar incelenmiştir. Kadın futbolcular veya sporcular üzerine yapılan araştırmalar genel olarak spor bilimleri alanında yapılmakta olup bunun dışında sosyoloji, psikoloji gibi disiplinlerin yanında, sosyoloji ve spor bilimleri disiplinlerinin kesişiminde bulunan disiplinler arası bir alan olan *spor sosyolojisi (sociology of sports)* alanında karşımıza çıkmaktadır. Araştırmanın konusu özelinde bakıldığında, kadın sporcu veya futbolcular hakkındaki medya haberlerini inceleyen, hem ulusal hem de

uluslararası alanda yapılan araştırmaların genellikle spor bilimleri kökenli araştırmacılar tarafından yapıldığı görölmüştür. Bu bölümde araştırmanın konusu çerçevesinde yapılmış araştırmaların genel tanıtımına yer verilmiştir. Literatür taraması yapılırken yalnızca kadın futbolcuların medyadaki temsilini üzerine yapılan araştırmalar değil, sürecin benzer olabileceği düşünöldüğünden genel olarak kadın sporcuların medyadaki temsili üzerine yapılmış araştırmalar da incelenmiştir. Araştırmanın konusu ve içeriği ağıısından bakıldığında literatür taraması ve tanıtımı bölümünün iki başlıkta incelenmesi uygun görölmüştür. Bu başlıklar şu şekildedir:

1. Spor dalı fark etmeksizin bütün kadın sporcuların medyadaki temsili üzerine yapılmış araştırmalar.
2. Kadın futbolcuların medyadaki temsili üzerine yapılmış araştırmalar.

Bu çerçevede bu bölümde literatür taramasının iki boyut ağıısından incelenmesi ve tanıtılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda ilk olarak *spor dalı fark etmeksizin bütün kadın sporcuların medyadaki temsili üzerine yapılmış araştırmalara* bakılmıştır. Bruce (2015) spor sosyolojisi ağıısından sporcu kadınların medyadaki temsillerini, medyanın sporcu kadınları nasıl temsil ettiği ve bu temsillerin spor sosyolojisi ağıısından nasıl değerlendirilebileceğini ele aldığı bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmanın sonucunda medyanın sporcu kadınları genellikle erkeklerle karşılaştırarak ve bu karşılaştırmaların kadın sporcuları cinsiyet rolleri ve stereotipleri içereceğini öne sürmüştür. Medya, sporcu kadınları sportif yetenekleri ve başarıları üzerinden betimlemek yerine fiziksel görünömleri, giyim tarzları gibi ağııları ön plana çıkartmaktadır. Sporcu kadınlar cinselleştirilmiş bir şekilde sunulmaktadır ve bu da spor alanının erkek egemen bir alan olarak algılanmasının devam etmesine neden olmaktadır.

Symons, Breitbarth ve diğerlerinin (2021) yaptığı araştırma COVID-19 pandemisinin spor medyası üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmada, spor medyasının pandemi döneminde nasıl bir dönüşüm geçirdiği ve bu dönüşümün spor etkinliklerinin tanıtımı ve yorumlanması ağıısından nasıl farklılıklar oluşturduğunu tartışmaya açmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre pandemi döneminde spor etkinliklerinin sınırlandırılması veya iptal edilmesinin spor medyasının içeriği ve kapsamı üzerinde olumsuz bir etkisi olduğu belirtilmiştir. Spor haberlerinde genel olarak azalma göröldüğü, bazı medya kuruluşlarının alternatif içerikler üreterek daha esnek ve yaratıcı olduğu, spor medyasının dijital dönüşümünün hızlandığı ve online platformların daha sık kullanılmaya başlandığı görölmüştür.

Kane, LaVoi ve Fink'in (2013) yaptığı araştırma elit kadın sporcuların spor medyasında kullanılan görseller hakkındaki yorumları ve bunların kadın sporcuların sosyal kimliği üzerindeki etkilerini anlamaya odaklanmıştır. 23 elit kadın sporcuyla odak grup görüşmeleri ve bireysel görüşmeler yapılmış ve araştırmaya katılan sporcuların görsellere verdikleri tepkiler incelenmiştir. Katılımcılar spor medyasının kadın sporcuları cinsellik üzerinden betimlendiği ve bu durumun sporcuları olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

Dunn'ın (2016) yaptığı araştırma futbol ve kadınlar arasındaki ilişki, organizasyon, medya ve taraftarlığı ele almıştır. Araştırmada özellikle FIFA tarafından düzenlenen ve kadın futbolu adına düzenlenen en büyük etkinlik olan Kadınlar Dünya Kupasına odaklanılmış, kadın futbolunun medya tarafından nasıl ele alındığı ve bu etkinliğin medya üzerindeki yansımaları ele alınmıştır. Ayrıca Kadınlar Dünya Kupası'ndaki taraftar kitlesi ve etkinliğin dünya genelinde nasıl bir ilgi uyandırdığı incelenmiştir.

Dunn (2017) tarafından yapılan araştırmada kadın sporlarının medya tarafından nasıl ele alındığı ve nasıl geliştirebileceği tartışılmıştır. Araştırmada medyanın kadın sporcuları ve kadın spor etkinliklerinin nasıl ele alındığı tartışılmıştır. Kadın sporu ve sporcuların medyada erkek sporlarına göre daha az görünür ve bilinir olduğu ve bu durumun sponsorluk, finansman ve izleyici kitlesi gibi alanlarda olumsuz etki yaratmaktadır. Medya kadın sporcuları genellikle fiziksel görünüşleri ve cinsiyetleri üzerinden yorumlamaktadır ve bu durum sporun genellikle erkekler lehine cinsiyetlendirilmesine katkıda bulunmaktadır. Araştırmacının bu durumun düzeltilmesi ve kadın sporlarının daha iyi, daha adil ve eşit temsil edilebilmesi açısından önerisi, daha fazla kadın spor gazetecisi ve spor yorumcusunun alınmasıdır.

Fink'in (2013) yaptığı araştırma kadın sporları ve kadın sporcuların medyadaki temsiliyle ilgili tarihsel bir bakış açısı sunarken medya temsilindeki ilerlemelerin sorgulanması gerektiğini ifade etmektedir. Kadın sporcuların genellikle fiziksel görünüşleri ve cinsiyetleri üzerinden ele alındığı ve başarıları yerine görünüşleri üzerinden değerlendirildikleri belirtilmiştir. Ayrıca kadın sporcuların medyada yetersiz temsil edildiği, kadın sporcuların görünürlüğünün az olduğu, sponsorluk, reklam ve diğer gelirler ve izleyici kitlesi gibi açılardan olumsuz etkilere yol açtığı belirtilmiştir. Spor medyasında kadın sporcuların ele alınma biçimleri eleştirilmiş, kadın sporcuların ve sporlarının daha adil ve eşitlikçi bir şekilde temsil edilmesi gerektiği ve bunların sağlanması için gelecekte yapılması gereken öneriler sunulmuştur.

Arslan ve Koca (2006) tarafından yapılan araştırmada kadın sporcuların medyadaki temsilleri ve bu temsillerin sunum biçimleri ele alınmıştır. Araştırmada 2004 yılında Türkiye’de yayınlanan 8 farklı günlük gazetede yer alan toplam 152 haber üzerinden ve kadın sporculara ilişkin haberlerin başlık, fotoğraf ve metin içeriği gibi açılardan analiz yapılmıştır. Aynı zamanda kadın sporcuların yer aldığı haberlerin hangi spor dalları olduğu inceleme konusu olmuştur. Araştırmada ulaşılan bulgulara göre kadın sporcuların yer aldığı haberlerin çoğunluğunun futbol dışında olduğu, haber başlıkları incelendiğinde kadın sporcuların görünüş ve fiziksel özelliklerinin sık sık vurgulandığı, kullanılan görsellerin genellikle sosyal etkinliklerde veya günlük hayatlarında çekildiği, bazı haberlerde cinsiyetçi ifadelerin yer aldığı belirtilmiştir.

Basmacı (2019) tarafından yayınlanan araştırmada spor haberleri üzerinden kadın bedeninin temsili konusuna odaklanılmıştır. Araştırmada SporX Gazetesi’nde 2018 yılında yer alan toplamda 54 spor haberi üzerinden, haberlerin içeriği ve görselleri incelenmiştir. Araştırmada ulaşılan bulgulara göre SporX Gazetesi’nde yayınlanan kadın sporcuların yer aldığı haberlerin büyük çoğunluğunda kadın sporcuların yetenek ve başarıları yerine fiziksel görünüşleri, giyim tarzları ve özel hayatları üzerinden betimlendiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, kadın sporcuların medyadaki temsilleri genellikle cinsiyetçi bir yapıya sahiptir.

Ward (2023) tarafından yapılan araştırmada Avusturalya’daki medya politikası ve ABC (Australian Broadcasting Corporation) gibi kurumların sporda ulusal kimliğin önemi ve kadın spor medyası üzerindeki etkileri 1981 yılından 2018 yılına kadarki zaman diliminde incelenmektedir. Söz konusu yıllar arasındaki dönemde kadın sporunun medyadaki görünürlüğü, medya politikaları ve haber değeri üzerindeki etkileri açısından kadın spor etkinlikleri ve kadın sporcuların medyada nasıl temsil edildiği incelenmiştir. Aynı zamanda sporun ulusal kimliğin bir parçası olduğu belirtilerek bunun nasıl sunulduğu üzerine çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular değerlendirildiğinde 1981 ile 2018 yılları arasında kadın sporunun medyadaki temsilinde kadın sporcuların ve etkinliklerin medyada görünürlüğünün arttığı ve daha fazla başarı öyküsüne yer verildiği grlmştir. Ayrıca ABC’nin kadın sporunu destekleyen bir rol üstlendiği belirtilmiştir.

Ponterotto (2014) yaptığı araştırmada kadınların spor gazeteciliğindeki temsillerine kültürlerarası bir açıdan bakmaktadır. Araştırmada kadın sporcuların medyada nasıl temsil edildiği, özellikle spor gazeteciliğinde hangi perspektif veya perspektiflerle ele alındığı incelenmiştir. Bu bağlamda farklı kültürlere sahip ülkelerdeki spor gazeteciliği örnekleri

karşılaştırılmış, kadınların spor medyasındaki temsillerinin nasıl değişebileceği ve kültürel faktörlerin bu temsiller üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu tartışmaya açılmıştır. Ulaşılan bulgulara göre kadın sporcuların medya temsili stereotipik kalıpların sıkça kullanıldığı görülmüştür. Bu açıdan kadın sporcuların fiziksel görünüşü, giyim tarzları ve özel hayatlarına vurgu yapıldığı görülmüştür. Farklı kültürlerdeki spor gazeteciliği örneklerine bakıldığında medya temsillerinin ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği ve bu temsiller üzerinde kültürel normların belirleyici bir rol oynadığı tespit edilmiştir. Ayrıca kadın sporcuların medya temsillerinde genellikle erkek bakış açısıyla kurgulandığı ve bu yüzden kadınların sporda ulaştığı başarıların yeterince ön plana çıkarılmadığı belirtilmiştir.

Bruce (2016) üçüncü dalga feminizm bakış açısını kullanarak sporcu kadınların medya temsili ele aldığı araştırmada geçmişten günümüze kadın sporcuların medyada nasıl temsil edildiği ve bu temsillerin nasıl değiştiğini incelemiştir. Burada özellikle üçüncü dalga feminizm hareketlerinin etkileri araştırılmış ve bu hareketle birlikte kadın sporcuların medyadaki temsillerinde önemli değişiklikler olduğu tespit edilmiştir. Artık kadın sporcuların yetenekleri ve başarıları daha fazla vurgulanarak, medyadaki temsillerinin daha çeşitli ve kapsayıcı hâle geldiği belirtilmektedir. Kadın sporcuların medyadaki temsilleri giderek daha eşitlikçi bir hâle gelmekteyse de tam anlamıyla eşitliğe ulaşılamadığı belirtilmiştir.

Sherry, Osborne ve Nicholson'ın (2016) yapmış olduğu araştırmada kadın sporcuların medyadaki temsillerinin geçmişten günümüze nasıl değiştiği, kadın sporcuların medyadaki görünürlüğü ve temsil ediliş biçimlerini ele almıştır. Kadın sporcuların medyadaki temsillerinin genellikle cinsiyetçi ve stereotipik kalıpların hâkim olduğu belirtilmiştir. Ancak bu temsiller zamanla değişmiş ve günümüzde kadın sporcuların yetenek ve başarılarına daha fazla vurgu yapılmaktadır.

Alpay ve Orta (2023) tarafından yapılan araştırmada spor medyasında kadınların nasıl temsil edildiği ve bu konuda medyadaki kalıplar incelenmektedir. Araştırmada ulaşılan bulgulara göre spor medyasında kadın sporcuların temsili ön yargı ve kalıplar etrafında şekillenmektedir. Bu açıdan kadın sporcular ayrımcılığa uğramaktadır ve kadın sporcuların medyadaki temsili etkilemektedir. Kadın sporcuların daha adil bir şekilde temsil edilmesi adına gerekli müdahaleler yapılmalı ve kadın sporcuların başarıları ön plana çıkartılmalıdır.

İkinci olarak *kadın futbolcuların medyadaki temsili üzerine yapılmış araştırmalara* odaklanılmıştır. Kantar, Ersöz ve diğerleri (2023) tarafından yapılan araştırmada kadın futbolcuların medyada nasıl temsil edildiği, sosyal medya platformu olan Twitter ile haber

kanallarındaki temsillerin toplumsal cinsiyet açısından nasıl analiz edilebileceğini ele almıştır. Araştırma kapsamında Türkiye’de 8 farklı kadın futbol takımında oynayan 50 futbolcunun Twitter hesapları incelenmiştir. Araştırmada ulaşılan bulgulara göre kadın futbolcuların Twitter hesapları üzerinden genellikle sporla ilgili ve başarıları üzerine paylaşımlar yaptığı, zaman zaman kişisel yaşamlarıyla ilgili paylaşımlar yaptığı belirlenmiştir. Haber kanallarındaki temsiller incelendiğinde ise kadın futbolcuların performans ve başarılarına dair haberlerin ön planda olduğu tespit edilmiştir. Ancak bazı haberlerde fiziksel görünüş ve giyim tarzları üzerinden vurgular yapıldığı da belirlenmiştir. Araştırmacılar kadın futbolcuların medya temsillerinin toplumsal cinsiyet bakış açısıyla incelendiğinde spor başarılarına odaklanıldığı kadar özel yaşam ve görünüşlerine de yer verildiği görülmüştür.

Ravel ve Gareau (2016) tarafından yayınlanan araştırmada Fransa Kadın Milli Futbol Takımı’nın 2011 Dünya Kupası ve 2012 Olimpiyat Oyunları kapsamında medya tarafından nasıl ele alındığını incelemektedir. Makalede ulaşılan bulgulara göre, Fransa Kadın Milli Futbol Takımının elde ettiği başarılarla rağmen erkek milli futbol takımına kıyasla daha az ilgi gördüğü ve medya temsiline yetersiz olduğu görülmüştür. Medyanın kadın futbolcuları ele alış biçimi incelendiğinde ise bazı futbolcuların yalnızca fiziksel görünüş ve cinsiyetleri üzerinden betimlendiği ve bu durumun futbola ilişkin yeteneklerinden daha fazla vurgulandığı belirtilmiştir. “Fransız futbolunun daha fazla Adriana gibi kadına ihtiyacı var” gibi başlıkların kadın futbolcuların cinsiyetçi algılara nasıl maruz kaldığını göstermektedir. Bu gibi haberler neticesinde kadınların futbol yeteneklerinin ikincil plana atıldığı ve bu durumun kadın futbolu ve sporlarını olumsuz etkilediğini ifade etmiştir.

Petty ve Pope (2018) tarafından yapılan araştırmada İngiliz medyasının 2015 FIFA Kadınlar Dünya Kupası’nı nasıl ele aldığı ve medyanın kadın futbolcuları nasıl temsil ettiği incelenmiştir. Araştırma kapsamında haberler, haber başlıkları, haber içerikleri ve haberlerde kullanılan görseller incelenmiştir. Araştırmada ulaşılan bulgulara göre 2015 FIFA Kadınlar Dünya Kupası’na İngiliz medyası genellikle olumlu açıdan yaklaştığı görülmüştür. Kadın futbolcuların performans ve başarıları vurgulanmış, aynı zamanda İngiliz takımının ilerleyişi ve sonuçları ön plana çıkartılmıştır. Haber başlıkları incelendiğinde genel olarak kadın futbolcuların güçlü ve başarılı olarak sunulduğu ancak bazı haberlerde fiziksel görünüş ve giyim tarzları üzerinden vurgular yapıldığı belirtilmiştir. Dolayısıyla İngiliz medyasının 2015 FIFA Kadınlar Dünya Kupası’nı ele alışı genel olarak olumlu görülse de hâlâ stereotipik temsillerin yer aldığı görülmüştür.

Van Sterkenburg ve Spaaij (2014) tarafından yapılan araştırmada futbolun medyada nasıl temsil edildiği ve bu temsillerin izleyici ve taraftarlar açısından nasıl algılandığı ele alınmıştır. Futbolun medyada nasıl temsil edildiği konusu özellikle ırk/etnisite ve cinsiyet gibi açılardan ele alınarak incelenmiştir. Futbolun medyadaki temsillerinde genellikle cinsiyetçi ve ırkçı kalıplar kullanıldığı belirtilmiştir.

Skogvang (2013) tarafından yapılan araştırmada elit futboldaki oyuncu ve antrenörlerin özellikle toplumsal cinsiyet rolleri, kişisel yaşamları veya başarıları üzerinden medyada nasıl temsil edildiği ve ele alındığı araştırılmıştır. Belirtilen bulgular açısından bakıldığında elit futbol oyuncularını ve antrenörlerini medyada genellikle fiziksel görünüşleri gibi spor dışı özellikler üzerinden değerlendirilerek spor yetenekleri ikinci planda bırakılmaktadır.

Peeters ve Elling'in (2014) araştırmasında Hollanda'da kadın futbolunun 1995 ve 2013 yılları arasında nasıl bir gelişim gösterdiği ve bunun medyaya yansımalarını incelemektedir. Söz konusu dönemde Hollanda'da kadın futbolu gelişim göstermiş ve bunun medyaya yansımaları olumlu yönde olmuştur. Kadın futbolcuların medyada daha fazla yer alması, kadın futbolunun toplum tarafından kabul edilmesine ve medyanın ilgisinin daha da artmasına neden olmuş ve kadın futbolcularını da etkilemiştir.

Taylor, Linden ve Antunovic (2021) 1934 ve 1979 yılları arasında Amerikan futbolundaki kadınların medya temsillerini ele alan araştırmada kadınların medyadaki temsillerini, bu temsillerin nasıl değiştiğini ve şekillendiğini incelemektedir. Söz konusu yıl aralığında başlangıçta kadınlar stereotipik imgelerle tasvir edilirken, sonralarda daha güçlü ve atletik şekilde tasvir edilmeye başladığını ifade etmiştir.

Pfister (2015) Alman popüler basınında sporcu kadınların temsillerini inceleyen bir araştırma yapmıştır. Bu bağlamda araştırmada 2011 Kadınlar Futbol Dünya Kupası döneminde Alman basınında sporcu kadınların nasıl temsil edildiğini araştırmıştır. Burada kadın sporcuların medya temsillerinin genellikle cinsiyetçi kalıplardan oluştuğunu ve bunların sorgulanması gerektiğini belirtmiştir.

Arık (2003) tarafından yapılan araştırmada futbolun medyadaki temsil ve söylemlerinin erkek egemen söylem açısından nasıl şekillendiği incelenmektedir. Araştırmada futbol mediasındaki futbolcu, teknik direktör, taraftar ve ma yorumcularının betimlenirken güçlü, lider, başarılı ve genellikle erkek olarak tasvir edildiği belirtilmiştir. Buradan görüleceği üzere spor mediasındaki erkek egemen söylemin kadın futbolcular ve kadın teknik direktörlerin

medyadaki temsili ve görünürlüğünü nasıl etkilediğini, bunun nasıl değiştirilebileceğini, daha eşitlikçi bir temsil adına ne gibi değişimler yaşanması gerektiği ifade etmektedir.

Kaplan (2018) tarafından yapılan araştırmada Türk futbol basınında kadın futbolcuların nasıl temsil edildiği ve bu temsilin toplumsal cinsiyet kavramı açısından nasıl değerlendirilebileceği incelenmektedir. Araştırmada ulaşılan bulgular açısından, Türk futbol basınında yabancı basındakine benzer olarak erkek egemen bir bakış açısı ve dil ile temsil edilmektedir. Ayrıca kadın futbolcular başarılarıyla değil, fiziksel görünüm, yaşadığı ilişkiler veya kişisel yaşamları çerçevesinde tanımlanmaktadır. Kadın futbolcuların medyada bu şekilde temsil edilmesi toplumda var olan toplumsal cinsiyet rollerinin pekiştirilmesi, kadın futbolcuların ötekileştirilmesi ve ayrımcılığa maruz kalmasına neden olmaktadır.

Literatür taramasında ulaşılan ulusal ve uluslararası araştırmalar araştırmanın konusu çerçevesinde değerlendirildiğinde spor medyasında kadın sporcu ve futbolcuların temsiline hem dünya genelinde hem de Türkiye’de benzer süreçlere sahip olduğu görülmüştür. Hem ulusal hem de uluslararası medyada spor medyasında kadın sporcular genellikle erkek sporcularla karşılaştırılarak, benzer veya farklı yönler vurgulanarak betimlenmektedir. Kadın sporcuların başarılarına odaklanmak yerine fiziksel görünümleri ve kişisel yaşamları medyada sıklıkla vurgulanmaktadır. Kadınlar hassas gibi sıfatlar kullanılarak tasvir edilirken, erkekler güçlü gibi sıfatlar kullanılarak tasvir edilmektedir. Dolayısıyla spor medyasında kadınların temsili, toplumda hali hazırda bulunan toplumsal cinsiyet normları ve beklentileri benzer şekilde yansıtma eğilimi göstermektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda son yıllarda bu algının kırılmaya başladığı belirtilmektedir fakat henüz tam anlamıyla bir eşitlik sağlandığından söz edilememektedir. Bu nedenle spor medyası toplumsal cinsiyet eşitsizliğini okumak adına önemli alanlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle spor medyası üzerine yapılan bu türden araştırmalar değerli bir tartışma alanıdır ve bu araştırmada kadın futbolcularla ilişkili haberler üzerinden bu tartışmaya katkıda sağlanmak amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Yöntemi

İnsanlık tarihi boyunca insanlar cevaplanması gereken veya merak duydukları birçok sorun ve soruyla karşılaşmıştır. Bunların çözümü ve cevaplanması amacıyla bilimsel yöntem dahil olmak üzere birçok bilgi edinme yolu kullanılmıştır (Doğanay, 2018: 4-7). Bu araştırmanın konusu seçilirken araştırmacı kendi merak ettiği bir konuyu sorunsallaştırmıştır. Hemen her alanda en büyük payı alan erkeklerin, spor alanında ve özellikle futbol alanında en büyük pay

sahibi olmasının alanda yarattığı eşitsizlik bu araştırmanın ana merakını oluşturmaktadır. Bu ana merak ve bu araştırma sorusunun kaynağı birçok kız çocuğuyla benzer bir deneyimden, “kız çocukları futbol oynamaz” şeklinde bir sosyal baskılara maruz kalmamdan kaynaklanmaktadır. Hayatımın ilerleyen dönemlerinde futbol ile taraftarlık açısından bir ilişki geliştirmeme rağmen birçok kadın taraftar gibi benzer önyargılarla karşılaşmaya devam ettim. Bu kişisel deneyimlerim sonucunda nitel araştırmanın alan içerisinde biri olmaya izin vermesinden hareketle, kadın ve futbol ilişkisi açısından bir eşitsizlik alanı oluşturan medya alanı araştırma konusu olarak seçilmiştir.

Bilimsel araştırma, belli bir paradigmaya bağlı olarak seçilen bilimsel yöntem ile yapılmaktadır. Bu yönüyle yöntem, bilimsel araştırmanın hangi şekilde yapılacağına dair bir kılavuz görevi görmektedir. Bilimsel yöntem, nicel araştırma, nicel araştırma ve son yıllarda kullanılmaya başlanan karma araştırmadan oluşmaktadır (Şimşek, 2018: 84). Araştırmada kullanılacak olan yöntem, araştırılması planlanan konunun doğasına uygun olacak şekilde seçilmelidir (Creswell, 2007: 74).

Nitel araştırma hem tasarlanması hem yürütülmesi hem de çalışma alanı bakımından dinamik ve esnek bir yapıya sahip bir araştırma türüdür. Nitel araştırmanın bu yönü araştırma süresince araştırmacının keşfedici olması ve derinlemesine bilgiye ulaşma yönünü kuvvetlendirmekte ve veri toplamanın daha zor olduğu veya görece az çalışılmış konuların incelenmesine olanak sağlamaktadır (Denzin ve Lincoln, 2008). Aynı zamanda nitel araştırma yönteminde bireylerin sosyal dünyalarını onların bakış açılarından anlamak hedeflenmektedir. Buradan nitel araştırmanın yalnızca bireyler aracılığıyla yapıldığı düşünülmemelidir. Nitel araştırmalarda görsel veri, işitsel veri, doküman gibi farklı kaynaklar da kullanılabilir (Burcu Sağlam, 2018).

Araştırmanın konusu açısından düşünüldüğünde medya alanı, kadın futbolunun görünürlüğü ve temsili açısından önemli bir rol oynamaktadır. Medyanın kadın sporcuları nasıl ve ne kadar temsil ettiği, spor alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliğini etkileyebilmektedir. Bu çalışmada en genel anlamıyla kadın futbolcuların medyadaki temsili muhafazakâr bir gazete olan Yeni Şafak Gazetesi, muhalif görüşte olan Cumhuriyet Gazetesi ve görece daha liberal olarak tanımlanan Milliyet Gazetesi aracılığıyla araştırılmaktadır. Problem cümleleri ve araştırmanın konusu göz önüne alındığında bu araştırmada nitel yöntem stratejilerinden bir tanesi olan nitel içerik analizi kullanılmıştır.

Tarihsel gelişimi açısından düşünüldüğünde nitel içerik analizi, sosyal bilimler alanında yöntem tartışmaları ve nicel içerik analizi stratejisine getirilen eleştiriler paralelinde ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla nitel içerik analizi, nicel içerik analizinden evrilmiştir denilebilir. 1910 yılında düzenlenen ilk Alman Sosyoloji Derneği Konferansı'nda Max Weber gazetelerin içeriğinin incelenmesi yönünde bir öneri sunmuştur. Bu öneri, içerik analizinin bir araştırma yöntemi olarak kullanılması açısından doğuşuna işaret etmektedir (Kuckartz ve Radiker, 2019: 16).

Farklı bir görüş sunan Krippendorf ise içerik analizinin tarihini daha geçmişe dayandırmaktadır. Ulaşılabilir ve belgelenebilir tarihte yapılan ilk niceliksel içerik analizi, yazarı anonim ve 90 ilahiden oluşan Songs of Zion'un yayınlanmasıyla 18. Yüzyılda İsveç'te yapılmıştır. İsveç Kraliyet sansüründen geçen bu koleksiyon üzerinden çok bir süre geçmeden kilisenin din insanlarını eleştirmesi nedeniyle suçlanmış ve koleksiyonda bulunan şarkıların tehlikeli fikirler içerip içermediği, içeriyorsa nasıl içerdiği sorusu tartışılmaya başlanmıştır. Bu soru etrafında şekillenen tartışmaya bilim insanları şarkılarda geçen dini sembollerin bir listesini yaparak katkı sunmuşlardır. Farklı bir grup bilim insanı ise bu sembollerin farklı bağlamlarda bulunduğunu ve bu nedenle farklı anlamlar kazandığını iddia etmiştir. Bu fikirlerin sonucunda anlamların gerçek mi yoksa mecazi anlamda mı yorumlanması gerektiği konusunda bir tartışma ortaya çıkmıştır. Bu tartışma, içerik analizine dair birçok fikir üretmek bugüne dek devam eden tartışmaları başlatmıştır. 20. Yüzyılın başlarında gazetelerin seri üretiminde artış görülmesiyle birlikte Amerika Birleşik Devletleri'nde de gazetede artış kitlesel pazar yaratmış ve kamuoyunda ilgi uyandırmıştır. Bu gelişmeyle birlikte gazetecilik okulları açılmış ve gazetelere yönelik birtakım ampirik araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu araştırmalar niceliksel gazete analizi olarak adlandırılmıştır (Krippendorf, 2013: 10-12). Niceliksel gazete analizine yönelik çeşitli eleştiriler eşliğinde niteliksel araştırma yaklaşımları ortaya atılmıştır. Bu yaklaşımlara söylem analizi, retorik analiz, etnografik içerik analizi, konuşma analizi ve nitel içerik analizi örnek verilebilir. İçerik analizine yönelik nitel yaklaşımların kökeni edebiyat teorisi, sosyal bilimler ve eleştirel yaklaşıma dayanmaktadır. İçerik analizi tekniğinin başlangıçtaki gazetecilik kökünün ötesinde çeşitli alanlarda uygulama alanı bulduğu ve her türlü görsel, sözel veya sembolik verilerden çıkarımlar yapılabilir hâle geldiği söylenebilir. Her türlü veriye uygulanabilirliği sebebiyle 1941 yılında içerik analizi kelimesinden bahsedilmesinden günümüze değin içerik analizine olan ilgi giderek artmıştır (Krippendorf, 2013: 21-23) ve özellikle milenyumun başından günümüze değin popülerlik kazanan nitel içerik analizi, birçok araştırma projesinde kullanılmaktadır. Nitel içerik

analizinde her türlü mülakat verileri, belgeler, saha notları, film veya videolar, resim veya fotoğraflar, sosyal medyadan elde edilen veriler, gazete veya dergi haberleri, podcastler, blog yazıları, ders kitapları ve daha birçok materyal kullanılabilir (Kuckartz ve Radiker, 2019: 20).

Nitel içerik analizi terimi hakkında birçok tanımlama yapılmıştır. Stamann ve diğerleri (2016) birçok tanımı derleyerek şu şekilde bir tanım oluşturmuştur: “Anlayışımıza göre, tüm içerik analizi yöntemlerinin ortak noktası, iletişim içeriğinin yüksek düzeyde kural güdümlü bir yorumlama amacıyla sistematik hâle getirilmesidir. Dolayısıyla nitel içerik analizi, açık ve gizli iletişim içeriğinin sistematik hâle getirilmesine yönelik bir araştırma yöntemidir. Yöntem, araştırma bağlamına özgü çeşitli prosedürlerle karakterize edilmektedir. Kategori sistemleri, içeriğin istenen şekilde sistematize edilmesi için temel bir araç görevi görmektedir. Analiz nesnesi, genişletilmiş bir metin kavramı anlamında her türden metindir.” Nitel içerik analizine dair bir başka tanımlama ise şu şekildedir: Nitel içerik analizi, nitel verinin anlamını sistematik olarak tanımlamak amacıyla kullanılmaktadır. Nitel verinin kodlama çerçevesinin kategorilerinin örnekleri olarak sınıflandırılarak yapılmaktadır (Schreier, 2012: 1).

Sonuç olarak bu araştırma özelinde düşünüldüğünde araştırmanın konusu, amacı ve araştırma sahası açısından en uygun yöntem olarak karşımıza nitel içerik analizi çıkmaktadır. Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitelerinde yayımlanan kadın futbolu ve kadın futbolcular ile ilgili haberler nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

1.6. Araştırmanın Veri Toplama Süreci

Nitel araştırmaların araştırma sahası ve kaynağı olan nitel veri, metin, kelime veya sembol gibi herhangi bir biçimde karşımıza çıkabilmektedir (Punch, 2005: 165). Dolayısıyla nitel veri sahası oldukça geniş ve kapsamlıdır. Herhangi bir ses kaydı, sosyal medya verileri, resim, fotoğraf veya gazete metni nitel veri olarak kullanılabilir (Kuckartz ve Radiker, 2019: 20). Bu araştırmanın konusu bağlamında düşünüldüğünde, araştırmada kullanılan nitel veriler gazete metinleridir. Araştırma sahası olarak Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitelerinde bulunan ve ulaşılabilen haberler incelenerek araştırmanın sorun edindiği konulara yanıt bulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın veri toplama süreci, kadın futbolu ve kadın futbolcular hakkında yapılan gazete haberlerinin taranmasıyla başlamıştır. Verilere ulaşılabilirliğinin daha rahat olması açısından

internet sitesi bulunan, haber metni ve görsellerinin internet sitesinde paylaşıldığı gazeteler tercih edilmiştir. Bunun yanı sıra seçilen gazetelerin mensup olduğu dünya görüşlerinin farklı olması araştırmadaki verilerin çeşitliliği açısından bir dayanak noktası oluşturacağı için bir muhafazakâr görüşlü, bir de görece daha liberal görüşlü ve bir muhalif görüşlü gazete tercih edilmiştir. Söz konusu gazetelerin muhafazakâr, muhalif ve liberal olarak etiketlenmesi ulusal literatürde yapılan araştırmalara dayandırılmıştır. Ulusal literatürde bulunan araştırmalarda Yeni Akit Gazetesi, Yeni Şafak Gazetesi ve Millî Gazete muhafazakâr ve İslami çizgide bir gazete olarak tanımlanmaktadır (Köprübaşı, 2013; Küçüksakarya, 2020; Diker, 2015; Yaşar, 2020; Onar ve Uçurum, 2022). Öte yandan Milliyet Gazetesi, HaberTürk Gazetesi ve Hürriyet Gazetesi liberal bir çizgide görülmektedir (Öztürk ve Yozgat, 2022; Karacagil, 2014). Cumhuriyet Gazetesinin muhalif bir çizgide olduğu belirtilmiştir (Yıldırım ve Dudu, 2014: 35). Bu gazeteler arasından muhafazakâr görüşlü gazete olarak Yeni Şafak Gazetesi, liberal görüşlü gazete olarak Milliyet Gazetesinin ve son olarak muhalif görüşlü gazete olarak Cumhuriyet Gazetesinin seçilmesi, bilinirlik ve okur sayısının yüksek olması, veri çeşitliliğinin sağlanabilmesi için haber sayısının fazla olması gibi nedenlere dayandırılmıştır.

Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitelerinde, arama butonunda anahtar kelimeler kullanılarak kadın futbolu ve kadın futbolcular hakkında internet sitesinde bulunan tüm haberleri taranmıştır. Anahtar kelime olarak “kadın futbol”, “kadın futbolu” ve “kadın futbolcu” kelimeleri kullanılmıştır. Bahsedilen anahtar kelimeler kullanılarak haberlere ulaşılmaya çalışıldığında çok sayıda haber çıktığı için son beş yıllık periyot filtrelenmiştir. Transfer dönemi haberleri ve futbol liglerinin başlama tarihinin ıskalanmaması açısından başlangıç tarihi 1 Temmuz 2019 seçilmiştir. Veri çeşitliliğinin sağlanabilmesi amacıyla araştırmanın bitiş tarihi olabildiğince geniş tutulmuş ve bitiş tarihi olarak 15 Mart 2024 tarihi seçilmiştir.

1.7. Araştırmanın Veri Analiz Süreci

Nitel veri analizi, araştırmacıların araştırmada kullandıkları problem cümleleri, araştırmanın konusu ve amacı başlıklar etrafında, verileri derinlemesine anlamayı sağlayan güçlü bir analiz yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitel veri analizi, araştırmacıların ses kaydı, görüntü ve metin gibi kalitatif (nitel) veri türlerinin sistematik bir şekilde incelenmesi ve bu incelemeler sonucunda anlam çıkarılmasını sağlayan bir süreçtir (Patton, 2015). Bu türden

diğer bir deyişle nitel veriler, genellikle açık uçlu soruların yanıtlarını içermektedir ve araştırmacıların, katılımcıların duygu, düşünce ve deneyimlerini anlamasına olanak sağlamaktadır (Creswell, 2007). Kısacası nitel veri analizi, derinlemesine bir anlayış sağlayarak nitel veriler üzerinden karmaşık verilerin deşifre edilmesi ve analiz edilmesinde önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Nitel araştırmalarda nicel araştırmalardaki gibi sıralı adımlar yerine döngüsel adımlar bulunmaktadır. Buradaki döngüsellikten kasıt araştırma adımları arasında git gel yapabilmek olasılığıdır. Dolayısıyla nitel araştırmalarda veriler toplanmaya başladığı andan itibaren analiz edilmeye başlanmaktadır demek yanlış olmayacaktır (Silvermann, 2021: 324; Burcu Sağlam, 2018; Merriam, 2018: 163).

Nitel veri analizi, araştırmacıların derinlemesine bir anlayış elde etmesini sağlayan güçlü bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sürecin önemli adımlarından birisi kodlama ve temaların belirlenmesidir. Saldaña'ya göre kodlama keşfedici ve araştırmacının kanaatine dayanan bir süreçtir. Girbich'e (2013) göre kodlama, verilerin sistematik bir düzen içerisine konması, sınıflandırmanın parçası hâline gelmesi veya kategorize edilmesi demektir. Bir başka tanıma göre kodlama, araştırmacının benzer özellikler çerçevesinde kodladığı verilerin sınıflandırılarak belirli kategoriler altında gruplandırılmasını sağlamaktadır. Bir başka deyişle okumalar sonrasında veriler daha küçük parçalara ayrılarak anlamlandırılmakta ve kategorilere ayrılmasına olanak sağlamaktadır (Saldaña, 2022). Kodlama sürecinin ardından, verilerdeki kodlar analiz edilerek ortak temalar belirlenmektedir. Temalar, verilerin içerisindeki anlam ve desenleri ortaya çıkartarak araştırmacılara derinlemesine anlayış sağlamaktadır. Araştırmacılar tarafından oluşturulan kodlar gözden geçirilirken benzer olanlar gruplanarak potansiyel temalara ulaşılmaktadır. Oluşturulan potansiyel temaların dikkatli incelenmesi ve verilerle uyumları değerlendirilerek temaların tutarlı ve anlamlı olması sağlanmaktadır. Son olarak belirlenen temaların tanımlanması, açıklanması ve adlandırılmasıyla söz konusu temalar açık bir şekilde gösterilmektedir. Bu süreç araştırmacıların verileri derinlemesine incelemesi ve karmaşıklığı daha rahat bir şekilde anlamalarına olanak sağlamaktadır (Braun ve Clarke, 2006).

Bu araştırma esnasında hem elle kodlama hem de nitel veri analizi programı kullanılarak veri analizi gerçekleştirilmiştir. Öncelikle Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesi sitelerinden çekilen haber metin ve görselleri bir Word dosyasına aktarılmıştır ve veriler, toplandığı andan itibaren eş zamanlı olarak nitel veri analizi programlarından biri olan

MAXQDA 24 sürümü kullanılarak veri analizi yapılmaya başlanmıştır. Sonrasında toplanan veriler araştırmacı tarafından tekrar tekrar okunmaya başlanmış ve kategorize edilmiştir. Araştırmacı tarafından yapılan tekrar eden okumalar sonrasında kategorize edilen veriler ışığında kodlar ve temalara ulaşılmıştır.

1.8. Araştırmada Karşılaşılan Güçlükler

Araştırma sahası olarak belirlenen Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesi sitelerinde kadın futbolu ile ilgili haberlerin direkt olarak spor veya futbol alt kategorisinde bir kategori olarak yer verilmemesi sebebiyle ilk etapta haberlere ulaşılmakta güçlük çekilmiştir. Söz konusu haberlere ulaşım sağlayabilmek amacıyla araştırma sahası olarak seçilen her üç gazetenin sitelerindeki arama butonunda “kadın futbol”, “kadın futbolu” ve “kadın futbolcu” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Bu anahtar kelimeler aratıldığında Yeni Şafak Gazetesinin sitesinde araştırma konusuyla ilgili ilgisiz binlerce haber çıkmıştır. Sitenin kullanışsız olması sebebiyle verilerin kaybedilmemesi için 1 Temmuz 2019-15 Mart 2024 tarih aralığı beş periyoda bölünerek taranmıştır. Toplamda bakıldığında yine çok sayıda haber çıkmış ve bu haberlerin eleme süreci yorucu geçmiştir. Cumhuriyet Gazetesi sitesinde anahtar kelimeler aratıldığında yalnızca konuyla ilişkili haberler çıkmış ve haberler tarih sıralı olduğu için taranması görece daha kolay olmuştur. Fakat söz konusu gazetenin sitesindeki ulaşılabilen en geçmiş haber Şubat 2023 tarihine aittir. Bu nedenle bu gazetede söz konusu beş yıllık periyottaki haberler taranamamıştır. Bunlara rağmen bu gazetenin araştırma açısından seçilme sebebi ülkemizde muhalif gazetelerin az sayıda olması ve ulaşılabilen muhalif gazetelerdeki haber yoğunluğunun Cumhuriyet Gazetesinde daha fazla olmasıdır. Milliyet Gazetesi sitesinde haberlere ulaşım rahat bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu üç gazete karşılaştırıldığında haberlere ulaşımın rahatlığı açısından Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi eşdeğer durumdadır. Bunun dışında zaman zaman kadın futbolu alanıyla ilgili ve toplumsal cinsiyet eşitliğine önem veren birisi olmam sebebiyle, verileri okurken ve analiz yaparken alanın içerisinden bakan biri olmam işleri zorlaştırmıştır.

2. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVESİ

Bu bölümde, araştırmanın konusu kapsamında yer verilecek kavram ve kuramlara değinilecektir. Kavramsal çerçeve bölümünde araştırmada kullanılan ana kavram olan *sporun cinsiyetlendirilmesi (gender-typing of sports)* kavramına dair bilgilendirmeler yapılacaktır. Kuramsal çerçeve bölümünde ise nitel araştırmanın doğası gereği araştırmanın konusu bağlamında yararlı olabilecek kuramlara değinilecektir.

2.1. Kavramsal Çerçeve

Kavramsal çerçeve bölümünde araştırmanın ana hattını oluşturan *sporun cinsiyetlendirilmesi (gender-typing of sports)* kavramına değinilecektir. Araştırmanın konusu bağlamında yapılan literatür taraması sonucunda uluslararası literatürde araştırmanın konusuna uyan farklı kavramlar kullanıldığı tespit edilmiştir. Uluslararası literatürde kullanılan *sporun toplumsal cinsiyetlendirilmesi (gendering of sports)*, *sporun toplumsal cinsiyet tiplendirilmesi (gender-typing of sports)*, *sporun toplumsal cinsiyet stereotiplendirilmesi (gender stereotyping of sports)*, *cinsiyetlendirilmiş sporlar (gendered sports)* kavramları araştırmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulmasında kullanılmıştır. Uluslararası literatürde kullanılan bu kavramların çatı kavramı olması açısından Türkçe olarak *sporun cinsiyetlendirilmesi* kavramı kullanılmıştır. Araştırma başlığının İngilizce karşılığı için *gendering of sports* kavramı kullanılmıştır. Bunun nedeni kavramın hem Türkçesine en yakın çeviri olması hem de uluslararası literatürde en yaygın olarak kullanılan kavram olmasıdır.

Sporun Toplumsal Cinsiyetlendirilmesi (Gendering of Sports)

Geç Viktorya Dönemi'nde spor da dahil olmak üzere toplumsal cinsiyete uygun fiziksel etkinlikler birtakım kurum ve dergiler aracılığıyla halka yayılmıştır. Özellikle dönemin erkek dergileri cinsiyet, ırk, sınıf ve imparatorluk hakkındaki fikirleri şekillendirmiştir. Çalışkanlık, özgüven ve aile sevgisi erdemlerini içeren “kabul edilebilir erkeklik” fikri şekillendirilmiştir. Bu fikre erkeğin güçlü olması gerektiği imajı eklenmiş ve dönemin spor anlayışı da dahil olmak üzere ataerkil çıkarılara hizmet eden cinsiyetlere özgü fikirler geliştirilmiştir. Ergenlik

döneminden itibaren kadınlar için iyi bir sağlık fikri, kadınların tüm entelektüel ve fiziksel uğraşlarının üremeye yönelik olması gerektiğine işaret etmektedir. Bu nedenle kadınlar için spor, sağlıklı üremeye yönelik olmaktan ileri gidememiştir. Buna karşılık spor, erkek vücudu için faydalı bir aktivite olarak görülmüş ve erkeklerin yapabileceği sporlar güçlü olmayı hedefleyecek bir biçimde şekillendirilmiştir (Day, 2019). Viktorya Dönemi'nden sonra aradan uzun yıllar geçmesine rağmen dönemin anlayışı eskisi kadar güçlü olmamakla birlikte varlığını günümüzde de sürdürmektedir. Sporun toplumsal cinsiyetlendirilmesi kavramı tam olarak spor türlerinin toplumsal cinsiyete göre farklılaştığı anlayışına işaret etmektedir.

“Sporun cinsiyete dayalı doğası” özellikle futbol gibi popüler bir erkek sporu olan alanlarda kendisini göstermektedir. Namibya'da yapılan bir araştırmaya göre sporun diğer türlerinde olduğu gibi futbol programlarında da kadın takımına erkek takımına kıyasla daha az kaynak ayrılmıştır. Bu durum ülkedeki spor geliştirme veya kalkınma programlarında gibi bütün programlarda, kaynaklar kadın ve erkek takımları arasında eşit bir şekilde dağıtılmamasına neden olmakta ve kadın sporcuların erkek meslektaşlarına göre daha fazla zorluk yaşamalarının ve spora aidiyetlerinin azalması ihtimalinin daha yüksek olmasına neden olmaktadır (Williams ve Chawansky, 2014).

Kadınların spor yönetimi alanında yetersiz temsil edildiği ve cinsiyetler arası dengesizliğin giderilmesi için birtakım çözüm girişimleri yapıldığı bilinmektedir. Ancak araştırmaların ortaya koyduğu üzere spor organizasyonlarının cinsiyetlendirilmesinin yalnızca sayılarla ilgili bir durum olmadığı, aynı zamanda dışlayıcı bir güç olarak kullanıldığı iddia edilmiştir. 1980'li yıllardan beri toplumsal cinsiyet ve sporla ilgili akademik analiz ve spor politikasının geliştirilmesinde liberal feminist yaklaşım hâkim olmuştur. Liberal feminist yaklaşım, spor organizasyonlarının işleyiş şeklini eleştirmek yerine, mevcut yapısal engellerin kaldırılması ve kadınlar ile erkekler arasındaki farklılıklara değer vererek kadınların katılımını artırmaya çalışmıştır. Bu türden (mevcut organizasyonlarda kadın ve erkek sayısının eşitlenmesi gibi) müdahaleler her ne kadar örgütsel politika ve yapılarda bazı değişiklikleri gerçekleştirmek açısından önemli olsa da kökleşmiş dengesizliği bozmak için yeterli olarak görülmemektedir. Avustralya'da Erkekler Spor Derneği ve Kadın Spor Derneği'nin her birinden üçer temsilci olan bir kurul hakkında yapılan bir araştırmada, kadın ve erkek sayısının eşit olmasına rağmen kuruldaki bazı erkeklerin kadınların katılımı ve düşüncelerini sınırlamak amacıyla birtakım uygulamalara başvurduğu iddia edilmiştir. Ulusal spor organizasyonlarında ve uluslararası federasyonlarda üst düzey yönetim ve liderlik pozisyonlarında erkeklerin egemenliği, kadınların güce erişimini sınırlandırmaya ve cinsiyet eşitsizliğinin sürdürülmesinde etkili

olmaktadır. Cinsiyetin bastırılması (bu durumda kadın cinsiyetinin bastırılması) kurumsallaşmış olan eril hegemonya kalıpları ve bunun mevcut uygulamalarının sorgulanmadan devam ettirilmesine neden olmaktadır. Bu nedenle, birçok ülkede kadınların spora katılımı ve başarıları, gelişmek yerine sistematik olarak sınırlandırılmaktadır (Sibson, 2010).

Sporun toplumsal cinsiyetlendirilmesi (gendering of sports) kavramı, spor alanının toplumsal cinsiyetlendirildiği kabulünden hareketle spor tarihinde uzun süre boyunca belirli cinsiyetlere atfedilen rol ve beklentiler çerçevesinde spor türleri ve etkinlikleri üzerinde etkiye sahip olması olarak tanımlanabilmektedir. Bu etkiler genel olarak kadınlık ve erkeklik normlarının spor alanındaki yansımaları ve şekillendirilmelerini göstermektedir. Spor alanı öncelikli olarak maskülenlik ve fiziksel güç ile ilişkilendirilmiştir. Bu nedenle spor alanı uzun süre boyunca erkek alanıymış gibi görünmüştür. Kadınlar feminen ve zarafet gibi sıfatlarla bağdaştırıldığı için spor alanına erkeklerden daha sonra girmiştir. Burada spor türlerinin cinsiyetlere uygunluğunun belirlenmesinde toplum tarafından belirli cinsiyetlerle bağdaştırılan toplumsal cinsiyet rolleri ve normları rol oynamaktadır. Yapılan araştırmalarda da belirtildiği üzere futbol gibi fiziksel güç gibi kriterlerin öne çıktığı spor türleri erkekler ile ilişkilendirilirken, narin ve estetik sporlar kadınlar ile ilişkilendirilmektedir. Ancak günümüzde bu kalıpların ve ayrımların sporda cinsiyet eşitliği kavramının tartışılmasının da etkisiyle, sorgulandığının belirtilmesi gerekmektedir.

Sporun Toplumsal Cinsiyet(tip)lendirilmesi (Gender-Typing (of) Sports)

Gender-typing of sports kavramının birebir Türkçe karşılığı olarak *sporun toplumsal cinsiyet tiplendirilmesi* kavramı verilebilir. Bazı araştırmalarda *gender-typing sports (sporun toplumsal cinsiyetlendirilmesi)* veya *gender typed sports (toplumsal cinsiyetlendirilmiş sporlar)* kavramlarının kullanıldığı görülmüştür. Kavramsal çerçeve bölümünde kullanılmış olan kavramların kategorize edilmesi açısından her iki kavramdan bu alt başlıkta bahsedilmiştir. Sporun toplumsal cinsiyet tiplendirilmesi kavramı çerçevesinde yapılan araştırmalarda genellikle spor türleri eril, dişil veya nötr şeklinde kategorize edilmiştir.

Sporun toplumsal cinsiyet tiplendirilmesi kavramı çerçevesinde yapılan araştırmalar genellikle nicel çalışılmış araştırmalardır. Cinsiyet tiplendirme şeklinde Türkçe ifade edilen kavram, nesnelere, özelliklerin ve etkinliklerin eril, dişil, hiçbirini veya her ikisi olarak sosyal

olarak inşası ve tanımlanması olarak kavramsallaştırılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan bir üniversitede 310 öğrenciyle araştırma yapılmıştır. Yapılan bu araştırmada araştırmaya katılan öğrencilerden belirli spor türlerinin verilerek, kendisi açısından eril, dişil veya nötr şeklinde tanımladığı üçer sporu belirtmesi şeklinde yapılmıştır. Bunun sağlanarak araştırmada sporun cinsiyetini ölçmeye çalışıldığı ifade edilmiştir. Futbol 285, buz hokeyi 117, güreş 105, beyzbol 102 ve rugby 80 öğrenci tarafından eril spor olarak tanımlanmıştır. Bu sporlar arasından futbol ve güreş sadece eril spor olarak tanımlanmıştır. Jimnastik 125, saha hokeyi 122, softball 101 ve voleybol 83 öğrenci tarafından dişil olarak tanımlanmıştır (Sobal ve Milgrim: 2019). Yaşları 4 ile 19 arasında değişen 365 öğrenciyle yapılan araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Boks, futbol ve güreş araştırmaya katılan öğrenciler tarafından erkeksi spor olarak tanımlanmıştır. Aynı zamanda bu araştırmada ulaşılan veriler sonucunda kadınsı olarak tanımlanan hiçbir spor, bir erkek tarafından yapılabilecek en iyi spor olarak tanımlanmamıştır. (Riemer ve Visio, 2003). Çin'de yapılan bir araştırmada araştırmacılar tarafından seçilen 16 spor, yedili likert tipi bir ölçekle (1 kadınsı, 4 nötr ve 7 erkeksi olacak şekilde) derecelendirilmiştir. Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre en erkeksi (hiper-maskülin) sporlar sırasıyla futbol, otomobil yarışı, basketbol, kuvvet antrenmanı ve e-spor olmuştur. Aynı şekilde en kadınsı (hiper-feminen) sporlar ise aerobik dansı/yoga ve jimnastik olarak bulunmuştur (Xu, Fan ve Brown: 2021).

Sporun Toplumsal Cinsiyet Stereotiplendirilmesi (Gender Stereotyping of Sports)

Gender stereotypes (toplumsal cinsiyet stereotipleri) kavramı kadın veya erkek cinsiyetine uygun olarak atfedilen davranış veya özelliklerin, o cinsiyetteki tüm bireylere genellemesi fikridir. *Stereotypes* kavramı kimi alanlarda “klişe” veya kalıp yargı olarak çevrilmektedir. Dolayısıyla *gender stereotyping of sports* kavramı *sporun toplumsal cinsiyet kalıp yargılandırılması* olarak çevrilebilir. Bu kavram çerçevesinde yapılan araştırmalar normalleştirilen veya klişe hâline gelen toplumsal cinsiyet kalıplarının spor alanında nasıl karşılık bulduğu ve bunun üzerine etkisi konusuna odaklanmaktadır. Dolayısıyla sporun toplumsal cinsiyet yargılandırılması kavramı, sporun toplumsal cinsiyet normları ve algıları bağlamında ne şekilde algılandığı ve bu açıdan cinsiyetlerin sporlar ile ilişkilendirilme biçimlerini açıklamaktadır. Buradaki stereotipler veya kalıp yargılar, kadınsı veya erkeksilik olarak düşünülebilir ve spor türlerinin bu kalıp yargılara göre sınıflandırılması olarak düşünülebilir.

Kadınların bazı spor alanlarında sayıca daha fazla veya daha az olmaları daha az sorgulanmaktadır. Bu durum bazı kesimler tarafından yalnızca biyolojik faktörlerle açıklanabilir olsa da bu açıklamanın yeterli olmadığı aşikâr bir durumdur. Diğer bir açıklamaya göre bireyler sosyalleşme sürecinde toplumsal cinsiyete dair kalıpları içselleştirmektedir ve bu içselleştirme bireylerin toplumsal cinsiyet kalıplarına uygun olacak şekilde spora katılım sağladıklarını ifade etmektedir. Sosyalleşme sürecinde edinilen bilgilerin bireyin bulunduğu toplumdan bağımsız olamayacağı bilinmektedir. Dolayısıyla erkeksi veya kadınsı gibi tanımlamalar toplumdan topluma değişebilir karakterdedir (Chalabaev ve diğerleri: 2013). Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları çocukluk döneminden itibaren öğrenilmeye başlamaktadır ve okul bu açıdan önemli bir noktaya işaret etmektedir. Spor ve eğitim alanı söz konusu olduğunda okullardaki beden eğitimi dersi ve beden eğitimi öğretmenleri çocukların gelecekteki spor seçimleri açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Beden eğitimi öğretmenleriyle yapılan bir araştırmada iki öykü verilmiş ve bu iki öyküdeki karakterin hangi cinsiyetten olabileceği sorulmuştur. İlk seçenekte Alex futbol yerine dans etmek istediğini, ikinci seçenekteki Alex ise dans etmek yerine futbol oynamak istediğini ifade etmiştir. Toplam 13 beden öğretmeniyle (altı kadın, yedi erkek) yapılan araştırmada ilk öyküdeki Alex katılımcılar tarafından erkek olarak tanımlanmıştır. İkinci öyküdeki araştırma sekiz katılımcı tarafından değerlendirilmiş ve bunların ise dördü Alex'i kadın olarak belirtmiş ve iki katılımcı tarafından cinsiyet tanımlaması yapılmamıştır. Bu araştırmada görüldüğü üzere hikâyelerde verilen bilgilere göre beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet tanımlamalarını toplumsal cinsiyete uygun olarak nitelendirilen spor türlerine (futbol erkek olarak ve dans kadın olarak) uygun olacak şekilde yapmaları cinsiyet habitusunu pekiştirdikleri anlamına gelmektedir (Preece ve Bullingham: 2020). Lise öğrencileriyle yapılan bir araştırmada spor aktivitelerinin eril, dişil veya nötr olarak tanımlanmasında cinsiyet ve ırkın etkisi incelenmiştir. Lise öğrencileri üzerine yapılan bu araştırmada, toplumsal cinsiyete dair kalıpların öğrenildiği sosyalleşmenin hem ergenlik dönemindeki izlerini hem de ırkın bunun üzerindeki etkisini bulmayı amaçlanmıştır. Araştırmada ulaşılan veriler üzerine analiz yapılırken katılımcılar ırk açısından siyah ve beyaz olarak, cinsiyet açısından kız ve erkek olarak ayrılarak analiz yapılmıştır (Hannon ve diğerleri: 2009). Fransa'nın kuzeyinde 18-39 yaş arasındaki genç yetişkinlerle yapılan bir araştırmada da benzer olarak sporun geleneksel olarak hâlâ bir erkek alanı olarak ve aynı zamanda kadınsı olarak tanımlanan birkaç spor dışında çoğu sporun erkeksi olarak tanımlandığı ve spordaki toplumsal cinsiyet kalıplarının kültürler arası paylaşıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Plaza ve diğerleri: 2017).

Cinsiyetlendirilmiş Sporlar (Gendered Sports)

Gendered sports kavramı Türkçe'ye *cinsiyetlendirilmiş sporlar* şeklinde çevrilebilir. *Cinsiyetlendirilmiş sporlar* kavramı da spor türlerinin uygunluğunun cinsiyetlere göre farklılaştığı varsayımını kabul etmektedir. Bu kavramla ilişkilendirilen araştırmalarda medyanın ilgisini çeken ve sayısal olarak daha fazla sporcunun olduğu “büyük sporlar” genellikle erkek sporları olarak tanımlanmaktadır. Bu sporlar arasında futbol, beyzbol ve basketbol bulunmaktadır. Kadın sporu olarak görülen sporlar ise golf, yüzme ve jimnastik gibi medya tarafından daha az ana akım olarak görülen sporlardır. Buradan hareketle kadın sporlarının ve bu alanda çalışan kadınların daha az dikkat çektiği belirtilmiştir. Bu durum onların daha az ücret almaları, daha az görünür olmaları, daha az taraftara sahip olmaları gibi olumsuz durumlara sebep olurken aynı zamanda daha az ceza almalarına neden olmaktadır (Eng, 2020).

2.2. Kuramsal Çerçeve

Araştırmanın kuramsal çerçeve bölümünde araştırmada ulaşılan verileri yorumlayabilmek amacıyla kullanılan kuramlar anlatılmıştır. Bu araştırmada herhangi bir kuramın sınanması gibi bir amaç güdülmemesi ve verilerin her yönüyle yorumlanabilmesi açısından araştırmada yararlanılan kuramlar geniş tutulmaya çalışılmıştır. Yapılan literatür okumasında araştırmanın konusu bağlamında ulaşılan verilerin yorumlanabilmesinde yardımcı olabileceğinin düşünüldüğü kuramlar Bourdieu tarafından geliştirilen Alan Kuramı ve Pfister tarafından geliştirilen Spor Feminizmi Kuramıdır. Bu bölümde her iki kuram hakkında bilgiler verilmiş ve sonuç bölümünde araştırmada ulaşılan veriler ve burada bahsedilen kuramlar ilişkilendirilerek yorumlanmıştır.

2.2.1. Alan Kuramı

Fransız bir sosyolog olan Pierre Bourdieu, 20. Yüzyılın en etkili kuramcılarında biri olarak görülmektedir. Araştırmaları sosyal sınıf, eşitsizlik, eğitim, sanat ve kültür gibi alanlarda katkılar sunmuştur. Alan kuramı, toplumsal araştırmalarda sıklıkla kullanılmaktadır ve en önemli kuramlardan biri olarak görülmektedir ve belirli alandaki sosyal yapı ve güç dinamiklerini anlamak için kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Bourdieu, alan kuramında,

sosyal dünyanın farklı alanlara bölündüğünü ve bu alanlarda meşruiyet ve iktidar için mücadeleler yaşandığını savunmaktadır. Bourdieu'nun Alan kuramında kullandığı kavramlar alan, habitus ve sermaye kavramlarıdır. Bu bölümde, Alan kuramı temel kavramları çerçevesinde incelenmiş ve bu kavramların bu araştırma açısından önemi tartışılmıştır.

Alan kuramı toplumsal yaşamı anlamak ve açıklamak adına araştırmalarda kullanılan önemli bir teorik çerçevedir. Kuram, insanların toplumsal dünyada yer aldığı alan(lar) ve bu alan(lar) içerisindeki ilişkileri anlamlandırmak için kullanılmaktadır. Bourdieu, bütün toplumlarda belirli alanların olduğunu ve bu alanlar içerisindeki aktörlerin, belirli kaynak ve statüler üzerinden rekabet ettiklerini, otoritelerini kurmaya ve bu otoriteyi meşrulaştırmaya çalıştıklarını savunmaktadır. Dolayısıyla alan, bunların aktörler tarafından eylendiği, aktörlerin birbirleriyle etkileşimde bulunduğu toplumsal mücadele mekânları olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu bu alanlar kültürel sermaye, ekonomik sermaye ve sembolik sermaye gibi çeşitli kaynaklar üzerine kurulmuştur. Alan kavramı, Bourdieu'ya göre güç ilişkilerinin müzakere edildiği ve tartışıldığı yapılandırılmış alanlardır. Bir alanda hakimiyet mücadelesi, bireylerin ve grupların sembolik ve maddi kaynaklar için rekabet ettiği sürekli bir dinamiktir. Bir alan içerisinde aktörler, onu yöneten kuralları, normları ve değerleri tanımlamak ve yeniden tanımlamak için sembolik mücadelelere girişmektedirler. Bourdieu, toplumsal yaşamın karmaşıklıklarını kavramak için bu güç dinamiklerini anlamamanın önemini özellikle vurgulamıştır (Bourdieu, 1993).

Bu kuramın merkezinde, bireylerin belirli bir alandaki deneyimleri ve etkileşimleri yoluyla geliştirdikleri içselleştirilmiş eğilimler dizisi olan habitus kavramı yer almaktadır. Habitus kişinin algısını, tercihlerini ve eylemlerini şekillendirerek bireylerin belirli bir sosyal bağlamda kendilerini nasıl yönlendirdiği ve konumlandığını etkilemektedir (Bourdieu, 1986). Hem alan kuramı açısından hem de sosyoloji alanı açısından önemli bir kavram olan habitus, bireylerin toplumsal yapıya uyum sağlamalarını sağlayan ve onların davranışlarını yönlendiren içsel bir yapı veya eğilimler olarak tanımlanmaktadır. Habitus, bireylerin sosyal çevrelerindeki deneyimler, etkileşimler ve öğrendiği şeylerden etkilenen ve şekillenen içsel bir programdır. Dolayısıyla bu kavram, sosyal sınıf, kültür ve eğitim gibi faktörlerle etkileşimler açısından şekillenerek bireylerin düşünme biçimi ve davranışlarını şekillendirmektedir. Bu bağlamda habitusun bireyin öznel deneyim ve dünya görüşünü belirlediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Sosyal sınıf da hem habituslarını şekillendirmesi hem de pekiştirmesi açısından habitus kavramıyla yakından ilişkilidir. Habitus, bireyin sosyal sınıfıyla birlikte düşünüldüğü zaman bireyin nasıl hissettiği, düşündüğü ve davrandığı

konusunda ipuçları vermektedir. Habitus, bireylerin davranış ve tercihlerini belirlemede rol oynamaktadır ve içselleştirildiğinde uzun bir süre etkili olmaktadır. Bu içselleştirme durumu toplumsal düzenin sürdürülmesini sağlamaktadır ve bireylerin bilincinde olmadan kabul ettiği ve içselleştirdiği norm, değer ve inançlar aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu durum sembolik şiddet olarak kavramsallaştırılmıştır. Bireyin habitusu hangi mesleği seçeceği, hangi müziği dinleyeceği veya hangi sporu yapmayı tercih edeceği gibi kararları etkileyebilmektedir. Ancak bu çıkarımdan habitusun etkisini sonsuza dek koruyacağı gibi bir düşünceye kapılmak yanlış olacaktır. Habitus, bireyin deneyimleri veya çevresel etkiler gibi etkenler doğrultusunda zamanla değişebilen ve dönüşebilen bir yapıya sahiptir (Bourdieu, 1977).

Kuramda önemli bir yere sahip olan bir diğer kavram sermaye kavramıdır. Sermaye kavramı, toplumsal yaşamda bireylerin kaynaklara, güce ve statüye erişimlerini anlatmak adına kullanılmaktadır. Sermaye denildiğinde genel olarak akla maddi varlıklar, özellikle de para gelmektedir. Ancak Bourdieu'ya göre sermaye bu denli sığ bir kavram değildir, dolayısıyla yalnızca maddi varlıklarla sınırlanmamıştır. Sosyal dünyadaki farklı kaynaklar, statü ve değerler de bu kavramın içerisinde yer almaktadır. Sermaye bireyler ve grupların toplumsal alanda hareket etmelerine olanak sağlayan bir güçtür ve bu güç, diğer bireyler üzerinde etkide bulunmaları, karar almaları ve toplumsal alanda yer edinmelerini sağlamaktadır. Ekonomik sermaye, kültüre sermaye ve sosyal sermaye olmak üzere temelde üç adet sermaye türü bulunmaktadır. Ekonomik sermaye, kültüre sermaye ve sosyal sermayenin bir araya gelmesiyle oluşan sembolik sermaye ise dördüncü sermaye türü olarak görülmektedir. Ekonomik sermaye akla ilk gelen sermaye türüdür ve bireyin sahip olduğu maddi kaynak ve varlıklara karşılık gelmektedir. Maaş geliri, mal varlığı veya mülkiyet gibi somut ve ölçülebilen değerler bu sermaye türü içerisine girmektedir. Kültürel sermaye, eğitim, sahip olunan bilgi ve becerileri ifade etmektedir. Eğitim düzey, sanatsal yetenekler gibi göstergeler bu sermaye türü içerisindedir ve bireylere prestij, saygınlık ve en önemlisi toplum içerisinde bir konum sağlamaktadır ve etkilemektedir. Sosyal sermaye ise sosyal ilişkiler ve ağlar aracılığıyla erişilmesi mümkün olan kaynakların bütünü olarak ifade edilmektedir. Bourdieu'nun çerçevesinde sosyal sermaye, bireylerin belirli bir alandaki kaynaklara, fırsatlara ve nüfuzla erişmek için kullanabilecekleri ağları, ilişkileri ve sosyal bağlantıları kapsamaktadır. Ekonomik sermaye, kültüre sermaye ve sosyal sermayenin bir araya gelerek oluşturduğu sermaye türünü ifade eden sembolik sermaye kavramı, kişinin meşruiyetini ve otoritesini oluşturmak, belirli bir alandaki sosyal hiyerarşilerin yeniden üretimine katkıda bulunmak için gerekli olarak görülmektedir. Ekonomik sermaye, kültürel sermaye, sosyal

sermaye ve sembolik sermaye arasındaki etkileşimler sayesinde bireylerin toplum içerisindeki konumlarını belirlemektedir (Bourdieu, 1986).

Bourdieu'nun Alan kuramı kullanışlılığı açısından eğitim, toplumsal hareketlilik, toplumsal yapı, toplumsal sınıflar, sanat ve spor araştırmaları gibi birçok toplumsal araştırma ve alan üzerinde uygulanabilmektedir. Aynı zamanda bu alanlar veya diğer birçok alan içerisindeki iki veya daha çok alanın bir araya getirilmesiyle bu alanların kesişiminde araştırmalar yapılabilmektedir. Bourdieu'nun sosyolojik perspektifi, spor alanındaki araştırmalarda kullanılmış ve spor sosyolojisi alanında önemli ölçüde bir etki yaratmıştır. Kuramında kullandığı kavramlar açısından birçok sosyal alan gibi spor alanının da sosyal ve kültürel boyutlarının anlaşılmasında ve analiz edilmesini sağlamıştır. Sınıf, sosyal sermaye ve kültürel sermaye kavramları kullanılarak spor alanındaki sınıf farklılıkları analiz edilmiştir. Kültürel sermaye kavramı açısından spor analiz edildiğinde belirli bir spor dalının, belirli bir sosyal statüyle ilişkilendirilebileceği sonucuna ulaşılabilmektedir. Veya sembolik şiddet kavramının spor alanında analiz edilmesiyle belirli spor dallarının belirli toplumsal grupların kendi kültürel sermayesini ve değerlerini yücelttiği veya bastırıldığına ulaşılabilmektedir. Kısacası Bourdieu'nun spor araştırmaları üzerinde yadsınamayacak bir etkisi bulunmaktadır. Bourdieu'nun spor araştırmaları üzerindeki etkisine bakıldığında, sporun yalnızca fiziksel bir etkinlik olarak görülmekten öte aynı zamanda politik, sosyal ve kültürel bir olduğu anlaşılmaktadır.

Bu araştırma çerçevesinde araştırmanın konusu olan kadın futbolunun medyadaki temsili örneği düşünüldüğünde medyadaki temsillerin sıklıkla toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını devam ettirdiği, mevcut güç eşitsizliklerini güçlendirdiği ve kadın futbolculara yönelik sembolik şiddetin yeniden üretilmesine katkıda bulunduğu görülmektedir. Kadın futbolunun tanınma ve meşruiyet kazanması amacıyla futbol alanında edilen mücadele günümüzde bile belirgin bir hâldedir. Tarihsel olarak erkek futboluna göre ötekileştirilmiş veya marjinalleştirilmiş olan kadın futbolu, toplumsal normlardan ve kalıp yargılardan kurtulma konusunda zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu alan, sporun gelişimini ve algısını etkileyen cinsiyet kalıp yargıları, sınırlı mali destek ve altyapı eksikliği gibi birçok sorun ile karakterize edilmektedir. Bunların habitus kavramıyla yakından ilişkili olduğu düşünüldüğünde Bourdieu'nun Alan kuramı açısından oldukça önemli noktaları içermektedir.

Habitus her alanda mevcuttur ve kendisini göstermektedir, aynı zamanda alanın kurulmasında rol oynamaktadır. Dolayısıyla futbol alanının da bir habitusu vardır ve futbolcuları

etkilemektedir. Ekonomik sermaye ve sınıf kavramı açısından tercih edilen veya tercih edilmesi muhtemel olan spor türü ilişkilidir. Başlangıç dönemi düşünüldüğünde futbol çoğunlukla işçi sınıfına mensup genç erkekler tarafından tercih edilmiş bir spor dalıdır. Burada işçi sınıfından erkeklerin sınıf atlama umuduyla futbola dört elle sarıldıkları unutulmamalıdır. Bireylerin habitusu bu seçimi yapmalarında önemli bir etken olmuştur. 1920li yıllarda kadın futbol takımlarının kurulmasıyla benzer bir şekilde işçi sınıfından kadınlar futbol alanına girmiş ve kadınların işçi sınıfından olmaları alana girişlerini kolaylaştırmıştır çünkü futbol işçi sınıfı sporu olarak görülmektedir fakat sınıfsal konumları olanaklara erişimleri açısından engel yaratmıştır ve erkekler gibi sınıf atlama olanaklarına sahip olarak görülmemektedir (Öztürk, 2017). Kadın futbolcuların alandaki olanaklara erişimleri geçmişe göre iyileştirildiyse bile hâlâ bu açıdan sorunlar yaşanmaya devam etmektedir. Araştırmanın ilerleyen bölümlerinde bu durum tartışılacaktır.

Medya bu konuda kadın futboluna ilişkin kamuoyu algısının ve söyleminin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bourdieu'nun sembolik güç kavramı burada özellikle önemlidir. Sembolik güç, toplumdaki sosyal ilişki ve hiyerarşiyi belirleyen, birey veya grupların sosyal konumlarını güçlendiren ve sürdürmesini sağlayan görünmez bir güç olarak tanımlanmaktadır. Sembolik gücün aktarımı kültürel sermaye ve sosyal sermaye sağlamaktadır ve iletmektedir. Burada belirli bir dil, davranış veya normları benimseyen birey veya gruplar açısından avantajlı bir konum sağlamaktadır ve böylelikle toplumsal hiyerarşi ve ayrıcalıklar korunmaktadır (Bourdieu, 1986). Burada kadın futboluna ilişkin kamuoyu algısı ve söyleminin şekillenmesinde medya kuruluşları ve dolayısıyla gazeteler önemli bir rol oynamaktadır. Medya kuruluşlarının mevcut güç yapılarını yeniden üretme veya bunlara meydan okuyan anlatıları inşa etme ve yayma yetkisine sahip olduğu unutulmamalıdır. Medya kuruluşlarının bunu yaparken kendi mevcut ideolojilerinden bağımsız olmadığı düşünülmelidir. Kadın futbolunun futbol alanının mevcuttaki güç yapısına meydan okuduğu düşünülmeli ve bu açıdan da bakılmalıdır.

2.2.2. Spor Feminizmi

Spor feminizmi, sporda cinsiyet eşitliğini sağlama ve kadınların spor deneyimlerini geliştirmeyi amaçlayan feminist teori ve spor araştırmaları kesişiminde bir alandır. Sporun uzun süre erkek egemen bir alan olarak görülmesi nedeniyle kadınların spora katılımı erkeklere göre daha sınırlı, iktidar tarafından belirlenen ve dezavantajlı bir şekilde olmuştur.

Spor feminizmi bu eşitsizliklerin ele alındığı bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır (Öztürk, 2017).

Spor feminizmi, sporu yalnızca bir fiziksel aktivite olarak görmemektedir. Spor alanı toplumsal cinsiyet rolleri ve güç dinamiklerinin yansıtıldığı önemli bir alan olarak okunması gerekmektedir. Bu yaklaşım açısından sporda erkek egemenliği ve bu bağlamda kadınların spor alanında karşılaştığı ayrımcılık eleştirilmektedir. Spor alanının bu yapısı değiştirilerek kadınların erkeklerle eşit koşullara sahip olacak şekilde spor yapma olanağı sağlanmalı ve bu alanda toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanmalıdır. Spor feminizmi, spor yönetiminde kadın liderliği, kadın sporcuların medyadaki temsili, eşit kaynak dağılımı gibi konuları ele alarak bunlarla mücadele etmek için politikalar oluşturmaktadır (Pfister, 2015). Dolayısıyla bu açıdan spor feminizmi yaklaşımı bu araştırma için önemli bir okuma sağlamaktadır.

Spor feminizmi, spor araştırmaları ile feminizmin kesişiminde bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor araştırmalarının feminizm açısından okunması sporda toplumsal cinsiyet eşitliği açısından oldukça önemli bir adım olarak görülmelidir. Spor ve özel olarak futbol hem sosyal bilimler hem de feminist araştırmacılar tarafından oldukça geç keşfedilen bir alandır. Spor alanının fiziksel gücü çağrıştıran yapısı nedeniyle feminist araştırmacılar tarafından 1980'li yıllara kadar ilgi gösterilmemiştir (Tolvhed, 2013). 1980'li yıllarda spor alanı feminist eleştiri açısından okunmaya başlamış ve spor feminizmi anlayışı spor araştırmalarında kullanılmaya başlanmıştır. Burada tek bir spor feminizmi anlayışı olduğu düşüncesi oluşturulmamalıdır çünkü feminizmin kendi tarihi gibi spor feminizmi tarihi de farklı feminist düşüncelerden etkilenmiştir (Birrell, 2000).

Feminizm, 19. yüzyılda kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliğini savunan bir ideoloji olarak ortaya çıkmıştır. Feminizm kısaca toplumun erkek egemen bir yapıya sahip olduğu kabulünden hareketle kadınların çeşitli eşitsizliklere maruz kaldığını ve bu eşitsizliklerin ve bunların yarattığı ayrımcılığın ortadan kaldırılması gerektiğini savunmaktadır. Feminizm tarih boyunca farklı dalgalar hâlinde gelişmiş ve her bir dalga belirli bir tarihsel bağlamda ortaya çıkmıştır. Her bir feminist dalgada farklı talepler ve öncelikler bulunmaktadır. 19. Yüzyılda ortaya çıkan birinci dalga feminizm oy hakkı, mülkiyet ve eğitim gibi temel haklara yoğunlaşmıştır. 1960 ve 1980'ler arasında ikinci dalga feminizm ortaya çıkmıştır ve ev içi emek, üreme hakları gibi konulara odaklanmıştır. 1990'lı yıllar ve sonrasında ortaya çıkan üçüncü dalga feminizm ise cinsellik, kimlik gibi konulara odaklanmıştır (Hooks, 2000). Buradan da görüleceği üzere birinci dalga ve ikinci dalga feminizmde daha temel ve hayati

meselelere odaklanılmıştır. Sporun da içerisinde bulunduğu diğer meseleler tarihsel ve sosyal bağlama uygun olarak daha çok üçüncü dalganın konusu olmuştur.

Feminizmin tek bir düşünce tarzı veya hareket olmadığı, farklı tür ve yaklaşımları içeren geniş bir çatı terim olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle tarih boyunca farklı düşünceler ve teorilerden etkilenen feminizm çeşitli alt türlere ayrılmıştır. Bunlar arasında liberal feminizm, radikal feminizm, sosyalist feminizm, post-modern feminizm, kesişimsellik feminizmi vb. sayılabilir. Feminizmin bu alt türleri, spor feminizmi yaklaşımının ortaya çıkmasından önce veya sonra ortaya çıkmış olup olmadığına bakılmaksızın spor alanı ve spor araştırmaları üzerinde etkili olmuş ve kendi temel ilkelerini içerecek şekilde araştırmalara uyarlanmıştır.

Burada örnek oluşturması açısından araştırmalarda sıklıkla kullanılan bazı feminizm türlerine kısaca değinmek uygun olacaktır. Liberal feminizm, liberalizm düşüncesinin feminist ideolojiye uyarlanmasıyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin yasal ve politik reformlar yoluyla sağlanabileceğini savunmaktadır ve eşitlik çağrısında bulunmaktadır. Radikal feminizm toplumsal cinsiyet eşitliğinin ancak ve ancak patriyarkal sistemin kökten yıkılmasıyla sağlanabileceğini savunmaktadır. Sosyalist feminizm toplumsal cinsiyet eşitliğinin yalnızca kapitalist sistemin yıkılmasıyla sağlanabileceğini savunmaktadır. Post-modern feminizm cinsiyet ve kimliğin sabit ve tek bir kategori olmadığı, değişken ve akışkan olduğunu savunmaktadır. Kesişimsellik feminizmi ise ırk, cinsiyet, sınıf, cinsel yönelim gibi farklı kimlik kategorilerinin birbirleriyle nasıl kesiştiği ve bu kesişimlerin eşitsizlikler üzerinde nasıl etkili olduğunu incelemektedir (Taş, 2016). Görüldüğü üzere her bir feminizmin kendi içeriğine uygun olacak şekilde araştırma alanları bulunmaktadır. Spor araştırmaları özelinde düşünüldüğünde bu feminizm türlerinin sporda cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından kendi içeriklerine uygun olacak şekilde, sporda kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olması adına farklı farklı çözüm reçeteleri sunmuştur. Dolayısıyla feminizmin farklı türleri spor alanında farklı etkiler yaratmış, bu alanın gelişimine katkıda bulunmuş ve yeri geldiğinde köklü değişimler talep etmekten kaçınmamıştır.

Bu araştırma özelinde düşünüldüğünde medya spor alanındaki eşitsizliklerin pekiştirilmesini yeniden üreten bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor medyası erkeklerin güçlü, bağımsız ve değerli olarak tasvir edildiği, kadınların ise ikinci plana atıldığı ve bedenlerinin nesneleştirildiği bir alandır. Spor haberlerinde erkek sporculara kadın sporculardan daha fazla yer verildiği, kadın sporcuların genellikle görünümleri ya da özel hayatlarına odaklanıldığı

görülmüştür. Bu durum sporda cinsiyet eşitsizliğini pekiştiren bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Bruce, 2015). Spor feminizminin sporda cinsiyet eşitliğini sağlamak ve kadınların spor alanındaki varlığının artırılması için mücadele eden bir yaklaşım olduğu düşünüldüğünde spor feministleri, spor medyasının cinsiyetçi temsillerine karşı çıkmaktadır ve kadın sporculara daha fazla görünürlük sağlamaya çalışmaktadır. Kadın sporculara erkek sporculardan daha az yer verilmesi, haberlerde kadın sporcuların bedenlerine ve özel yaşamlarına odaklanması, kadın sporcuların başarılarının küçümsenmesi, haberlerde eril dil veya cinsiyetçi klişeler kullanılması gibi durumlar spor medyası alanında mücadele edilen alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Spor medyasında kadın futbolu ve kadın futbolcuların temsili konusunda kadın sporculara benzer bir rota çizilmiştir. Kadın sporcuların yaşadığı ötekileştirilme kadın futbolcular açısından da yaşanmıştır. Futbol alanının spor alanından daha fazla erkek egemen bir alan olarak düşünülmesi kadın futbolcuların alanda varlığını sürdürebilmeleri açısından çok daha sıkıntılı bir süreç yaratmıştır. Kadın futbolunun son yıllarda popülerlik kazanması medyada önceki dönemlere nazaran daha fazla yer verilmesine rağmen yeterince temsil edilmesini sağlamamıştır. Kadın futbolu genellikle erkek futboluyla karşılaştırılarak sunulmaktadır ve bu karşılaştırma genellikle kadın futbolunun aleyhine işlemektedir. Kadın futbolcuların başarıları ve becerileri küçümsenmekte veya hiç yer verilmemekte yok sayılmaktadır. Dolayısıyla bu durum kadın futbolunun değerini ve kadın futboluna yönelik olan ilgiyi azaltıcı bir rol oynamaktadır.

Spor feminizmi, medyada kadın futbolunun temsili eleştirmektedir. Spor feministleri medyada kadın futbolunun erkek futboluyla karşılaştırarak sunmaktan ve kadın futbolcuların başarılarını küçümsemekten kaçınması gerektiğini savunmaktadır. Kadın futbolunun medyada kendi başına değerlendirilmesi ve kadın futbolcuların becerileri ve ulaştığı başarılarla gereken saygının duyulması gerekmektedir (Smith, 2008). Bu açıdan ve spor feminizmi ilkeleri açısından düşünüldüğünde medyada kadın futbolunun temsili açısından birçok eksiklik ve eşitsizlik bulunmaktadır. Sporda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi açısından spor medyası oldukça önemli bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu eşitliğin sağlanabilmesi açısından gerekli çalışmaların yapılması oldukça önem arz etmektedir. Bu araştırmada bu açıdan bir değerlendirme ve sorgulama yapılmıştır.

3. BÖLÜM

KADIN FUTBOLUNUN MEDYADA TEMSİLİ

Bu bölümde kadın futbolunun medyada temsili hakkında giriş niteliğinde kısa bir bilgi verilmiştir. Kadın futbolu uzun yıllar boyunca erkek futbolunun gölgesinde kalmış bir alandır ve son yıllarda oldukça önemli bir ilerleme kaydetmiştir. Fakat bu ilerleme medyadaki temsili açısından benzer şekilde sonuçlanmamıştır. Kadın futbolunun medyadaki temsili konusunda hâlâ önemli ölçüde eşitsizlikler bulunmaktadır. Medya, spor ve özel olarak futbol açısından toplumsal cinsiyet normları ve beklentileri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu etki, kadın futbolcuların alandaki görünürlüğü açısından belirleyici bir etki teşkil etmektedir (Petty ve Pope, 2018).

Medyada kadın futbolcuların görünürlüğü, erkek futbolculara kıyasla görece daha azdır ve çoğunlukla medyada kadın futbolcuların yer alış biçimi gerek haberlerde kullanılan görseller gerekse metinlerde, kişisel yaşamları, fiziksel görünüşleri gibi durumlara odaklanmaktadır. Bu durum kadın futbolcuların başarılarından ziyade, kişisel yaşamları veya fiziksel görünüşleriyle anılması ve ilişkilendirilmesine sebep olmaktadır. Medya dilinin nasıl kullanıldığının incelenmesiyle kadın futbolcularla ilgili cinsiyetçi ve ayrımcı kalıpların varlığını sürdürdüğü görülmektedir. Burada medya kuruluşların oynadığı rol de önemli ölçüde belirleyici olmaktadır. Büyük medya kuruluşlarının genellikle erkek futboluna daha fazla odaklanması kadın futbolunun görünürlüğü açısından olumsuz bir durum yaratmaktadır (Elmas ve Aşçı, 2022). Burada farklı bir açıdan düşünüldüğünde kadın futbolcuların fiziksel görünüşlerini öne çıkaracak görseller kullanılması veya haberlere magazinsel başlıklar atılmasının, medya kuruluşlarının yaptıkları haberlere ilgi çekmeyi amaçlamalarıyla açıklanabilir. Bu durum futbol ve spor alanının toplumsal cinsiyetlendirilmesinin yeniden üretilmesini sağlamaktadır.

Kadın futbolunun medyadaki temsili günümüzde de eşitsizlikler ve cinsiyetçi kalıp yargılar içermektedir. Medya kuruluşlarının yaptıkları haberlerde kullandığı dilin yapısı ve görseller bu durumu gözler önüne sermektedir. Kadın sporcu ve futbolcuların sporda yakaladıkları başarıların yetenekleri veya ülkeye sağladıkları katkılar dışındaki etkenler üzerinde değerlendirildiği görülmektedir. Bu nedenle, kadın futbolunun medyada temsilinin incelenmesi kadın futbolunun sadece öylesine bir spor olarak değil, toplumda var olan toplumsal cinsiyet rollerinin sorgulanması ve değiştirilmesi açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır. Aynı zamanda kadın futbolunun toplumsal cinsiyet normları açısından nasıl

okunabileceğini anlamak adına önemli bir alan sunmaktadır. Bu açıdan bu bölümde öncelikle kadın futbolu tarihine literatürde ulaşılan ülkeler ve özeldir Türkiye açısından ışık tutulmuştur. İlerleyen bölümlerde medya temsili kavramından bahsedilmiştir. Sonrasında araştırma sahası olarak belirlenen Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesi hakkında bilgiler verilmiş ve bu gazetelerde kadın futbolunun medyada temsili hakkında giriş niteliğinde bilgiler sunulmuştur. Bu bölümlerde söz konusu gazeteler hakkındaki haberlerin yıllara göre dağılımı, haber içerikleri gibi bazı bilgiler grafikler hâlinde sunulmuştur.

3.1. Kadın Futbolunun Tarihi

19. yüzyılda kadınların spor alanına katılımından bahsedilmeye başlanmıştır. Viktorya Dönemi'nde özellikle İngiltere'de kadınlar tenis, golf, bisiklet gibi sporlara katılmaya başlamıştır. Bu dönemde spor yapmanın yalnızca erkeklere ait olmadığı ve sağlıklı bir yaşam biçimi sağladığı savunulmuştur. 20. yüzyılda ve sonrasındaki dönemde kadınlar futbol, basketbol, voleybol gibi takım sporlarına katılmaya başlamıştır fakat kadınların spora uygun, rahat kıyafetler giymesi sağlanamamış ve spor yaparken dahi kısıtlamalarla karşılaşmıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde kadınlar sporda daha fazla spor dalında başarı göstermiş ve Olimpiyat Oyunları gibi büyük uluslararası organizasyonlarda yer alarak spor alanındaki varlıklarını güçlendirmiştir. 1970 ve 1980'li yıllarda kadınlar, sporda eşitlik, erkek sporcularla aynı imkânlarla sahip olmak ve cinsiyet ayrımcılığına karşı mücadele etmiştir. Günümüzde kadınlar daha fazla spor dalında başarı göstermektedir fakat bazı spor dallarında cinsiyet ayrımcılığı, kadın sporcuların karşılaştığı ekonomik ve bunun yarattığı diğer sorunlar devam etmektedir (Gregg, 2017). Bu spor dallarından birisi ve belki de ayrımcılığın en fazla olduğu alanlardan birisi olarak futbol karşımıza çıkmaktadır.

Kadın futbolunun tarihi ve gelişimini anlamak için kadın futbolunun ne zaman ortaya çıktığının üzerinde durulması gerekmektedir. 19. yüzyılın sonlarından itibaren kadınlar erkeklerin egemen olarak görüldüğü futbol alanına girmeye başlamıştır ancak bu dönemlerde kadınların futbol alanındaki varlığı görmezden gelinmiş veya çeşitli yasaklarla engellenmiştir. 20. yüzyılın ortasından itibaren kadın futbolu daha fazla görünürlük kazanmaya ve resmi organizasyonlar aracılığıyla desteklenmeye başlamıştır. Ancak kadın futbolcuların karşılaştığı engeller tam olarak aşılamamıştır. Kadın futbolcuların karşılaştığı engeller genel olarak kadınların futbol alanına ait olmadığını düşünülmesi açısından alanda yaşanan cinsiyet ayrımcılığı ve bunun temelinde yaşanan finansal zorluklar gibi diğer zorluklardır. Kadınlar

bütün bu engellere rağmen futbol alanında varlığını sürdürmeye ve mücadele etmeye devam etmektedir. Günümüzde kadın futbolu giderek popülerleşmeye başlamıştır. FIFA Kadınlar Dünya Kupası gibi etkinlikler kadın futbolunun gelişimi, popülerleşmesi ve kadın futbolculara daha fazla fırsat tanınması açısından önemli bir rol oynamaktadır (Williams ve Hess, 2016). Dolayısıyla kadınların spor ve futbol alanına girişi, bu alanlardan dışlanma ve engellenmesi benzer tarihi süreçlerden geçmiştir. Kadınların futbol tarihinin farklı ülkeler açısından incelenmesi bu düşünceye farklı ülkeler bağlamında ışık tutmaktadır. Bu nedenle literatürde ulaşılan farklı ülkelerdeki kadınların futbol tarihleri incelenmiş ve bu açıdan yorumlanmıştır.

İskoçya'nın Inverness kenti 1888 yılında evli kadınlar ve bekar kadınlardan oluşan iki farklı takım tarafından oynanan ve kayıtlara geçen ilk futbol maçına ev sahipliği yapmıştır. İskoçya'da kurallar dahilindeki ilk maç 1892 yılında Glasgow, Shawfields Ground'da yapılmıştır. Kadınlar ve futbol ilişkilerini oluşturmak için kurulan ilk dernek 1894 yılında kurulmuştur. 1895 yılına gelindiğinde Londra, Midlands ve İskoçya'da yapılan Kuzey-Güney İngiltere maçı organize edilmiştir. Bu organizasyon basının ilgisini çekmiş ve futbol otoriteleri tarafından kadınların katılımı baş belası olarak tanımlanmıştır. 1914 yılı itibariyle özellikle işçiler tarafından organize edilen kadın futbol maçları yaygınlaşmıştır. Bu gelişim futbol alanındaki erkekleri rahatsız etmiş ve 1921 yılına gelindiğinde kadınların futbol oynaması yasaklanmıştır. 1970'lerde Avrupa Futbol Federasyonları Birliği'nin (UEFA) kadın müsabakalarının düzenlenmesine ilişkin yönergelerine Birleşik Krallık'ta bulunan muhafazakâr erkek egemen federasyonlar karşı çıkmıştır ve bu yönden değişim oldukça yavaş olmuştur. İrlanda Futbol Federasyonu İrlanda Kadınlar Futbol Federasyonunu 1991 yılında, İngiltere ve Galler Futbol Federasyonu ise 1993 yılında bünyesine katmıştır. İskoçya Futbol Federasyonu kadın futbolunu 1998 yılında devralmıştır. Fakat bu dönemlerden itibaren kadın futbolu yönetimine erkekler liderlik etmiştir ve kadın futbolu yüksek yerlere gelebilmek için erkeklerin sponsorluğuna ihtiyaç duymuştur. Son on yılda ise hem İngiltere hem de uluslararası alanda kadın futbolu, kadınlar için en hızlı büyüyen katılım sporu olarak görülmektedir (Williams, 2006).

Fransa'da Birinci Dünya Savaşı sırasında kadın futbol takımları kurulmuştur. 1917 yılında ilk kadın futbol şampiyonası düzenlenmiştir ve 1922 yılında iki futbol müsabakası başlatılmıştır. 1917 yılında Fransız Kadın Spor Federasyonu kurulmuş ve 1933 yılında Kadın Futbol Federasyonu kurulmuştur. Fakat 1930'lu yıllarda kadınların futbol oynamasına karşın güçlenen muhalefet giderek şiddetlenerek genç kadınların "sokak çocuğu" görünümü eleştirilmiştir. Bu dönemlerde Almanya'da futbol sahaları kadınları erkekleştirdiği

düşünülerek Alman kadınlara uygun görülmemiştir. Bu nedenle 1930 yılına kadar ilk Alman kadın futbol kulübü olarak görülen Frankfurt'taki takım kurulmamıştır fakat gelen baskılar sonucunda 1931 yılında kapatılmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ikiye bölünen Almanya'nın batı tarafında 1950'lerin başında Tennis Borussia Berlin futbol takımındaki oyuncuların eşleri yılbaşında bir futbol maçında bir araya gelmiş ve seyircilerin oldukça beğenmesi nedeniyle Alman Futbol Federasyonu kadınların futbol oynayıp oynamaması konusunu değerlendirmeye almak zorunda kalmış ve tamamen reddetmiştir. Bu yasaklamaya rağmen 1957 yılında herkes için eşit hak talep eden kadınlar kendi takımları arasında maç oynamıştır. Fakat 1957 ve 1958 yılında yapılan oylamalar sonucunda kadınların futbol oynamasının zararlı olduğuna dair tıbbi görüşlere atıfta bulunarak kadınların futbol oynaması tekrar engellenmiştir. 1970 yılında yapılan ulusal konferansta kadın futbolunu, bayan futbolunu şeklinde resmi olarak tanınmıştır. 1980'li yıllara kadar kızlar ve kadınların oynadığı futbolun erkeklerin oynadığı futboldan farklı bir nitelikte olması gerektiği belirtilmiş ve bazı kurallar belirlenmiştir. 1971'de ilk eleme müsabakaları düzenlenmiş, 1972-1973'te Alman federal eyaletlerinin bölgesel birliklerinde şampiyonluk maçları yapılmış ve 1974'te ilk Almanya şampiyonası düzenlenmiştir. 1985-1986'da bölgesel ve üst ligler başlatılmıştır. 1990 yılında takımlar 14 bölgesel lige (bölgesel lig, federasyon ligi veya üst lig) ve her biri 10 takımdan oluşan iki ligden oluşan bir ulusal lige bölünmüştür. 1997-1998'den bu yana, kadın futbolunu en iyi kulüplerde yoğunlaştırmak ve böylece oyun standartlarını yükseltmek amacıyla 12 takım tek ligli bir ulusal lig oluşturulmuştur. 1980'lerde kadın futbolunda uluslararası düzeyde büyük atılımlar gerçekleştirilmiş ve Alman kadınları oyunun en iyi ve en başarılı oyuncularını arasında yer almıştır. Özellikle 1980'lerin ortalarından itibaren Alman Futbol Federasyonu, kadın futboluna ve özellikle de kız çocuklarının futbola teşvik edilmesi ve desteklenmesine yönelik çabalarını artırmıştır. Doğu Almanya'da sportif başarı yoluyla sosyalist devletin önce tanınması ve saygınlığını sağlamak amacıyla merkezi bir spor sistemi geliştirdi. Doğu Almanya'da da kadın futbol takımlarının kurulmasına yönelik ilk girişimler 1950'li yıllara dayanmaktadır. Ancak bu girişimlere karşı çıkılmış ve resmi bir gerekçe gösterilmeden engellenmiştir. 1968 yılında Dresden Teknik Üniversitesi'nde okuyan bir öğrencinin girişimiyle ilk kadın futbol takımı BSG'nin (Betriebssportgemeinschaft) bir şubesi olarak Empor Dresden/Mitte kurulmuştur. Sonrasında önce Saksonya eyaletinde, kısa bir süre sonra da Doğu Almanya'nın diğer şehirlerinde kadınlar futbolla ilgilenmeye başlamıştır ve kadın futbolu kısa sürede kırsal bölgelerde de popüler hâle gelmiştir. Spornitz'de 1972 yılında ilk kadın futbol maçı yapılmıştır. 1980'lere kadar kadın futbolu Doğu Almanya'da istikrarlı bir şekilde büyümeye devam etmiştir fakat sonrasında kadın futbolu ciddiye alınmamaya

başlamıştır. Almanya'nın yeniden birleşmesinden sonra Doğu Almanya Futbol Federasyonu, Alman Futbol Federasyonu'na dahil edilmiş ve kadın futbolu 21 yıldır uğruna mücadele ettiği statüye kavuşmuştur (Pfister, 2003).

Danimarka'da eğitimin önde gelen isimleri kız çocuklarının top ile oynanan oyunlara katılımını teşvik etmiştir. Ancak yine de kızların futbol oynamaya yönelik birkaç girişimleri dışında o dönemde futbolun kızlar için okulda öğretilen bir spor olması mümkün olmamıştır. Öğretmenler kızlara futbol haricindeki top ile oynanan oyunları teşvik etmiştir. Futbol erkekler için bir spor olarak görülmüş bir etkinliktir ve futbol oynayan kadınların eril futbol idealine meydan okuduğu düşünülmektedir. 1950'li yılların sonunda haftalık yayınlanan Femina dergisinde kadınların hangi sporları yapabileceğine dair bir yazı yayımlanmış ve futbol “güzel cinsiyet için yasaklı bir alan gibi görünüyor, Danimarka'da sadece erkekler için ayrılmıştır.” şeklinde tanımlanmıştır. 1959 yılında para bulmak amacıyla kızların bir futbol maçının devre arasında oynatılmasıyla kadın futbolunun bir geleceği olabileceği görülmüştür. 1960 yılında derginin sponsorluğuyla 1960 baharında Femina turnuvası düzenlenmiş ve turnuvaya 29 takım katılmıştır. Fakat ilk dönemlerde yaşanan bu hızlı gelişme devam etmemiş Danimarka Futbol Federasyonu'yla sorunlu bir sürece girilmiştir. Bu nedenle kadın futbolunda destek eksikliği nedeniyle ilerleme olanakları kaçırılmıştır (Brus ve Trangbæk, 2003).

2003 yılında İsveç'in en büyük günlük gazetesinde kadın milli takımının oynayacağı bir maçla ilgili olarak “kadınların futbol oynayamaz” ve “gerçeklere gözlerinizi kapatamazsınız: kadın futbolcular futbolda son derece kötüdür” yazısı yazılmıştır. İsveç'te kadın futbolu 1960'ların sonlarından itibaren kadınların futbol sahasına tamamen yabancı görülmesi sebebiyle kadın ve erkek futbolunun karşılaştırılması yapılmıştır. Bu durum hâlâ geçerliliğini korumaktadır. 1970 ve 1980'li yıllarda İsveç kadın futbolu, ulusal lig sistemleri inşası, antrenör ve oyuncu eğitiminin yapılandığı, yetkinlik gelişimi ve daha güçlü elit bir futbolun oluşumu teşvik edilmiştir. Fakat yine de 1960'ların sonlarından itibaren özellikle kadın futbolunu desteklemek isteyen İsveçliler arasında yaygın bir görüş, doğanın kadın ve erkekleri ayrı yaratması sebebiyle kadın futbolunun erkek futbolu dikkate alınmadan değerlendirilmesi gerektiği yönünde olmuştur (Hjelm, 2011).

1919 yılında Norveç'te kadın ve erkek takımları arasında resmi bir maçtan ziyade eğlence amacıyla bir maç yapılmıştır. Bu tutum 1920'li yılların tipik bir özelliği olarak bir kadın takımı ile eğitimsiz erkeklerden oluşan bir takımda oynanmaktadır. Ancak, görünüşe göre bu

maç bölgedeki bazı sporcu kadınlara bir kadın futbol takımı kurmaları için ilham vermiştir. Yıllar ilerleyen günlerinde iki Norveçli kadın takımı arasında ilk kayıtlı futbol maçı gerçekleşmiştir. Birçok Norveçli 1970 yılında oynanan bir futbol maçının Norveç'te oynanan ilk kadın maçı olduğuna ve bu maçın ülkede kadın futbolunun başlangıcı olduğuna inanmaktadır. Ancak aradan geçen neredeyse 40 yıllık bir süre boyunca hiçbir ilerleme kaydedilmemiştir. Kadın futbolu için asıl dönüm noktası olarak 1975 yılı kabul edilmektedir çünkü o sene Norveç Futbol Federasyonu tarafından gayri resmi Norveç şampiyonası için kupa verilmiştir ve aynı sene kadın futbol takımları tescil edilmiştir. 1978 yılından itibaren her sene resmi bir Norveç turnuvası düzenlenmektedir. 1980 yılında federasyona kayıtlı olan takım sayısı şu şekildedir: 305 kadın takımı ve 362 kız takımı. Bu rakamlar 2002 yılında 449 yetişkin kadın takımı ve 3.502 kız takımına yükselmiştir (Fasting, 2003).

Güney Afrika'da kayıtlara geçen ilk maç 1960'ların başında yapılmıştır. Beyaz kadınlar tarafından kontrol edilen ancak renkli futbolculara da açık olan Güney Afrika Kadın Futbol Federasyonu 1974 yılında kurulmuştur. Kadın futbolu ilk organize edildiği dönemlerde kısmen ırksal açıdan kapsayıcı olsa da, kısa süre sonra ayrı yapılar ve ligler ortaya çıkmıştır. Uluslararası spor boykotu yıllarında kadınların Güney Afrika sporuna katılımı ve katkıları hakkında henüz çok az şey bilinmektedir ancak kadınların apartheid karşıtı spor hareketinin önemli bir parçasını oluşturduğu bilinmektedir. Demokratikleşme ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik çabaların artmasıyla birlikte kadın futbolu 1990'larda ivme kazanmış ve 1991'de siyah kasabalı kadınlar Güney Afrika Kadın Futbol Birliği'ni kurmuştur. Siyah kadın kulüplerinin, takımlarının ve organizasyonlarının ortaya çıkışı katılımında büyük bir artışa yol açmış ve 1991'de Batı Eyaleti'nde sadece altı kayıtlı takım varken, 2000 yılında 22 takım kayıt altına alınmıştır. Güney Afrika Kadın Futbol Federasyonu ve Güney Afrika Kadın Futbol Birliği'nin feshedilmesi sonucunda Güney Afrika Kadın Futbol Federasyonu olarak yeniden kurulmuştur. Kadın futbolunun artan popüleritesi ve profesyonelleşmesinin bir sonucu olarak, cinsiyete dayalı güç mücadeleleri ortaya çıkmış ve 1994 ile 1996 yılları arasında kadın futbolunun liderliğinde yer alan kadınlar ve bazı erkekler arasında çok sayıda sorun ve çatışma ortaya çıkmıştır. Komisyona şikayetler oluşturulmasının bir sonucu olarak komisyon, kadınlara kendi yapılarını kontrol etmeleri için alan verilmesini önermiştir. 2001 yılında SAFA Sanlam Ulusal Kadınlar Ligi'nin başlatılmasıyla kısa süre içerisinde kadın futbolunun birçok sponsor bulmasıyla Güney Afrika'da kadın futbolunun yeni bir evresi başlamıştır (Engh, 2010).

Latin Amerikalı kadınların 1920'den önce futbolcu olarak yer aldığına dair kanıtlar yetersizdir. Bölgede kadın futboluna dair en eski kanıtlar 1921 yılında yapılmış olan bölgesel bir maçın belgeleridir. Brezilya *Jornal dos Sports* gazetesi Mayıs 1931'de tamamen kadınlardan oluşan takımlar arasında oynanan en az iki maçın haberini yapmıştır. Arjantin'de popüler spor dergisi *El Gráfico* 31 Ocak 1920'de futbol oynayan kadınların fotoğraflarını yayınlamıştır. 1930'larda Brezilya medyasında kadınların futbol oynamasıyla büyük ölçüde alay ediliyordu ancak ülkenin 1938 Dünya Kupası finallerine başarılı bir şekilde katılması futbolun bir başka seçkin kadın şair tarafından temsil edilmesine yol açmıştır. Başkan Vargas'ın Ulusal Spor Konseyi 54. kadınların doğalarının koşullarına uygun olmayan sporları yapmalarına izin verilmeyecektir kararının alınmasıyla kadın futbolunu yasaklanmıştır. Devam eden yasağa rağmen Brezilyalı kadınların Başkan Goulart'ın sosyal açıdan ilerici hükümeti tarafından cesaretlendirildikleri 1960'ların başına kadar futbol oynamaya devam ettikleri düşünülmektedir. 1960'ların sonlarına doğru, Şili ve Peru gibi ülkelerde kadın futbolunun görünürlük kazanmaya başlamasıyla aynı zamanda, kadın taraftarlar bölgenin en tanınmış kulüplerinin bazılarında maç günü deneyiminin ünlü bir yönü haline gelmiştir. 1970 ve 1980'lerde Şili, Arjantin ve kıtanın başka yerlerinde sağcı diktatörlüklerin ortaya çıkması, kadınların futbola aktif katılımı da dahil olmak üzere geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin sorgulanabileceği kültürel alanların genel olarak kapanmasıyla sonuçlanmıştır. Brezilya'da kadın futbolu ancak 1983 yılında Ulusal Spor Konseyi tarafından resmen tanınmış olsa da 1980'lerin başında popülerleşme yaşamıştır. Kadın futbolu son yıllarda Latin Amerika'da giderek daha yaygın bir şekilde uygulanmaya başladıkça, hem basılı hem de elektronik kitle iletişim araçlarını içeren çeşitli yollarla daha fazla kamusal görünürlük elde etmeye başlamıştır (Wood, 2018).

Kadınlar hakkındaki İslami literatür, din insanlarının kadınları engelli olarak gördüğünü göstermektedir. Burada hem bozukluk hem engellilik ataerkil bir toplum tarafından inşa edilmiş ve dayatılmıştır. Futbol, İranlı kadınlar tarafından sosyalleşmek, bağ kurmak ve ataerkillikle çelişen kültürel ve cinsel değerleri yaymak için kullanılmaktadır. Önde gelen bir din insanı ve eski Cumhurbaşkanı Rafsancani, futbol ile herhangi bir şekilde ilgilenmek isteyen kadınları efemine erkekler veya ima yoluyla erkeksi kadınlar olarak tanımlamıştır. Dolayısıyla bu ve dini değerlerin kadınların futbol oynamasıyla ilgili getirilen yorumlar sebebiyle İranlı kadınlar futbol alanından uzak tutulmaya çalışılmıştır (Fazooni, 2008).

Filistin’de de benzer bir şekilde Gazze’de kadın futbol takımı bulunmamaktadır ve kadınların futbola katılması yasaklanmıştır. Bunun nedeni gelenekler, kültür ve ailelerin kurduğu kısıtlamalardır. Bu nedenle kız çocukları bu sınırlamaların farkında oldukları için futbol oynama tercihinde bulunmamaktadır. 2016 yılında Japonya Hükümeti tarafından desteklenen, UNICEF ve Filistin Futbol Federasyonu iş birliğinde kız çocukları için küçük bir futbol turnuvası düzenlenmiştir. Bu turnuvaya katılımın olmaması için çeşitli müdahaleler yapılmıştır. 2000’li yılların başında Filistin Futbol Federasyonu tarafından kadın milli futbol takımı kurulmasına rağmen çeşitli siyasi nedenler ve 2007’de İslami Hamas partisinin iktidara gelmesiyle kadın futbolu ve spor kulüpleri dağıtılmıştır (Shaheen, 2018).

Türkiye’de kadınların futbola katılımlarına ilişkin 1954 yılına kadar herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Kadınların katıldığı ilk resmi maç İzmir’de 1954 yılında oynanmıştır fakat buradaki takımlar tamamen kadınlardan değil karma bir şekilde oluşturulmuş takımlardır. Sadece kadınlardan oluşan ilk takım İzmir Kadınlar Futbol Takımı adıyla kurulmuş ve yine 1954 yılında İstanbul Kadınlar Futbol Takımı ile maç oynanmıştır. Buradaki ilk maçların diğer ülkelerde olduğu gibi eğlence amaçlı olmuştur. 1955 ile 1969 yılları arasında kadınların futbol oynadığına dair bir belge bulunamamıştır. Bu dönemdeki muhafazakârlık ve milliyetçilik anlayışını içeren siyasi anlayışın yansımaları etkili olmuştur. 1971 yılında yine aynı ismi kulübün bünyesinde kurulan Kınalıada Kız Futbol Takımı kurulmuştur. Bu dönemde başka bir kadın futbol takımı bulunmadığından dolayı erkeklerle maç yapmak zorunda kalmıştır. 1972 yılında Dostlukspor adını almış ve kadın futbolunun gelişimini sağlayan kulüplerden birisi olmuştur. 1980’li yıllara yaklaşıldığında İzmir, Ankara, İstanbul, Bursa, Samsun ve Kocaeli’nde takımlar kurulmaya başlamıştır. 12 Eylül Darbesiyle Türkiye’deki spor kulüpleri kapatılmış ve kız çocuklarının hangi spor branşlarında eğitim alabilecekleri konusunda kısıtlamalar getirmiştir. Kız çocuklarının yapabilecekleri spor branşları belirtilirken güreş ve futbol hariç tutulmuş, yalnızca erkek çocuklar tarafından yapılabileceği belirtilmiştir. 1993 yılında Türkiye Futbol Federasyonu tarafından “Bayanlar Futbol Liginin” kurulması kararlaştırılmış, UEFA ve FIFA’ya yapılan başvuruların ardından 1994 yılında ligin başlaması kararlaştırılmıştır. 1990’lı yıllarda kadın futbol liginin kurulması dünyada yaşanan gelişmeler ışığında ve futbolun birleştirici bir spor olması isteğiyle gerçekleşmiştir. Kadın futbolunun ilk dönemlerinde maddi erişim sıkıntısı, kulüp sayısının azlığı, antrenör, malzeme ve saha eksikliği yaşanmıştır. Bu nedenle 1997 ile 2002 yılları arasında kadın futbol takımları peş peşe kapanmaya başlamıştır. Yaşanan bu duraklama döneminin ardından Türkiye Futbol Federasyonu tarafından futbol sosyal sorumluluk projesi

olarak kurgulanmış ve bu açıdan çeşitli projeler başlatılarak kadın futbol takımlarının sayısı artırılmıştır (Pınar, 2017). Fakat yine de bu durum yeterli olmamış, kadın futbol takımlarının yaşadığı erişim sorunları yaşanmaya devam etmiştir. Aynı zamanda COVID döneminde liglerin nasıl yapılacağı ile ilgili en uzun belirsizlik kadın futbolu alanında yaşanmıştır. Öncelikli olarak ertelenmiş fakat sonrasında erkek futbol takımları açısından seyircisiz maç oynama kararı alınmasına rağmen kadın futbol maçları tescil edilerek iptal edilmiştir¹. 2020-2021 Sezonunda Kadın Futbol Ligine Turkcell sponsor olmuştur. Bu sezonda 1. Lig'deki takımlar dört ayrı torbaya ayrılmış ve kura çekimi yapılarak gruplar oluşturulmuştur. Dört takımlı grup şeklinde ve tek devreli lig usulüne göre oynanan sezonda sırasıyla çeyrek final, yarı final ve final maçı oynanmıştır. Bu sezonda Beşiktaş Kadın Futbol Takımı şampiyon olmuştur. Şampiyonluk kutlamasında dönemin Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Nihat Özdemir, erkek süper ligindeki diğer takımlara kadın futbol takımları kurmaları yönünde bir çağrıda bulunmuştur². Bu çağrının sonucunda Fenerbahçe, Galatasaray, Trabzonspor, Sivasspor, Çaykur Rize Spor, Altay gibi takımlar kadın futbol şubesi açmıştır. Fakat bir süre sonra bu takımlar kapatılmıştır. Çaykur Rize Spor erkek futbol takımı Süper Lig'den düşmesi³ ve Altay çeşitli maddi imkansızlıklar⁴ nedeniyle kadın futbol şubelerini kapattığını açıklamıştır. Dolayısıyla Türkiye Futbol Federasyonu'nun bu hamlesi başta kadın futbolunun gelişimi açısından uygun görülse de kadın futbol takımlarına gerekli desteğin yapılmaması sebebiyle olumlu yönden sonuçlanamamıştır.

Sonuç olarak 20. Yüzyılın başından beri dünyada önemli bir gelişme gösteren kadın futbolu, her ülkenin kendine özgü tarihi ve kültürel bağlamından etkilenmiş olsa da; kadınların futbol alanına girişi, liglerin kurulması, gelişimi ve kadın futbol takımlarının yaşadığı sorunların benzer bir sürece sahip olduğu görülmüştür. Kadınlar futbol alanına girmek için tabularla mücadele etmek zorunda kalmış ve büyük zorluklarla karşılaşmıştır. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalığın artmasıyla kadınların spora katılımının teşvik edilmesi kadın futbolunun gelişimini hızlandırmıştır fakat imkân eşitliği konusunda yaşanan sorunlar günümüzde bile devam etmektedir.

¹ <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&ftxtID=34474> (Erişim Tarihi: 02.01.2024)

² <https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/nihat-ozdemir-ve-ahmet-nur-cebiden-3-buyuklere-kadin-futbol-takimi-cagrisi-tff-isterse-zorla-yaptirabilir-41804622> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

³ <https://www.diken.com.tr/rizespor-erkek-futbol-takimi-super-ligden-dusunce-kadin-futbol-takimini-kapatti/>

⁴ <https://www.ntvspor.net/futbol/altay-kadin-futbol-super-ligi-nden-cekildi-63a97595df23837164275dcc> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

3.2. Medya Temsili Kavramı

Medya temsili, sosyoloji ve sosyolojik araştırmalar açısından önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Çeşitli fikir, grup veya olayların televizyon, film, haber ve reklam dahil olmak üzere kitle iletişim araçlarında nasıl betimlendiğini yansıtmaktadır fakat bu temsillerin hiçbiri tarafsız değildir ve olamaz. Çünkü bu temsiller çeşitli siyasi, sosyal ve kültürel mercekler aracılığıyla inşa edilmektedir. Dolayısıyla sosyolojik bir bakış açısıyla bu temsiller yalnızca gerçekliğin yansımaları değil, bireylerin dünya anlayışını şekillendiren aktif inşalardır (Gillespie, 2005).

Berger ve Luckmann'ın (2008) ortaya attığı gerçekliğin sosyal inşası kavramı, medya temsili kavramının anlaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu teoriye göre birey ve toplumlar sosyal etkileşimler yoluyla kendi gerçeklik yorumlarını yaratmaktadır. Dolayısıyla medya temsilleri bu açıdan toplum tarafından paylaşılan anlam ve inançların oluşması ve sürdürülmesini sağladığı için önemli bir rol oynamaktadır. Medya temsiline toplumu etkilemesini sağlayan bir diğer yol ise kalıp yargıların kullanılmasıdır. Kalıp yargılar veya stereotipler ırk, cinsiyet, cinsellik veya diğer özelliklere dayalı olarak herhangi bir grup hakkında genelleştirilmiş fikirler olarak tanımlanmaktadır. Bu kalıp yargılar mevcut bulunan güç yapısı ve eşitsizlikleri pekiştirerek belirli bir gruba yönelik zararlı tutum veya davranışların sürdürülmesini sağlamaktadır (Dixon ve Linz, 2000). Dolayısıyla medya temsilleri aracılığıyla kalıp yargılar bireyler arasında yayılarak bireylerin ortak bir kanıya sahip olmaları sağlanmaktadır. Gramsci'nin geliştirdiği hegemonya kavramı belirli grupların ideolojilerinin diğerleri üzerinde hakimiyetini ifade etmektedir. Medya temsili bağlamında hegemonya kavramı düşünüldüğünde ise ana akım medya aracılığıyla genellikle egemen olan sınıfın bakış açısını yansıtılmaktadır. Bu sayede onların değer ve önceliklerinin pekiştirilmesi sağlanmaktadır. Bu durum alternatif bakış açılarının marjinalleştirilmesi ve var olan statükonun korunması anlamına gelmektedir. Böylelikle hegemonik medya temsilleri marjinal grupların sapkın, öteki gibi ifadelerle tanımlayarak sosyal eşitsizliği pekiştirmektedir (Karaduman ve Adalı Aydın, 2017).

Hall'a (1980) göre medya temsilleri toplum içerisindeki g dinamikleriyle derin bir bağa sahiptir. Medya holdingleri ve bunların yöneticileri gibi medya üretimini kontrol eden kişilerin neyin topluma yayılıp yayılmayacağı konusunda önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bu denli bir kontrol bazı seslerin veya perspektiflerin dışlanması veya marjinalleştirilmesine neden olabilmektedir. Tam tersine yine medya temsilleri aracılığıyla marjinalleştirilmiş veya

dışlanmış birey ve gruplar için medyada olumlu temsillerin görülmesi aidiyet duygusu sağlanabilir.

Medya temsiline getirilen en yaygın eleştirilerden biri medya temsillerindeki çeşitliliğin eksik olmasıdır. Bu konuyla ilgili olarak yapılan araştırmalarda kadınlar, azınlıklar, engelliler ve LGBTIQ+ bireyler gibi bazı grupların medyada yeterince temsil edilmediği veya yanlış temsil edildiği gösterilmektedir (Schotel, 2023). Bahsi geçen grupların yaşadığı sorunların medyada yeterince temsil edilmemesi veya yanlış temsil edilmesi bu grupların bakış açısı ve deneyimlerinin tam anlamıyla anlaşılmasına neden olmaktadır. Ayrıca bu nedenle ötekileştirmeye devam edilmektedir. Bu nedenle medya temsillerinin eleştirel bir gözle incelenmesi, farklı ve kapsayıcı temsillerin yapılmasıyla daha eşitlikçi bir medya ortamının teşvik edilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla verilen bu bilgiler ışığında medya temsilleri hem bireylerin kendilerini nasıl algıladıkları hem de diğerlerini nasıl algıladıkları üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Medya temsilleri aracılığıyla marjinalleştirilmiş veya dışlanmış birey ve grupların hem olumsuz temsiller aracılığıyla dışlanmasına hem de olumlu temsiller aracılığıyla aidiyet hissetmelerine neden olmaktadır. Araştırmanın konusu bağlamında düşünüldüğünde medya temsilleri aracılığıyla futbol alanından dışlanmış olan kadınların futbol alanına ait hissetmeleri ve toplumun kadınları futbol alanına ait olarak görmeleri sağlanabilir. Günümüzdeki durum geçmişe göre kadın futbolcuların medya temsillerinin arttığını gösterse de henüz tam anlamıyla bir eşitlik sağlandığı söylenememektedir. Kadınların futbol alanında görünürlüğünün sağlanması ve varlığının pekiştirilmesi adına medya temsilinin bu anlamda olumlu bir sosyal değişim için güç potansiyeline sahip olduğu unutulmamalıdır.

3.3. Yeni Şafak Gazetesinde Kadın Futbolunun Medyada Temsili

Muhafazakâr düşünce çoğunlukla sosyal düzenin korunması, geleneksel değerler ve normlara bağlılığı savunan siyasi ve felsefi bir anlayıştır. Muhafazakâr düşünce, toplumsal değişim ve dönüşümlere pek sıcak bakmamaktadır. Bunun yerine geçmiş değerleri korumayı ve sürdürmeyi savunmaktadır. Muhafazakârlık liberalizm, radikal sosyal değişimler ve devlet müdahalesine bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Muhafazakâr düşüncenin temelleri Edmund Burke'ün Fransız Devrimi sırasında ortaya çıkan radikal değişimlere karşı oluşturduğu düşünceler bağlamında atılmıştır. Bu bağlamda Burke'e göre toplumsal değişimler yavaş bir süreçte yapılmalıdır aksi hâlde toplumda huzursuzlukların yaşanması kaçınılmazdır (Burke,

1790). Toplumsal düzen ve ahlaki normların temelini dinin oluşturduğu düşünüldüğünde muhafazakârlar açısından dinin önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla muhafazakârlar açısından dini değerlerin korunması ve bunlara uygun bir biçimde davranılması gerekmektedir (Smith, 2020).

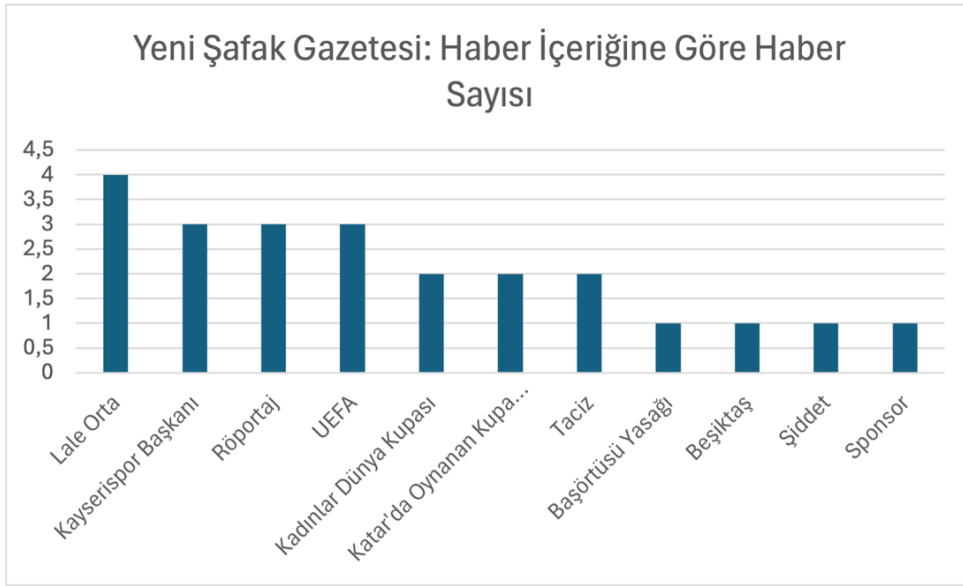
Muhafazakâr gazeteler muhafazakâr düşünceyi yansıtan ve bu görüşe sahip olan gazeteler olarak tanımlanabilir. Bu nedenle bu gazetelerde genellikle aile yapısının önemi, geleneksel değerler gibi düşünceler savunulmaktadır. Türkiye’de Yeni Akit Gazetesi, Yeni Şafak Gazetesi ve Milli Gazete muhafazakâr gazete örnekleri arasında sayılmaktadır (Küçüksakarya, 2020). Veri çeşitliliğinin sağlanması açısından bu araştırmada bu gazeteler arasından Yeni Şafak Gazetesi seçilmiştir. Yeni Şafak Gazetesi 23 Ocak 1995 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Kendisini “*Milli iradenin kalesi*” olarak ve milli ve manevi değerlerden güç alan entelektüel bir çizgide⁵ tanımlamıştır. Araştırmanın konusu açısından düşünüldüğünde muhafazakâr gazetenin muhafazakâr düşünceyi yansıtmaması ve kadınların spor veya futbol alanına dahil olmalarının geleneksel değerleri sarsan bir yapıda olması sebebiyle Yeni Şafak Gazetesindeki haberlerin sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı bağlamında önemli bir noktaya oturduğu görülmüştür. Aşağıdaki grafikte Yeni Şafak Gazetesinin 2019-2024 yılları arasında kadın futbolu hakkında yaptığı haberler gösterilmiştir.



Grafik 1: Yeni Şafak Gazetesinde Yıllara Göre Yapılan Haber Sayısı

⁵ <https://www.yenisafak.com/gundem/milli-iradenin-sesi-yeni-safak-30-yasinda-turkiyenin-hikayesi-mansetlere-nasil-yansidi-4597019> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

Grafiğe bakıldığında 2019 yılında 3 adet, 2020 yılında 1 adet, 2021 yılında 1 adet, 2022 yılında 9 adet, 2023 yılında 9 adet olmak üzere toplamda 23 adet haber yapılmıştır. 2024 yılında ve son veri toplama tarihi olan 15 Mart tarihi itibariyle henüz haber yapılmadığı görülmüştür. Kadın futbolu hakkında yapılan haber sayısının -anahtar kelimeler Yeni Şafak Gazetesi sitesinde aratıldığında binlerce haber çıkmasına rağmen kadın ve futbol ile ilgili olmayan haberler elendiğinde- oldukça az olduğu görülmektedir. Bununla birlikte haber içerikleri de anlamlı veriler sunmaktadır.



Grafik 2: Yeni Şafak Gazetesinde Haber İçeriğine Göre Haber Sayısı

Grafiğe bakıldığında Yeni Şafak Gazetesinde haber içeriklerine göre UEFA hakkında 3 adet, Kayserispor Başkanı hakkında 3 adet, Kadınlar Dünya Kupası hakkında 2 adet, Beşiktaş Jimnastik Kulübü hakkında 1 adet, futbolda başörtüsü yasağı hakkında 1 adet, sponsorlar hakkında 1 adet, Katar'da oynanan kupa maçı hakkında 2 adet, Lale Orta hakkında 4 adet ve röportaj niteliğinde 2 adet haber yapıldığı görülmüştür. Burada araştırma sahasında bulunan diğer gazeteler ile karşılaştırıldığında, Katar'da oynanan kupa maçında alınan ve dünya basınında eleştiriye tutulan alkol yasağı hakkında oldukça olumlu haberler yapıldığı görülmüştür. Bu haberlerde kadın taraftarların kendi ülkelerinde bile bu kadar rahat maç

izleyemedikleri, alındığı andan itibaren sorgulanan içki yasağının kadın taraftarlar açısından oldukça verimli sonuçlandığına değinilmektedir:

“Katar’da hiç tacize uğramadım hiçbir erkek tarafından sözlü tacize uğramadım. Bir kadın olarak bu durum, Katar’da mümkün olduğunu bilmediğim bir şeydi. Sadece ben değil, tanıştığım tüm kadın taraftarlar gece olduğunda bile sokaklarda rahat şekilde gezebiliyor. İngiltere’de kadın taraftarlar hava karardıktan sonra bunu asla yapamaz.”⁶

“En rahat maçımı: Statta alkol yasağı kadın taraftarları tacizden korudu.”⁷

Örnek gösterilen iki haberde de görüldüğü üzere muhafazakâr düşüncenin ilkelerine uygun olarak dini değerler ve bunlara uygun davranışlar olumlu bir şekilde yansıtılmıştır. Bu haberler kadın taraftarların alkol yasağının alınması sayesinde rahat rahat maç izleyebildiği görüşünü içermektedir. Burada alkol alınmasının dini değerler açısından olumsuz bir durum teşkil etmesi ve yasak olması sebebiyle muhafazakâr düşünce tarafından savaş açıldığı ve muhafazakâr düşünceye sahip bir gazete tarafından bunun yansıtıldığı görülmektedir.

3.4. Milliyet Gazetesinde Kadın Futbolunun Medyada Temsili

Liberalizm, bireysel özgürlük ve eşitliğe vurgu yapılan siyasi ve felsefi bir ideoloji veya düşünce akımı olarak tanımlanmaktadır. Liberal düşünce akımında bireylerin kendi kararlarını kendilerinin verme özgürlüğü, ekonomik özgürlük, ifade özgürlüğü ve eşitlik ilkesini temel almaktadır. Liberal düşüncenin temelleri Aydınlanma Çağı’na kadar dayandırılmaktadır. Bu dönem düşünürleri bireylerin düşünme kapasitelerinin varlığına vurgu yapmışlar, bireylerin özgür ve eşit bir toplumda yaşama hakkını savunmuştur. Böylelikle liberal düşüncenin temel yapı taşları oluşmuştur. John Locke, John Stuart Mill gibi liberal düşünürler toplumsal

⁶ <https://www.yenisafak.com/dunya/kadinlarin-dunya-kupasi-3893938> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

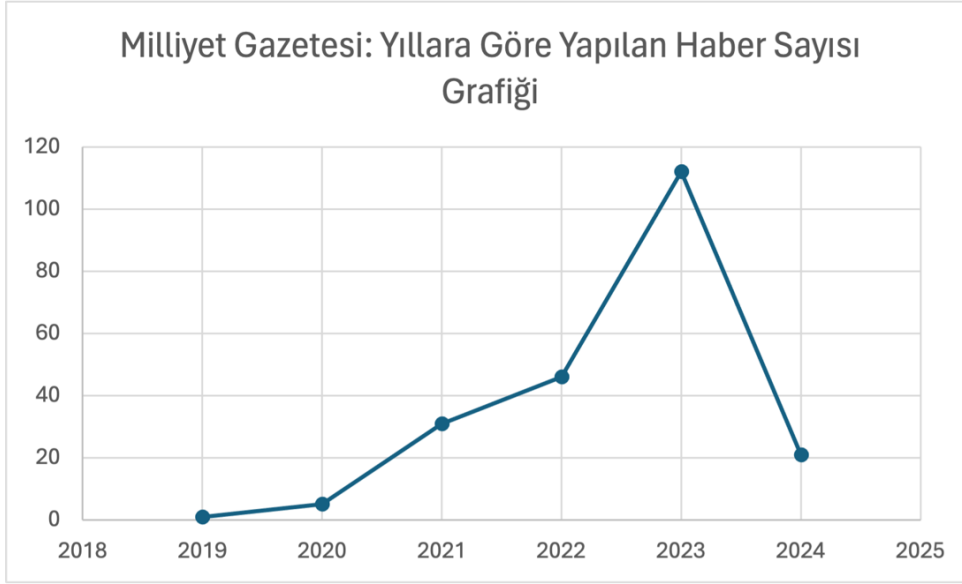
⁷ <https://www.yenisafak.com/dunya/en-rahat-macimdi-statta-alkol-yasagi-kadin-taraftarlari-tacizden-korudu-3893440> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

ilerleme ve gelişmenin sağlanabilmesi için bireyin özgürlüğünün korunması gerektiği savını savunmaktadır. Bunun için devlet müdahalesinin sınırlandırılması gerekmektedir. Dolayısıyla liberal düşünce, serbest piyasa ekonomisi, sınırlı devlet müdahalesi ve bireysel hakların korunması gibi birtakım temel ilkeler üzerine kurulmuştur (Vergera, 2014).

Liberal düşüncenin bireysel özgürlüğe bu denli önem vermesi nedeniyle bu düşünceye sahip olan gazeteler buna uyumlu şekilde özgür düşünceyi temsil etmektedir. Özgür düşüncenin temsil edilebilmesi için bireylerin ifade özgürlüğü sağlanmalıdır ve böylelikle çeşitlilik sağlanmaktadır (Dahl, 1989). Bu açıdan liberal gazeteler çeşitli toplumsal ve politik konularda farklı görüşleri barındırmaktadır. Aynı zamanda bireylerin özgürlük ve haklarının korunması, özgür düşüncenin desteklenmesi ve çeşitlilik sağlanması ve özellikle ifade özgürlüğünün sağlanması savunulmaktadır. Türkiye’de Milliyet Gazetesi liberal çizgideki gazetelerden bir tanesi olarak görülmektedir (Sargın, 2014).

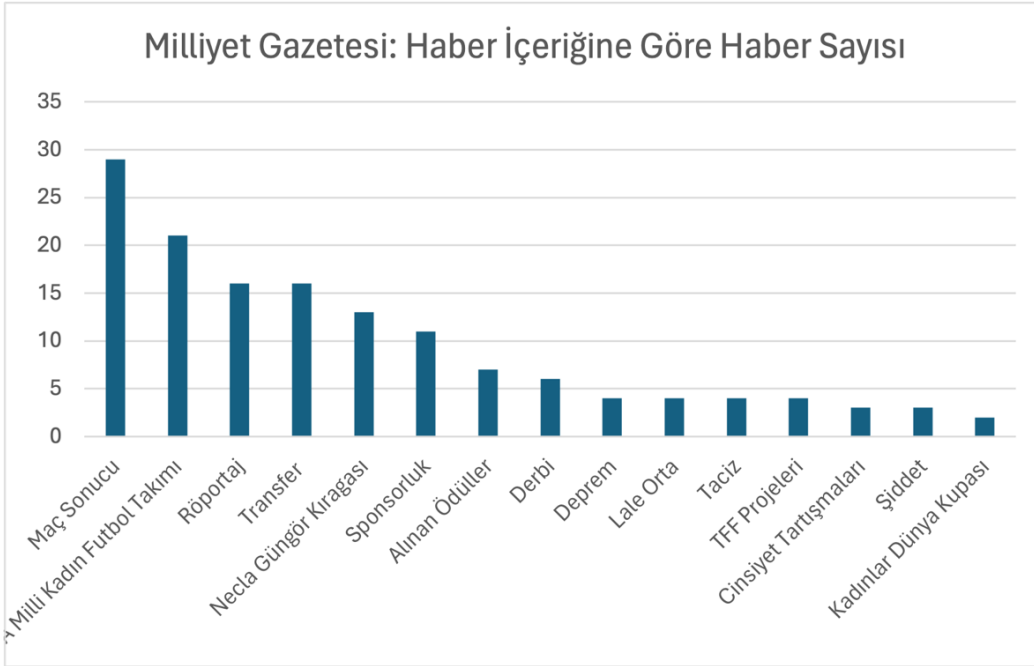
Araştırma kapsamında Türkiye’deki liberal gazetelerden Hürriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi kadın futbolunun medyadaki temsili açısından incelenmiştir. Hürriyet Gazetesinde haber sayısının daha az ve internet sitesi üzerinden sınırlı sayıda habere ulaşılabilmektedir. Milliyet Gazetesindeki haber sayısı Hürriyet Gazetesindeki haber sayısında göre daha fazla olduğu ve araştırma kapsamında incelenen haber aralığı olan 2019-2024 yılları arasındaki tüm verilere erişilmesi nedeniyle araştırma kapsamında liberal gazete örneği olarak Milliyet Gazetesi seçilmiştir.

Araştırmanın konusu açısından düşünüldüğünde liberal düşünceyi savunan bir gazetenin kadınların spor veya futbol alanına dahil olmalarının bireysel özgürlük ve ifade özgürlüğünü sağlama sebebiyle Milliyet Gazetesindeki haberlerin sporda cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından önemli bir noktaya oturduğu görülmüştür. Aşağıdaki grafikte Milliyet Gazetesinin 2019-2024 yılları arasında kadın futbolu hakkında yaptığı haberler grafik hâline getirilerek gösterilmiştir.



Grafik 3: Milliyet Gazetesinde Yıllara Göre Yapılan Haber Sayısı

Milliyet Gazetesinde yapılan haberlere bakıldığında 2019 yılında 1 adet, 2020 yılında 5 adet, 2021 yılında 31 adet, 2022 yılında 46 adet, 2023 yılında 112 adet ve 2024 yılında 21 adet ve bu beş yıl içerisinde toplamda 169 adet haber yapıldığı saptanmıştır. Grafiğe bakıldığında yapılan haber sayısının giderek arttığı saptanmıştır. Grafikte 2024 yılında düşüş görünüyor olabilir fakat 2024 yılı futbol sezonunun henüz kapanmadığı ve bu nedenle sezonun devamında haber yapılmaya devam edileceği unutulmamalıdır.



Grafik 4: Milliyet Gazetesinde Haber İçeriğine Göre Haber Sayısı

Grafiğe bakıldığında Milliyet Gazetesinde haberler içeriklerine göre kategorize edildiğinde şu sonuç ortaya çıkmaktadır: Maç sonucu hakkında 29 adet haber, A Milli Kadın Futbol Takımı hakkında 21 adet, 16 adet röportaj, transfer haberleri hakkında 16 adet, Necla Güngör Kırıgası hakkında 13 adet, sponsorluklar hakkında 7 adet, 2023 yılında ülkemizde yaşanan Hatay depremiyle ilgili 4 adet, Lale Orta ile ilgili 4 adet, yaşanan tacizler ile ilgili 4 adet, Türkiye Futbol Federasyonu'nun yapmış olduğu projeler hakkında 4 adet, cinsiyet tartışmalarının olduğu 3 adet, yaşanan şiddet olayları ile ilgili 3 adet ve Kadınlar Dünya Kupası hakkında 2 adet haber yapılmıştır.



Grafik 5: Milliyet Gazetesinde Takımlara Göre Yapılan Haber Sayısı

Milliyet Gazetesinden kadın futboluyla ilgili ulaşılan haber sayısının sayıca fazla olmasından dolayı Yeni Şafak Gazetesinden farklı olarak takımlar üzerinden de bir analiz yapılabilmiştir. Grafiğe bakıldığında Fenerbahçe S.K. hakkında 38 adet, Galatasaray S.K. hakkında 22 adet, Beşiktaş J.K. hakkında 21 adet, FOMGET S.K. hakkında 11 adet, ALG Spor hakkında 7 adet, Trabzonspor ve Karagümrük S.K. hakkında beşer adet, Amedspor hakkında 4 adet; Eskişehir S.K., Konakspor, Kireçburnu S.K., Altay S.K., Hatayspor, Çaykur Rize S.K. ve Sivasspor hakkında birer adet haber yapıldığı görülmüştür. Burada yer alan takımların çoğu Erkek Futbol Süper Liginde de mücadele eden takımlardır. Bu takımların kadın futbol şubelerini kurdukları tarihler göz önüne alındığında (Beşiktaş J.K. haricinde) un kadın futbolunun popülerleştirilmesi amacıyla dönemin Türkiye Futbol Federasyonu başkanı Nihat Özdemir'in

Erkek Süper Ligindeki takım ve başkanlarına yaptığı çağrı⁸ karşılığını bulmuştur denilebilir. Milliyet Gazetesi internet sitesinden kadın futboluyla ilgili yapılan haberlerin çoğunluğunun (yaklaşık olarak %76,85'inin) Erkek Süper Ligindeki takımların kadın futbol şubeleri hakkında olması bunu doğrular niteliktedir.

3.5. Cumhuriyet Gazetesinde Kadın Futbolunun Medyada Temsili

Muhalif kelimesi Türk Dil Kurumu tarafından bir görüş, tutum veya harekete karşı olmak ve aykırı olan⁹ olarak tanımlanmıştır. Bu açıdan bakıldığında muhalif düşünce veya muhalif görüş, hâkim olan ideolojik, siyasi veya sosyal düşünceye karşı çıkan ve bu bakış açısına alternatif bir bakış açısı sunmaktadır. Bu görüş, mevcut düzenin sorgulanması, eleştiri yöneltmesi ve değişim talep edilmesi üzerine temellendirilmektedir. Bu açıdan muhalefet demokratik toplumlarda önemli bir rol oynayarak farklı seslerin duyulması, çoğulcuğun sağlanması ve özgürlükçü ortamın oluşturulmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla eleştirel düşünce, sosyal adaletsizlik, demokrasi, adalet ve özgürlük gibi kavramlar muhalif düşünce açısından önemli görülmektedir (Johnson, 2019).

Muhalif düşünce hâkim düşünceye alternatif bakış açısı sunmaktadır ve statükoya karşı eleştiriler getirmektedir. Bu nedenle muhalif düşünce tek bir ideolojiyle eşit değildir. Liberalizm, sosyalizm veya anarşizm gibi farklı ideolojilerden oluşabilir. Muhalif düşüncede asıl önemli olan şey mevcut durumun sorgulanması, iktidardaki güçlere veya toplumun kabul etmiş olduğu normlara karşı durulmasıdır (Smith, 2015).

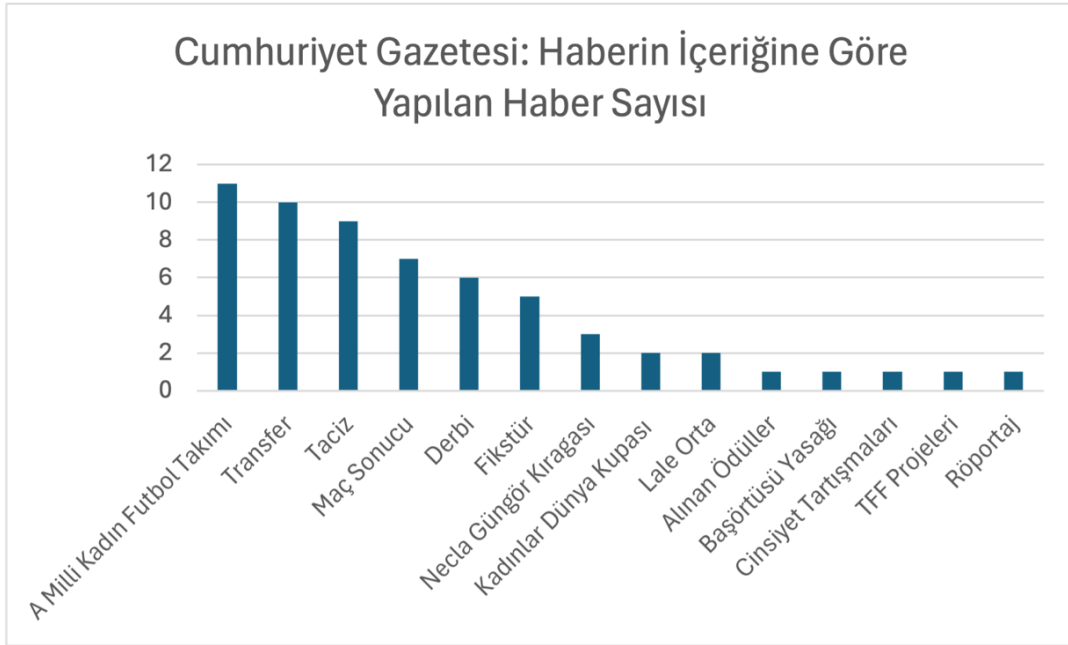
Muhalif gazeteler, muhalif görüşleri yansıtan ve alternatif bakış açılarının sunulduğu yayınlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu gazeteler iktidarın politikaları eleştirmektedir ve bu konulara toplumun dikkatini çekmeye çalışmaktadır. Muhalif gazeteler farklı perspektifleri sunması açısından demokrasilerde önemli bir rol oynamaktadır (Brown, 2008).

Türkiye'deki muhalif gazeteler arasında Sözcü, BirGün ve Cumhuriyet gibi gazeteler bulunmaktadır. Bu gazetelerde Türkiye'deki mevcut iktidar ve onun savunduğu düşüncelere veya yaptıklarına eleştirel bir bakış açısı sunmaktadır (Kaya, 2018). Verilen bu bilgiler açısından araştırmamızın konusu bağlamında düşünüldüğünde Türk toplumunda genel kanı olarak futbolun kadınlardan ziyade erkeklerle ilişkilendirildiği bilinmektedir. Mevcut

⁸ <https://www.haberturk.com/nihat-ozdemir-den-kadin-hakem-aciklamasi-2998441-spor> (Erişim Tarihi: 12.03.2024)

⁹ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

durumunda örtük olarak bu kanının direkt olarak kabul edilmediği fakat tersi bir durum için de yeteri kadar çözüm önerisi sunulmadığı görülmektedir. Dolayısıyla muhalif gazetelerin bu konuda kadın futboluna daha çok yer vermesi beklenmektedir. Cumhuriyet Gazetesi, Sözcü Gazetesi ve BirGün Gazetesi sitelerinde kadın futbolu haberleri tarandığında oldukça sınırlı sayıda haberler gösterildiği görülmüştür. Yine bu örnekler arasında yalnızca 2023 ve 2024 yılları arasındaki haberlere erişim sağlandığında bile haber sayısı en fazla ve sitesinin kullanışlı olması sebebiyle muhalif gazete örneği olarak Cumhuriyet Gazetesi seçilmiştir. Cumhuriyet Gazetesi internet sitesinde kadın futbolu ile ilgili haberler tarandığında 2023 yılında 73 adet ve 2024 yılında 8 adet habere ulaşılmıştır.



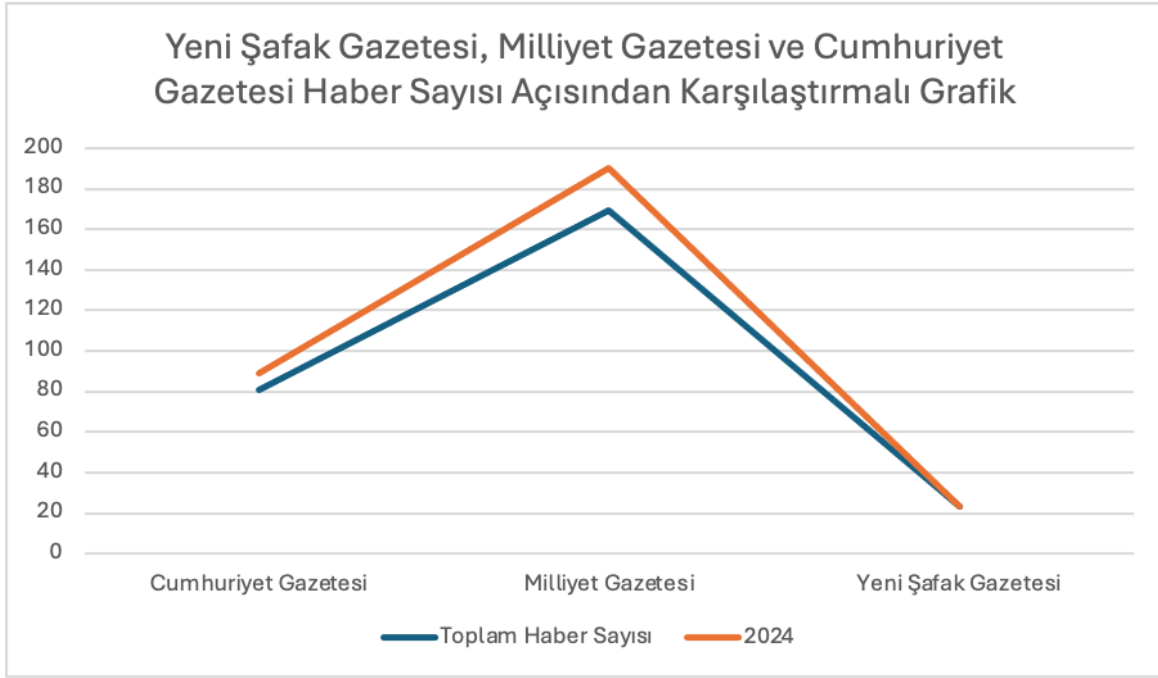
Grafik 6: Cumhuriyet Gazetesinde Haber İçeriğine Göre Yapılan Haber Sayısı

Grafikte Cumhuriyet Gazetesinde haber içeriğine göre kategorize edilerek yapılan haber sayıları verilmiştir. Buna göre A Milli Kadın Futbol Takımı hakkında 11 adet, transfer ile ilgili 10 adet, yaşanan taciz olaylarıyla ilgili 9 adet, maç sonuçlarını gösteren 7 adet, kadın futbol derbileri hakkında 6 adet, fikstür ve oynanacak maçlar hakkında bilgi veren 5 adet, Necla Güngör Kıragası hakkında 3 adet, Lale Orta hakkında 2 adet, alınan ödüller hakkında 1 adet, cinsiyet tartışmaları hakkında 1 adet, Türkiye Futbol Federasyonu projeleri hakkında 1 adet ve 1 adet de röportaj haberi bulunmaktadır.



Grafik 7: Cumhuriyet Gazetesinde Takımlara Göre Yapılan Haber Sayısı

Yine Cumhuriyet Gazetesinde de Milliyet Gazetesi gibi haber sayısının görece fazla olması sebebiyle takımlara göre yapılan haber sayılarının karşılaştırılmasına imkan vermektedir. Cumhuriyet Gazetesinde takımlara göre yapılan haber sayıları şu şekildedir: Fenerbahçe S.K. 23 adet, Galatasaray S.K. 11 adet, Beşiktaş J.K. 5 adet, FOMGET 4 adet, Karagümrük S.K. ve Trabzonspor hakkında birer adet. Dolayısıyla burada da benzer olarak Erkek Süper Ligindeki “büyük takımlar” olarak adlandırılan takımlarla ilgili yapılan haber sayısı (%91,11) daha fazladır.



Grafik 8: Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesinde Yapılan Haber Sayısının Karşılaştırılması

Son söz olarak araştırma sahası olarak seçilen Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Hürriyet Gazetesi 1 Temmuz 2019 ile 15 Mart 2024 tarihleri arasında kadın futbolu hakkında yapılan haber sayıları açısından karşılaştırıldığında en fazla haber sayısından en az haber sayısına doğru sırasıyla Milliyet Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Yeni Şafak Gazetesi olduğu saptanmıştır. Cumhuriyet Gazetesi arşivinin belirli sayıda haberi göstermesi açısından burada yalnızca toplam haber sayısı açısından karşılaştırma yapmak çok sağlıklı olmayacaktır. O nedenle ulaşılabilen verilerde ortak olan 2024 yılı için karşılaştırma yapılmış ve sırasıyla Milliyet Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Yeni Şafak Gazetesi olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla araştırma sahası olarak seçilen bu üç gazete içerisinde bir karşılaştırılma yapıldığında Milliyet Gazetesinde kadın futbol hakkında daha sıklıkla haber yapıldığı saptanmıştır. Yeni Şafak Gazetesinde kadın futboluyla ilgili oldukça az sayıda haber yapılması gazetenin savunduğu muhafazakâr düşünceyle alakalı görünmektedir ve aynı zamanda haber içeriklerinde -Fransa’da alınan başörtüsü yasağı ve Katar’da oynanan maçta alkol yasağı alınmasının Avrupa ülkeleri tarafından çokça eleştirilmesine rağmen kadın taraftarlar açısından maç sahalarının oldukça güvenli olmasını sağladığı hakkında kadın taraftarlarla yapılan röportajlarla- bu durum yansıtılmıştır. Fransa’da futbolcu kadınlara başörtüsü yasağı alınmasıyla ilgili alınan karar, Cumhuriyet Gazetesinin muhalif düşüncesine

uygun bir şekilde bireysel özgürlükler açısından bir kısıtlama olarak görüldüğü¹⁰ için bu şekilde yansıtılmış ve haber yapılmıştır. Aynı olay Yeni Şafak Gazetesinde Fransa'nın Müslümanlar ve İslam'a saldırması¹¹ olarak yansıtılmıştır. Dolayısıyla bu örnek üzerinden gazetelerin, haberleri kendi düşüncelerine uygun olacak şekilde yazdığı ve yansıttığı görülmüştür.

Diğer bir taraftan araştırma sahası olarak seçilen Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Hürriyet Gazetesi internet sitelerinde kadın futbolu adına herhangi bir kategori bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Söz konusu üç gazetede de kadın futbolu olarak herhangi bir haber kategorisi oluşturulduğuna rastlanmamıştır. Spor sekmesi altında bulunan futbol sekmesine tıklandığında ise erkek futbolu haberleri çıkmaktadır. Dolayısıyla kadın futbolu haberlerine ulaşabilmenin yolu yalnızca anahtar kelime olarak aratmaktır. Futbol sekmesine tıklandığında acıkan haberlerinin erkek futbolu haberleri olması “normal veya olması gereken olarak görülen futbol”un erkek futbolu olduğu olarak düşünülebilir.

¹⁰ <https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/fransada-mahkeme-futbol-federasyonunun-basortu-yasagi-onadi-2094894> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

¹¹ <https://www.yenisafak.com/dunya/fransa-mahkemesi-futbol-maclarinda-basortusu-takma-yasagini-onayladi-4541989> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

4. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. Futbol Alanının Cinsiyetlendirilmesi

Araştırma içerisinde “*Sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı kadın futbolunun medyadaki temsili ve temsil edilme biçimi açısından nasıl ortaya çıkmaktadır?*” şeklinde bir problem cümlesi geliştirilmiştir. Bu problem cümlesi Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitesinde bulunan kadın futbolu ve kadın futbolcular hakkındaki haberler üzerinden sorgulanmıştır. Bu çerçevede belirtilen problem cümlesine “futbol: erkek sporu”, “futbol alanından dışlanan kadınlar”, “futbolda yıkılan cinsiyetlendirilme”, “kadınsı futbol: başka bir futbol mümkün mü?” temalarına ulaşılmıştır.

Futbol: Erkek Spor

“Sporun cinsiyete dayalı doğası” özellikle futbol gibi popüler bir erkek sporu olarak görülen bir alanda kendisini göstermektedir (Williams ve Chawansky, 2014). Bu nedenle futbol erkek sporu olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle kadınların futboldan anlamayacağı kabulü toplumda yaygın ve kadınların futboldan anladığını kanıtlaması gerekmektedir.

“Futbol denilince hemen akla erkekler gelir. Erkek muhabbetinin olmazsa olmazları arasında maçlar, futbol takımları ve oyuncular vardır.”¹² (Yeni Şafak, 28.03.2021).

“Bir de o dönemde tüm dünyanın eğlence alanı futbol ve kadınlar bunu yapamıyor. Sadece erkeğe özgü bir şey.

¹²https://www.yenisafak.com/hayat/kim-demis-futbol-erkek-isi-3615405&ved=2ahUKEwjto_TQpreFAxU5OfEDHY1pCqUQFnoECBUQAQ&usq=AOvVaw0ThNgvLqfG2SyGTKU2pugV (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

Erkek burada daha egemen ve almış eline sazı istediği gibi çalıyor."¹³ (Yeni Şafak, 08.03.2022).

"Van'da 3 yıl önce futbola kazandırılan kızların hikayesi, ailelerinin 'Futbol erkek işi', 'Kızlar futboldan ne anlar' gibi söylemlerde bulunması ile başladı. (...) Bu takımı kurarken birçok olumsuz tepki ile karşılaşıyorduk. 'Van'da kadın futbol takımı mı olur', 'Kadınlar futbol mu oynar' gibi tepkiler ile karşılaşıyorduk."¹⁴ (Cumhuriyet, 23.10.2023).

*"Futbol dünyasından gelen yorumlar ise fazlasıyla cinsiyetçi ve ayrımcıydı. Erkek futbolcuların birçoğu ... "Kadınlar soyunma odasında, önümüzde soyunabilecekler mi" diye sorarken aslında sorunun büyük bir kısmının saha içinde değil dışında olduğunu da açık ediyorlardı"*¹⁵ (Cumhuriyet, 20.08.2023).

*"Yıllar öncesine gidilirse futbol oynuyorum dediğim de nasıl yani gibi tepkiler geliyordu. Hadi gel bir halı saha maçı yapalım gibi geri dönüşlerle karşılaşıyorduk"*¹⁶ (Cumhuriyet, 05.05.2023).

¹³https://www.yenisafak.com/hayat/kiz-cocuklari-icin-yola-ciktim-3768043&ved=2ahUKewj_IMP7preFAxWCX_EDHXHyARIQFnoECBMQAQ&usg=AOvVaw1qSjYTrG4dXLxP1db4KwX- (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

¹⁴<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/aileleri-karsi-cikiyordu-2-lige-yukseldiler-2133067#:~:text=Vangücü%20Kadın%20Futbol%20Takımı%2C%20daha,'nci%20Lig'e%20yükseldi.> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

¹⁵<https://www.cumhuriyet.com.tr/cumhuriyet-pazar/asil-sorun-saha-disinda-2110585> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

¹⁶<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/besiktasin-kadin-futbolcusu-esra-erol-futbol-oynuyorum-dedigimde-tepkiler-geliyordu-2078167> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

Futbolun erkek sporu olarak görülmesi kadın futbolcuların yıllarca spor ödülleriyle aday bile gösterilmemelerine neden olmuştur.

“Eskiden erkeklerden oluşan bir liste vardı. Ardından (2023 yılı için konuşuluyor) kadın sporcularımız da bu listeye eklendi ...”¹⁷ (Milliyet, 21.12.2023).

Futbol Alanından Dışlanan Kadınlar

Kadınlar futbol alanından tarih boyunca dışlanmıştır. *Futbol alanından dışlanan kadınlar* bazen aileler vasıtasıyla bazen de mahalle baskısı vasıtasıyla yapılmıştır ve bu durum kendisini genellikle kadınların daha küçük bir kız çocuğuyken futbola başlama hikâyelerinde kendisini göstermektedir.

“Ailem ‘kültürümüze yakışmıyor, kız top mu oynar. Şort mu giyeceksin?’ gibi nedenlerle karşı çıkmıştı.”¹⁸ (Milliyet, 28.10.2023).

“Futbolcu kızlar ilk dönemlerde ‘Şort mu giyeceksin’, ‘El alem, kızları top oynuyor diyecek’ sözleriyle ailelerinin karşı çıktığını söyledi.”¹⁹ (Milliyet, 29.10.2023).

¹⁷ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/buyuk-juri-ismpanyada-toplandi-maraton-basliyor-7052801> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

¹⁸ <https://www.milliyet.com.tr/gundem/cumhuriyetin-kizlari-7026266> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

¹⁹ <https://www.milliyet.com.tr/gundem/cumhuriyetin-kizlari-7026266> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

“ ... akrabalarım tarafından özellikle profesyonel takımda çalışırken “30 erkekle aynı yerde ne işi var?” şeklinde tepkilerini dile getirmişlerdi.”²⁰ (Yeni Şafak, 28.03.2021).

“... Daha sonra erkeklerin futbol oynadığını gördüm. Önce kaldırımında onları izliyordum, beni aralarına aldılar, davet ettiler. Onlarla birlikte futbol oynamaya başladım, o günden beri de futbolu hiçbir zaman bırakmadım.”²¹ (Milliyet, 02.02.2023).

“Küçükken iki erkek kuzeniyle sokakta top oynamış ve okulda fark edilmiş.”²² (Yeni Şafak, 28.03.2021).

“Oyuncululuğunu mahalle arasında, okul bahçelerinde, okul çıkışlarında erkeklerle futbol oynayarak geliştirmiş ve ... ilk oyunculardan olmuş.”²³ (Yeni Şafak, 28.03.2021).

Bu içeriklerde görüldüğü üzere kadınların bireysel olarak futbol alanına girmesinin hikâyesi erkeklerle futbol oynayarak başladığını göstermektedir. Kadınların futbola erkeklerle birlikte

²⁰ https://www.yenisafak.com/hayat/kim-demis-futbol-erkek-isi-3615405&ved=2ahUKEwjto_TQpreFAxU5QfEDHY1pCqUQFnoECBUQAQ&usg=AOvVaw0ThNgvLqfG2SyGTKU2pugV (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

²¹ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/besiktasin-deneyimli-file-bekcisi-fatma-sahin-sampiyonluga-odaklanmis-durumdayim-6942279> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

²² https://www.yenisafak.com/hayat/kim-demis-futbol-erkek-isi-3615405&ved=2ahUKEwjto_TQpreFAxU5QfEDHY1pCqUQFnoECBUQAQ&usg=AOvVaw0ThNgvLqfG2SyGTKU2pugV (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

²³ https://www.yenisafak.com/hayat/kim-demis-futbol-erkek-isi-3615405&ved=2ahUKEwjto_TQpreFAxU5QfEDHY1pCqUQFnoECBUQAQ&usg=AOvVaw0ThNgvLqfG2SyGTKU2pugV (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

oyunarak başlamalarının sebebi futbol oynayacak veya takım kuracak yeteri kadar kadın bulamamalarından kaynaklanmaktadır:

“Yaşadığı yerde kız takımı olmadığı için erkeklerle idman yapan, sonra da kendi takımını kuran Ayşenaz ... bir takımda oynamak istiyordum, ama oturduğum ilçede ... bir kadın takımı yoktu. Buna da üzülüydüm.”²⁴
(Milliyet, 04.02.2024).

Futbolda Yıkılan Cinsiyetlendirilme

Çocukluğunda futbol oynayacak veya takım kurmaya yetecek kadar kız çocuğu bulamadığı için futbol oynayamayan veya zorluklar yaşayan kız çocukları büyüdüklerinde kendilerine sunulmayan bu fırsatı kendilerinden sonraki nesillere aktarmak amacıyla var gücüyle çalışmış, kadın futbol takımları ve alt yapı takımları kurmuş, geçmişte futbol oynaması önünde çeşitli engeller çıkartılan kadınlar kız çocuklarına rol model olarak *futbolda yıkılan cinsiyetlendirme* adına çalışmıştır.

“Kendi kulübümü kurarsam burada benim gibi futbola aşık birçok kız çocuğuna ... bir kapı açmış olurum. Sevdikleri bir sporu refah içerisinde burada sürdürebilirler diyerek yola çıktım.”²⁵ (Yeni Şafak, 06.03.2022).

²⁴ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/kadin-futbolunda-dikkat-ceken-hamle-kendi-kulubunu-kendi-kurdu-7073948> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

²⁵ https://www.yenisafak.com/hayat/kiz-cocuklari-icin-yola-ciktim-3768043&ved=2ahUKEwj_IMP7preFAxWCX_EDHXHyARIQFnoECBMOAQ&usg=AOvVaw1qSjYTrG4dXLxP1db4KwX- (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

“Bizim futbola başladığımız dönemlerdeki zorlukları göz önüne alınca kız çocuklarının hayatına dokunmaya çalışıyorum.”²⁶ (Milliyet, 05.05.2023).

Geçmişte futbol oynamalarına izin verilmeyen kız çocuklarının büyüdüğü zaman kendi yaşadıkları problemleri yaşamamaları için kız çocuklarının futbol oynaması yönündeki engelleri aşmaya çalışmaları dışında Türkiye Futbol Federasyonu’nun yaptığı çalışma ve projeler aracılığıyla da kız çocuklarının futbola yönlendirilmesi hedeflenmiştir. Böylelikle günümüzde sporun cinsiyetlendirilmesinin yıkılmaya çalışılmasından bahsedilmektedir. Bu durum medyada temsil edilmiştir.

“Kadın; futbol ve öteki spor dallarında da vardır ve kendini kanıtlamaktadır.”²⁷ (Cumhuriyet, 29.03.2023).

"Futbol sadece erkek oyunu değildir, kız gibi topa vuruyor ezberini bozacağız.”²⁸ (Milliyet, 08.03.2024).

“Biliyoruz ki futbol sadece bir 'erkek oyunu' değil. (...) genç kızlarımız, milli futbolcularımız size nasıl yol gösterdiyse, sizler de bu yolu aydınlatın.”²⁹ (Milliyet, 06.11.2023).

“Futbol erkek oyunu değil, mücadele oyunudur ve kadınlar bizden çok daha iyi mücadele ediyor.”³⁰ (Milliyet,05.01.2023).

²⁶ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/besiktasin-kadin-futbolcusu-esra-erol-futbol-oyunuyorum-dedigimde-tepkiler-geliyordu-2078167> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

²⁷ <https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/adnan-dincer/egemen-futbolu-2065997> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

²⁸ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/tff-kadin-futbolu-stratejik-plani-aciklandi-fifa-ve-uefaya-sunulacak-7091163> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

²⁹ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/gelecegin-yildiz-kizlari-projesinin-tanitimi-gerceklesti-7030605> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

³⁰ <https://www.milliyet.com.tr/cadde/kadinlar-daha-mucadeleci-6882914> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

“Neyse ki elinin hamuruyla ‘erkek işine’ karışma tartışmaları bitti. Dünya her yıl hangi takıma transfer olacağını merak ettiği kadın futbol yıldızlarını takip ediyor.”³¹(Milliyet,11.06.2023).

“Dünyada en çok ekrana yansıyan spor dalı futbol... (...) toplumsal eşitliğe dair mücadeleleri açısından da kadınların futboldaki temsilini çok önemsiyorum. Yıllarca erkek egemen alanlarda kadınların başarılarına tanık olmak (...) gurur verici.”³² (Milliyet, 11.06.2023).

Kadını Futbol: Başka Bir Futbol Mümkün Mü?

Futbol erkek sporu olarak görüldüğü için makyaj, oje gibi kadın değerlerini futbol alanına getiren kadın futbolcular bir kesim tarafından futbolun doğasını bozukları gerekçesiyle eleştiri yağmuruna tutulmuştur.

“Alisha Lehmann, (...) yenildikleri maçta makyajlı olduğu gerekçesiyle sosyal medyada hakarete uğradı.”³³ (Milliyet,05.11.2023).

“Sosyal medya saldırganları, futbolcuyu maça makyajlı çıktığı için suçlayarak şu ifadeleri kullandı:

“Daha az boya, daha çok gol”, “Kendi sahasında 7-1 kaybetmek için makyaj yapmış”, “Maça neden makyajlı

³¹ <https://www.milliyet.com.tr/pazar/hayallerinden-vazgecmesinler-6960620> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

³² <https://www.milliyet.com.tr/pazar/hayallerinden-vazgecmesinler-6960620> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

³³ <https://www.milliyet.com.tr/dunya/makyajli-futbolcuya-trol-saldirisi-7030025> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

çıkılıyor ki?”, “Sahada tek makyajlı kişinin kukla olduğunun farkında mısınız?”, “Futbolu unut, mutfağa git!””³⁴ (Milliyet, 05.11.2023).

Fakat öte yandan kız futbol takımına teknik direktörlük yapan bir kadının futbolcularına anne gibi davranması hem futbolcuların hoşuna gitmiş hem de ailelerinin güvenini kazanarak çocuklarının futbol oynamalarına izin vermelerine neden olmuştur. Dolayısıyla burada annelik gibi kadın değeri olarak görülen bir değer futbol alanında bulunması kız çocuklarının spor alanına girişlerini kolaylaştırmıştır.

“(...) kendilerine anne şefkatiyle yaklaştığını belirterek, “Buralara (...) hocamızın sayesinde geldik. O olmasaydı belki buralarda olmayacaktık. O bizi ayakta tuttu, o bize sabır verdi, sevgi verdi. Annemiz gibi bize davrandı. Bizi kızları gibi görüyor. Burada dimdik duracağız, pes etmeyeceğiz ve başaracağız.”³⁵ (Milliyet, 22.01.2024).

4.2. Cinsiyetli Futbol Alanının Yeniden Üretilmesi

Araştırma içerisinde “*Sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı kadın futbolunun medyadaki temsili üzerinden nasıl yeniden üretilmektedir?*” şeklinde bir problem cümlesi geliştirilmiştir. Bu problem cümlesi Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitesinde bulunan kadın futbolu ve kadın futbolcular hakkındaki haberler üzerinden sorgulanmıştır.

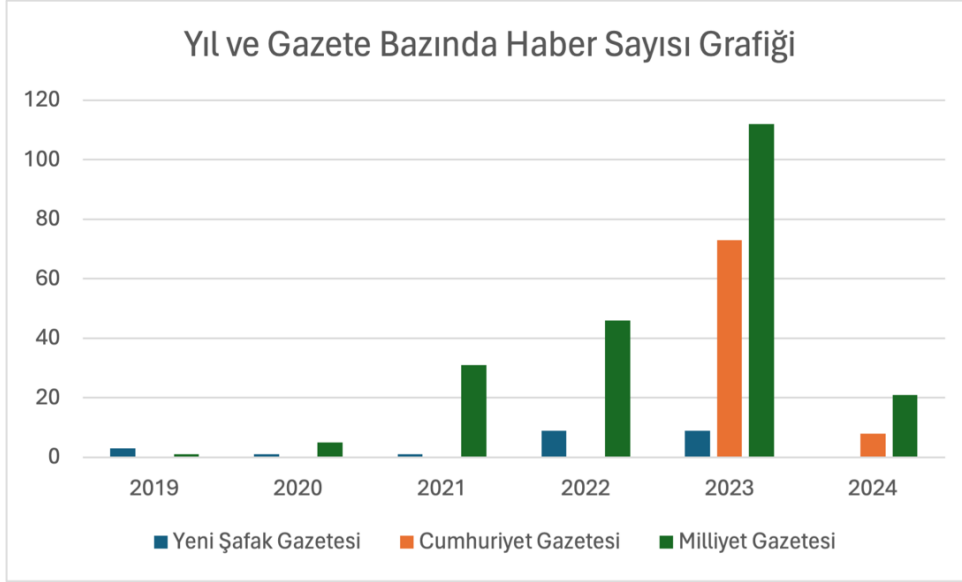
Sporun cinsiyetlendirilmesi kavramının kadın futbolunun medyadaki temsili üzerinden yeniden üretilmesi konu hakkında yapılan *haber sayısı ve haberlerde kullanılan görsellerin* incelenmesi sonucunda ortaya çıkartılabilir. Bu açıdan sporun cinsiyetlendirilmesi kavramının kadın futbolunun medya temsili üzerinden yeniden üretiminin anlaşılabilmesi için ulaşılan

³⁴ <https://www.milliyet.com.tr/dunya/makyajli-futbolcuya-trol-saldirisi-7030025> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

³⁵ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/asciligi-birakip-antrenor-oldu-ilk-macinda-rakibine-9-gol-atti-7068071> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

temadan önce Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesinde yapılan haber sayılarına bakılması gerekmektedir.

Haber Sayısı ve Haberlerde Kullanılan Görseller



Grafik 9: Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesinde Yıl Bazında Haber Sayısı

Grafiğe bakıldığında Yeni Şafak Gazetesinde kadın futbolunun oldukça az yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla Yeni Şafak Gazetesi gazete haberlerinde kadın futboluna oldukça az yer vermesi sebebiyle spor ve futbol alanının erkekler lehine ve kadınlar aleyhine olmak üzere cinsiyetlendirilmesine neden olmaktadır. Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesinde kadın futbolu hakkında yapılan haber sayısı Yeni Şafak Gazetesine görece daha fazla olmasına rağmen erkek futbolu hakkında yapılan haber sayısının yakınından dahi geçememektedir. Dolayısıyla bu anlamda kadın futboluna medyada erkek futboluyla eşit derecede yer verilmemesi sebebiyle kadın futbolunun medyada temsili üzerinden sporun cinsiyetlendirilmesi kavramına ve bunun yeniden üretilmesine, hem Yeni Şafak Gazetesi hem Cumhuriyet Gazetesi hem de Milliyet Gazetesi tarafından örtük bir şekilde destek verilmektedir. Burada erkek futbolunun kadın futbolundan daha fazla okunduğu veya daha fazla haber değeri olduğu gibi eleştiriler getirilebilir fakat bu durumların da sporun cinsiyetlendirilmesi kavramıyla iç içe olduğu ve medya temsiline bunun yeniden

üretmesinde önemli bir rol oynadığı unutulmamalıdır. Haberlerde kullanılan görseller incelendiğinde *futbolcuların kadınsı sunumu* temasına ulaşılmıştır.

Futbolcuların Kadınsı Sunumu

Sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı açısından kadın futboluyla ilgili haberlerin içeriği ve haberde kullanılan görsellerin uyumlu olup olmadığı açısından bakıldığında Yeni Şafak Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesi haber içerikleri ve görsellerinin tamamen uyumlu olduğu görülmüştür. Milliyet Gazetesinde ise birkaç haber dışında genel olarak uyumlu görseller kullanılmıştır.



Görsel 1: *Eleonora Goldoni'den Galatasaray İtirafı Geldi (Milliyet Gazetesi 13.05.2023 tarihli haberinden alınmıştır.)*³⁶

³⁶ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/eleonora-goldoniden-transfer-itirafi-galatasaray-beni-istedi-6947514>
(Erişim Tarihi: 17.03.2024)



Görsel 2: Ayca Yanac Futbola Geri Döndü – 1 (Milliyet Gazetesi 02.05.2023 tarihli haberinden alınmıştır)³⁷



Görsel 3: Ayca Yanac Futbola Geri Döndü – 2 (Milliyet Gazetesi 02.05.2023 tarihli haberinden alınmıştır)³⁸

³⁷ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/aycan-yanac-futbola-geri-dondu-iste-yeni-adresi-6940427> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)



Görsel 4: *Aycan Yanaç Futbola Geri Döndü – 3* (Milliyet Gazetesi 02.05.2023 tarihli haberinden alınmıştır³⁹)

Örnek görsellere bakıldığında kadın futbolcuların kadın görünüşleriyle ön plana çıkarıldığı görülmüştür ve buradan *futbolcuların kadınsı sunumu* temasına ulaşılmıştır. Bu tema içerisinde zorunlu heteroseksüellik kavramını içermektedir ve bu temayla kadın futbolcuların anne, eş gibi toplumsal cinsiyet rolleri açısından tanımlanmasının yanı sıra kullanılan görsellerde toplumsal cinsiyet vurgusunun yapılmasına atıf yapılmıştır (Arslan ve Koca, 2006). Örnek olarak kullanılan görsellerde kadın futbolcuların yaptıkları spordan ziyade cinselliğine vurgu yapılacaktır ve kadınlığını öne çıkaracak şekilde görsellerin kullanıldığı görülmüştür. Bunun dışında haber içeriklerinde kadınların toplumsal cinsiyet rollerine vurgu yapıldığı görülmüştür. Bu durumlar kadın futbolcuların başarılarının önüne geçmektedir ve kadın futbolunu olumsuz anlamda etkilemektedir.

“Göreve geldiğimiz ilk günden bu yana kadınlarımıza özel önem verdiğimiz altını çiziyorum. Sizler

³⁸ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/aycan-yanac-futbola-geri-dondu-iste-yeni-adresi-6940427> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

³⁹ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/aycan-yanac-futbola-geri-dondu-iste-yeni-adresi-6940427> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

evlerinizde bir eş, anne ve evlatsınız.”⁴⁰ (Cumhuriyet, 24.11.2023).

Kadın futbolcuların birer eş, anne veya evlat olarak tanımlanması, kadınların futbolcu olarak tanımlanmasının önüne geçmektedir. Burada alt metin olarak sanki kadınların asli görevlerinin evlerinde olduğu ve asli rollerinin eş, anne veya evlat olduğu gibi bir anlam çıkartılabilir ve bu şekilde okunabilir.

4.3. Kadın Futbolcuların Haber Sunumlarının İçeriği

Araştırma içerisinde “*Kadın futbolu ve kadın futbolcuları içeren gazete haberlerinde kadın futbolcular hakkındaki haber sunumlarının içeriği nedir ve kadın futbolcular hangi yönleriyle öne çıkarılmaktadır?*” şeklinde bir problem cümlesi geliştirilmiştir. Bu problem cümlesi Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitesinde bulunan kadın futbolu ve kadın futbolcular hakkındaki haberler üzerinden sorgulanmıştır. Bu çerçevede araştırma içerisinde “*Sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı kadın futbolunun medyadaki temsili üzerinden nasıl yeniden üretilmektedir?*” şeklinde sorulan problem cümlesi sonucunda ulaşılan *futbolcuların kadınsı sunumu* temasının bu problem cümlesinde de geçerli olduğu görülmüş ve burada *zorunlu seksüelliğin sunumu* olarak temalaştırılmıştır.

Zorunlu Seksüelliğin Sunumu

Zorunlu heteroseksüellik kavramı kadın futbolcuların anne, eş gibi toplumsal cinsiyet rolleri açısından tanımlanması ve kullanılan görsellerde toplumsal cinsiyet vurgusunun yapılmasına işaret etmektedir (Arslan ve Koca, 2006). Bir önceki problem cümlesinde oluşturulan *futbolcuların kadınsı sunumu* temasında kullanılan görseller burada da geçerliliğini sürdürmektedir. Kadın futbolcular ile ilgili haberlerin sunumunda bu gibi görsel veya güzel, dikkat çekici, fit vücutlu gibi ifadelerin kullanılması kadın futbolcuların yaptığı sporun ve başarılarının görmezden gelinmesine neden olmaktadır.

⁴⁰ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/kadin-hakemler-ilk-kez-mhk-seminerine-katildi-2144522> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

Araştırma sahası olarak belirlenen Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitesinde bulunan kadın futbolu ve kadın futbolcular hakkındaki haberlerde genellikle haber içeriğine uygun olacak şekilde görseller kullanıldığı görülmüştür. Fakat yapılan birkaç haberde kullanılan görsellerin tamamen kadınların futbolcu kimliklerinden ayrı olarak gündelik yaşamlarından alınan ve kadın futbolcuların kadınsı yönlerini ortaya çıkartan görseller olduğu görülmüştür. Dolayısıyla kadın futbolcular zaman zaman kadınsı yönleriyle de öne çıkartılmıştır.

“Sizler evlerinizde bir eş, anne ve evlatsınız.”⁴¹
(Cumhuriyet, 24.11.2023).

Aynı durum kadın futbolcuların toplumsal cinsiyet rollerine uygun olarak anne, eş gibi tanımlamalar kullanılarak tanımlanması durumunda da görülmektedir. Yine burada da kadın futbolcular meslekleri haricindeki bir açıdan bakılarak tanımlanmaktadır ve bu onların futbolcu veya sporcu kimliğine zarar vermektedir.

4.4. Kadın Futbolu ve Erkek Futbolu Haberlerinin Karşılaştırılması

Araştırma içerisinde *“Kadın futbolu ve kadın futbolcuları içeren gazete haberleri erkek futbolu ve erkek futbolcuları içeren gazete haberleri karşılaştırıldığında hangi açılardan farklılaşmaktadır?”* şeklinde bir problem cümlesi geliştirilmiştir. Bu problem cümlesi Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitesinde bulunan kadın futbolu ve kadın futbolcular hakkındaki haberler üzerinden sorgulanmıştır. Bu çerçevede *“futbolda kadın vurgusu: ötekileştirme”, “şiddetin uğramadığı yer: kadın futbolu”* temasına ulaşılmıştır.

Kadın futbolu ve kadın futbolcuları içeren gazete haberleri erkek futbolu ve erkek futbolcuları içeren gazete haberleri karşılaştırıldığında göze çarpan en temel fark haber sayıları arasındaki uçurumdur. Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitesinde bulunan haber sayıları düşünüldüğünde haftada belki de onlarca erkek futbolu haberi yapılmaktadır. Erkek futbolcuların en ufak sakatlıkları bile haber konusu olurken kadın

⁴¹ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/kadin-hakemler-ilk-kez-mhk-seminerine-katildi-2144522> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

futbolcularla ilgili haber konuları oldukça sınırlı kalmıştır. Bunun dışında düzenli yapılabilecek olan transfer veya maç sonucu haberleri bile Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesinde sınırlı sayıda gösterilmiş, Yeni Şafak Gazetesinde ise yer verilmemiştir.

Futbolda Kadın Vurgusu: Ötekileştirme

“Beşiktaş’ın kadın futbolcusu Esra Erol: (...)”⁴²
(Cumhuriyet, 05.05.2023).

Kullanılan bu haber başlığında görüldüğü üzere kadın futbolcular tanımlanırken illa bir kadın vurgusu yapıldığı görülmektedir. Özellikle bu habere bakıldığında aslında kadın vurgusunun gereksiz olduğu görülebilir çünkü sonradan yazılan ad ve soyad ile futbolcunun kadın olduğu vurgu yapılmaksızın anlaşılabilir. Burada kadın vurgusunun yapılmasıyla futbol olarak tanımlanan futbol türü erkek futbolu olarak görülmektedir. Kadın futbolu ise bu nedenle diğer veya öteki gibi görülmektedir.

Aynı durum bazı kadın futbol takımları özellikle de sponsor alan ve Erkek Süper Ligi’nde takımı bulunan kadın futbol takımları için geçerlidir. Erkek Süper Ligi’nde takımı bulunan kadın futbol takımlarının isim haklarını satın alan bir sponsorları olduğu tespit edilmiştir. Buna rağmen kadın futbol takımları hakkında haber yapılırken hâlâ kadın vurgusu yapılmaya devam edilmektedir.

“Kadınlar Süper Ligi (...) maçında Beşiktaş Vodafone Kadın Futbol Takımı (...) berabere kaldı.”⁴³ (Cumhuriyet, 05.05.2023).

⁴² <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/besiktasin-kadin-futbolcusu-esra-erol-futbol-oyunuyorum-dedigimde-tepkiler-geliyordu-2078167> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

⁴³ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/besiktasin-kadin-futbolcusu-esra-erol-futbol-oyunuyorum-dedigimde-tepkiler-geliyordu-2078167> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

“Fenerbahçe Petrol Ofisi Kadın Futbol Takımı (...) ilk maçında galip.”⁴⁴ (Cumhuriyet, 04.03.2023).

“Galatasaray Kadın Futbol Takımı (...) sezonu lider tamamladı.”⁴⁵ (Milliyet, 18.03.2023).

Erkek futbol takımlarının takım isim sponsorlarının olmadığı bilinmektedir. Buradan hareketle bu üç örnek açısından konuşulduğunda buradaki kadın vurgusunun yapılmak zorunda olmadığı söylenebilir. Bu takımların isimlerinin haber başlık ve içeriklerinde “Beşiktaş Vodafone Futbol Takımı, Fenerbahçe Petrol Ofisi Futbol Takımı, Galatasaray Petrol Ofisi Futbol Takımı” gibi şekillerde kullanılabilir. Veya farklı bir bakış açısından bakıldığında kadın futbol takımları ve kadın futbolculara yapılan kadın vurgusu, aynı şekilde erkek futbol takımları ve erkek futbolculara uygulanabilir. Böylelikle kadın futbolunun diğer veya öteki futbol ve spor gibi algılanmasının bir nebze de olsa önüne geçilebilir.

“Kadın futbol takımlarıyla erkek takımları arasında fizik açısından bazı farklar olduğu biliniyor.”⁴⁶ (Cumhuriyet, 20.08.2023).

Şiddetin Uğramadığı Yer: Kadın Futbolu

Kadınların “uysal, edilgen ve bağımlı” olarak ve erkeklerin tam tersi olacak şekilde nitelendirilmesi (Günindi Ersöz, 2015) kadınların şiddet ve güç içeren eylemlerden uzak

⁴⁴ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/fenerbahce-kadin-futbol-takiminda-serhat-deniz-donemi-2057654> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

⁴⁵ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/galatasaray-kadin-futbol-takimi-normal-sezonu-lider-tamamladi-6919113> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

⁴⁶ <https://www.cumhuriyet.com.tr/cumhuriyet-pazar/asil-sorun-saha-disinda-2110585> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

durduğu ve duracağı anlayışını geliştirmiştir. Dolayısıyla kadınların spor alanında hem saha içinde hem saha dışında hem de kadın sporlarının bütün bileşenleri açısından şiddet yapılması beklenmeyen bir davranıştır. İngiltere’deki kadın futbolunun uzun bir süre boyunca yasaklanmasına bile neden olan bu eylem günümüzde de kadın futbolu alanında beklenmemektedir. Kendi gittiğim ve futbol taraftarlarını bir kadın futbolu maçında gözlemlene şansı bulduğum maçta ev sahibi takımın tribünü içerisindeki taraftarların küfür içeren bir marş söylemesi sonrasında bazı taraftarların “*Beyler, kadın futbolunda yapmayın bari*” veya “*Kadınların önünde ayıp oluyor*” gibi cümleler kadınların küfür ve şiddet içeren eylemlerde bulunmaması hatta maruz kalmaması gerektiği anlayışını gözler önüne serer niteliktedir. Aynı durum kadın futbolculara yapılan bir şiddet olayı sonrasında şu şekilde haber yapılmıştır:

“Kadın futbolunda bunları yaşamaktan dolayı çok kötü hissettim. Erkek taraftarın bize (...) hakaret etmesi üzdü. Bizim kadın olduğumuzu da unuttular...”⁴⁷ (Cumhuriyet, 25.05.2023).

Dolayısıyla şiddet kadın futbolunda olmaması gereken veya yaşanmayacak bir şey gibi düşünülmektedir. Fakat aynı şiddet eylemi erkek futbolculara yapıldığında veya erkek futbolunda yaşandığında daha normal gibi görülmektedir. Burada kadınların narin ve kibar yapısı sebebiyle şiddet uygulaması veya şiddet uygulanması; insan oldukları için değil sırf kadın oldukları için yaşanmaması gereken bir şey gibi gösterilmiştir. Halbuki şiddet futbol, spor ve yaşamın diğer tüm alanlarında karşı çıkılması gereken bir durumdur. Burada işaret edilen durum şiddetin normalleştirilmesi değil, kadın futbolculara uygulanan şiddetin daha beklenemez bir şey olmasından kaynaklanan toplumsal cinsiyet eşitsizliğidir.

4.5. Kadın Futbolunda Yaşanan Sorunların Sunumu

Araştırma içerisinde “*Gazete haberlerinin içeriğine bakıldığında kadın futbolunun sorunları nasıl bir biçimde sunulmaktadır?*” şeklinde bir problem cümlesi geliştirilmiştir. Bu problem

⁴⁷ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/amator-ligde-taraftarlar-kadin-futbolculara-saldiridi-2084603> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

cümlesi Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitesinde bulunan kadın futbolu ve kadın futbolcular hakkındaki haberler üzerinden sorgulanmıştır. Bu çerçevede “taciz”, “başörtüsü yasağı”, “cinsiyet tartışmaları” temalarına ulaşılmıştır.

Taciz

Sporla taciz, fiziksel saldırı veya cinsel istismar gibi formlarda ortaya çıkabilmektedir. Araştırmalar taciz veya istismara uğrayan sporcuların genellikle sessiz kaldığını ve yardım istemekte çekingen olduklarını göstermektedir (Smith, 2019). Sporcuların antrenör veya spor alanında çalışan diğer kişiler tarafından tacize maruz kalmaları, travmalar yaşamaları veya sporu bırakmalarıyla sonuçlanabilmektedir (Jones ve Brown, 2020). Kadın sporcuların taciz ve istismara maruz kaldığı bilinmektedir. Bu nedenle sporda taciz ve istismar bir toplumsal cinsiyet eşitliği sorununa tekabül etmektedir. Futbol alanında yaşanan ve medyaya yansıyan taciz örnekleri şu şekildedir:

“Kadın meslektaşlarına tacizde bulunan (...) direktör Marc Overmars'ın kadın meslektaşlarına attığı mesajların ortaya çıkmasının ardından görevine son verildi.”⁴⁸ (Yeni Şafak, 07.02.2022).

“İrlanda Kadın Milli Takımı Teknik Direktörü Pauw, Hollandalı bir yöneticisinin tecavüzüne uğradığını açıkladı.”⁴⁹ (Milliyet, 10.01.2023).

⁴⁸ <https://www.yenisafak.com/spor/kadin-meslektaşlarına-tacizde-bulunan-ajax-futbol-direktoru-marc-overmarsin-gorevine-son-verildi-3743680> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

⁴⁹ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/kadin-teknik-direktörden-35-yil-sonra-cinsel-istismar-itirafi-kan-donduran-sozler-6783292> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

“ABD Kadın Futbol Ligi (...) taciz gerekçesiyle dört teknik direktör spordan ömür boyu men edildi.”⁵⁰ (Milliyet, 03.07.2022).

“İspanya Futbol Federasyonu Başkanı (...) Rubiales, Hermoso’yu dudağından öperek hata yaptığını kabul etse de (...) eleştirilerek istifası isteniyor.”⁵¹ (Cumhuriyet, 22.08.2023).

“Milyonlarca kadın için çok tanidik, dünyaya verilen mesaj korkunç”⁵² (Cumhuriyet, 29.08.2023).

“(…) milyonlarca kişinin şahit olduğu uluslararası bir alanda gerçekleşti ancak hem Rubiales hem de futbol kurumları ona yanıldığını söyledi.”⁵³ (Cumhuriyet, 29.03.2023).

⁵⁰ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/kadin-futbolunda-taciz-skandali-4-isme-omur-boyu-men-6885795> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

⁵¹ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/2023-fifa-kadinlar-dunya-kupasi-sampiyonu-ispanyaya-kraliyet-nisani-verilecek-2111307> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

⁵² <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/luis-rubialesin-hermosoyu-opmesi-milyonlarca-kadin-icin-cok-tanidik-dunyaya-verilen-mesaj-korkunc-2113862> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

⁵³ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/luis-rubialesin-hermosoyu-opmesi-milyonlarca-kadin-icin-cok-tanidik-dunyaya-verilen-mesaj-korkunc-2113862> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

Başörtüsü Yasağı

Başörtüsü yasağı, Müslüman kadın sporcular için bir kısıtlama aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda kadın sporcuların dini kimliklerini özgürce ifade etmelerini engellemektedir ve bu gibi yasaklar Müslüman kadınların spor yapmaları üzerinde bir engel oluşturma etkisine veya bu nedenle spordan uzaklaşma etkisine sahiptir (Khan ve Ali, 2019). Sporun herkes için erişilebilir olması gerektiği düşünüldüğünde, sporculara dini veya kültürel kimliklerini özgür bir şekilde ifade etme hakkı verilmesi gerekmektedir. Bu durum sporun herhangi bir alanında başörtüsü yasağı olmaması gerektiğini ve bu yasağın eşitlik değerlerine aykırı olduğunu göstermektedir (Mansoor, 2018). Dolayısıyla spor ve futbol alanında kadınlar üzerindeki bir diğer kısıtlama başörtüsü üzerinden yapılmıştır. Fransa’da alınan başörtüsü yasağı kararı kadınların futbolda yaşadığı sorunlardan bir tanesidir. Bu yasağın etkileri düşünüldüğünde Müslüman bir aileye sahip kız çocuklarının ailelerinin bu yüzden futbol oynamalarına izin vermemeleri gibi bir sonuç yaşanabilir. Bu nedenle Müslüman kız çocukları çifte dezavantajlı duruma düşmektedir ve futbol alanında kadınların yaşadığı sorunlara yeni bir örnek oluşturmaktadır.

“Fransa (...) futbol maçlarında başörtüsü takma yasağını onayladı.”⁵⁴ (Yeni Şafak, 29.06.2023).

“Fransa’da mahkeme futbol federasyonunun başörtü yasağını onadı.”⁵⁵ (Cumhuriyet, 29.06.2023).

⁵⁴ <https://www.yenisafak.com/dunya/fransa-mahkemesi-futbol-maclarinda-basortusu-takma-yasagini-onayladi-4541989> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

⁵⁵ <https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/fransada-mahkeme-futbol-federasyonunun-basortu-yasagi-onadi-2094894> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

Cinsiyet Tartışmaları

Cinsiyet ve cinsiyet kimliği gibi konular spor alanında tartışmalı bir konu hâline gelmiştir. Son yıllarda trans bireylerin spor alanında yaşadığı sorunlar, sporun rekabet ve doğuştan getirilen biyolojik avantajlar arasında dengenin kurulması konusunda bir tartışma yaratmıştır (Bianchi, 2017). Trans bireyler spor alanında yer almak istediklerinde kendi cinsiyet kimliklerine uygun mu yoksa doğuştan getirdiği biyolojik cinsiyetine uygun liglerde mi yer alacağı konusuna dair fikir ayrılıkları bulunmaktadır (Cleland ve diğerleri, 2021). Sonuç olarak sporda ve futbolda cinsiyet tartışmaları karmaşık bir konudur ve Türkiye’deki kadın futbolunda bu konuda birtakım tartışmalı olaylar yaşanmıştır.

“(...) kadın futbolunda adil rekabet şartlarının (...) sağlanmasının teyidi adına (...)”⁵⁶
(Cumhuriyet, 15.01.2024).

“(...) iki futbolcunun erkek kimliği almak için başvuru yaptığı ortaya çıktı. (...) pembe kimlikle hayatlarını sürdüren iki futbolcunun da erkek hormonları olduğu hatta sakallarının olduğu iddia edildi.”⁵⁷ (Cumhuriyet, 07.06.2022).

⁵⁶ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/erkegi-kadin-diye-oynattilar-iddiasina-cevap-besiktastan-patricia-2163257> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

⁵⁷ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/kadin-futbol-macinda-erkek-oyuncu-iddiasi-1944648> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

“Beşiktaş’tan (...) iddia: Erkeği kadın diye oynattılar.”⁵⁸ (Cumhuriyet, 15.01.2024).

“Kesin olarak erkek ya da kadın diyemiyoruz. Oyuncunun davranışlarından şüphelendik. (...) sayfasını bulduk erkek görünüyor.”⁵⁹ (Cumhuriyet, 15.01.2024).

“Bir kişinin sırf dış görüntüsü ile cinsiyet tahlili yapmak (...) sığ görüşlülüktür. Bu tarzda açıklamalar cinsiyetleri ile değil başarıları ile ön planda olmak isteyen sporcu ve sporcu ailelerini yaralamaktadır.”⁶⁰ (Milliyet, 15.01.2024).

“(…) takım sporlarında kadın sporcuların erkek takımlarında yer almasını engelleyen bir kural yok. Ancak erkek sporcuların kadın takımlarında yer almasını engelleyici kurallar bulunuyor. (...) erkek takımları (...) bulabildikleri en iyi oyuncularını oynatabilme şansına sahipken kadın

⁵⁸ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/besiktastan-patricia-seteco-hakkinda-flas-iddia-erkegi-kadin-diye-2163053> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

⁵⁹ <https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/besiktastan-patricia-seteco-hakkinda-flas-iddia-erkegi-kadin-diye-2163053> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

⁶⁰ <https://www.milliyet.com.tr/skorer/alg-spor-dan-patricia-seteco-tepkisi-alcaklikdir-7064547> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

sporlarında bu geçerli değil.”⁶¹ (Cumhuriyet, 20.08.2023).

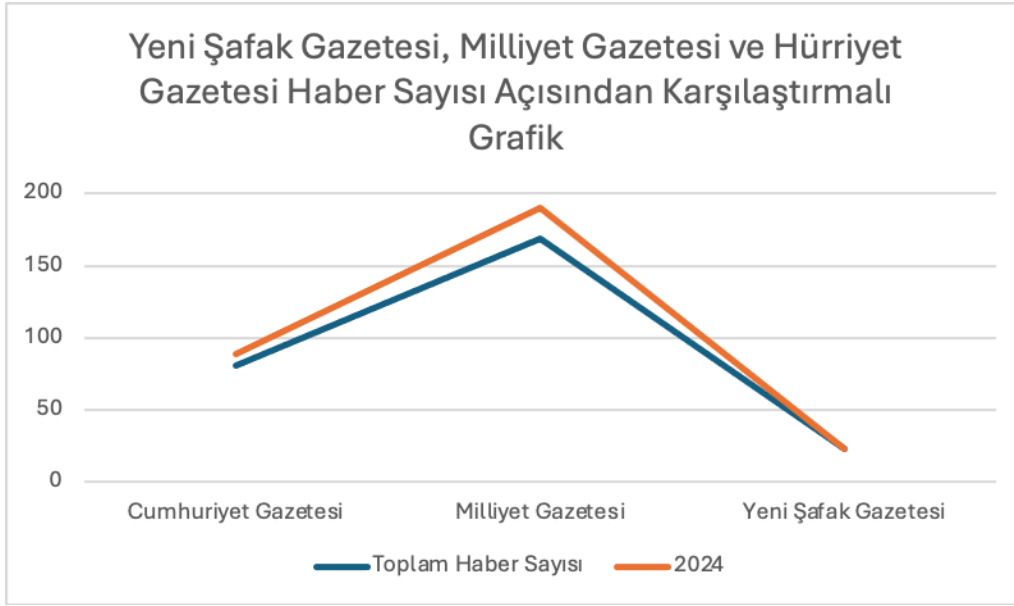
Dolayısıyla Türk kadın futbolunda da cinsiyet tartışmaları yapılmaktadır. Sırf görünüşüne dayandırılarak kadın bir futbolcunun erkek olarak nitelendirilmesi sporda adalet ve eşitlik tartışmalarını tekrar gündeme getirmiştir. Uluslararası spor alanında benzer tartışmalar yürütülmüş ve hâlen yürütülmektedir. Bununla ilgili bir haber içeriği ulusal basına taşınmış ve kadın sporcuların erkek spor takımlarında bulunmasını engelleyen hukuki bir durum olmadığı belirtilmiştir. Fakat tam tersi bir durum yasaklanmıştır. Burada toplumsal cinsiyet eşitsizliği açısından yeni bir durum yaşanmaktadır. Çünkü kadınların erkek takımlarında oynamasına izin verilip, erkeklerin kadın takımlarında oynamalarına izin verilmemesi kadınların spor alanının ikincisi olduğunu kanıtlar niteliktedir.

4.6.Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesinde Medya Temsilinin Farkları

Araştırma içerisinde “*Yeni Şafak, Cumhuriyet ve Milliyet Gazetelerindeki haberler açısından kadın futbolunun medyadaki temsili nasıl ve hangi açılardan farklılaşmaktadır?*” şeklinde bir problem cümlesi geliştirilmiştir. Bu problem cümlesi Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitesinde bulunan kadın futbolu ve kadın futbolcular hakkındaki haberler üzerinden sorgulanmıştır. Bu çerçevede Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesi internet sitesinde bulunan kadın futbolu ve kadın futbolcular hakkındaki “*haberlerin sayısı*” ve “*haberlerin söylemi*” şeklinde temalaştırılmış ve analiz yapılmıştır.

Haberlerin Sayısı

⁶¹ <https://www.cumhuriyet.com.tr/cumhuriyet-pazar/asil-sorun-saha-disinda-2110585> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)



Grafik 10: Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesinde Yıl Bazında Haber Sayısı

1 Temmuz 2019 ile 15 Mart 2024 tarihleri arasında kadın futbolu hakkında yapılan haber sayıları bazında karşılaştırıldığında; araştırma sahası olarak seçilen gazeteler içerisinde en fazla haber sayısından en az haber sayısına doğru sırasıyla Milliyet Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Yeni Şafak Gazetesi olduğu saptanmıştır. Cumhuriyet Gazetesi internet sitesindeki arşivin belirli sayıda haberi göstermesi açısından burada yalnızca toplam haber sayısı açısından karşılaştırma yapmak çok sağlıklı bir analiz sağlamayacaktır. O nedenle üç gazete için ortak ulaşılabilen veri olan 2024 yılı için karşılaştırma yapılmış ve sırasıyla Milliyet Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Yeni Şafak Gazetesi olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla araştırma sahası olarak seçilen bu üç gazete içerisinde bir karşılaştırılma yapıldığında Milliyet Gazetesinde kadın futbol hakkında daha sık olacak bir şekilde haber yapıldığı saptanmıştır. Yeni Şafak Gazetesinde kadın futboluyla ilgili oldukça az sayıda haber yapılması gazetenin savunduğu muhafazakâr düşünceyle bağdaştırılabilir. Muhafazakâr düşünce açısından kadınların spor yapması uygun görülmemektedir. Dolayısıyla kadınların spor alanında yapıp ettikleri haber yapılmamaktadır.

Haberlerin Söylemi

Araştırma sahası olarak seçilen Yeni Şafak Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Milliyet Gazetesinde kadın futbolu ve kadın futbolcularla ilgili yapılan haberler söylem açısından

karşılaştırıldığında benzer bir şekilde gazetelerin savundukları düşünce çerçevesinde haber yaptıkları görülmüştür. Buna örnek olarak hem Yeni Şafak Gazetesinde hem de Cumhuriyet Gazetesinde yer alan Fransa’da kadın futbolculara başörtüsü yasağı getirilmesi kararının haber yapılma şekli gösterilebilir. Burada Fransa’nın kadın futbolcular hakkında aldığı başörtüsü yasağının belirtilme şekli bunu desteklemektedir.

“Fransa’da Futbol Federasyonunun Başörtü Yasağı Onandı. (...) Mahkeme Fransa Futbol Federasyonu tarafından maçlarda futbolcuların başörtüsü takmasına yönelik getirilen yasağın uygun ve orantılı olduğuna karar verdi.”⁶²
(Cumhuriyet, 29.06.2023)

“(...) Fransa, (...) İslamcılık tehdidi altında olduğunu söylediği (...) laikliğin katı biçimini korumak için tasarlanmış yasaları uygulamaya koydu. (...) bu yasaların Müslümanları hedef aldığını, demokratik korumaları ortadan kaldırdığını (...) söylüyor.” (Yeni Şafak, 29.06.2023)⁶³

Dolayısıyla bu örnek üzerinden gazetelerin, haberleri kendi düşüncelerine uygun olacak şekilde yazdığı ve yansıttığı görülmüştür.

Aynı zamanda farklı bir haber kaynağı olarak Katar’da oynanan kupa maçlarında alkol yasağı kararı alınması gösterilebilir. Katar’da oynanan kupa maçları boyunca alkol yasağı alınmasının Avrupa ülkeleri tarafından çokça eleştirilmesine rağmen kadın taraftarlar

⁶² <https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/fransada-mahkeme-futbol-federasyonunun-basortu-yasagi-onandi-2094894> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

⁶³ <https://www.yenisafak.com/dunya/fransa-mahkemesi-futbol-maclarinda-basortusu-takma-yasagini-onayladi-4541989> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

açısından maç tribünlerinin oldukça güvenli olmasını sağladığı hakkında kadın taraftarlarla yapılan röportajlarla bu durum yansıtılmıştır.

“Katar, Dünya Kupasında statlarda alkol yasağı uyguladığı için (...) İngiliz basınının hedefindeydi. (...) Katar’da hiçbir erkek tarafından sözlü tacize uğramadım. (...) bu durum mümkün olduğunu bilmediğim bir şeydi. (...) tüm kadın taraftarlar gece olduğunda bile sokaklarda rahat şekilde gezebiliyor. İngiltere’de kadın taraftarlar hava karardıktan sonra bunu asla yapamaz.” (Yeni Şafak, 05.12.2022)⁶⁴

Burada Katar’da oynanan kupa maçlarında alkol yasağı kararı alınması, özellikle İngiliz basını tarafından İslami kurallara uygun olması ve taraftarların özgürlüğünü kısıtlayacak bir karar olarak yansıtılmıştır. Fakat Yeni Şafak Gazetesi Katar’da bulunan kadın taraftarlar ile röportajlar yaparak kararın kadın taraftarlar için ne kadar rahatlatıcı olduğu, kolaylık sağladığı ve İngiltere’de bile bu kadar rahat ve hava karardıktan sonra yapamayacağı hakkında bir haber yapmıştır. Böylelikle kadın taraftarlar ve İslami kurallara uygun olarak alınan bir kararın övgüsü yapılmıştır. Buradan araştırma sahası olarak seçilen bu üç gazeteden savunduğu düşünceye daha fazla uygun olarak davranan gazete Yeni Şafak Gazetesi olmuştur ve haberlerini muhafazakârlık üzerinden veya muhafazakârlığı övücü bir şekilde yapmıştır. Cumhuriyet Gazetesi ise bazı haberlerinde özgürlük ve eleştirel düşünce açısından yorumlarda bulunmuştur.

Diğer bir taraftan araştırma sahası olarak seçilen Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Hürriyet Gazetesi internet sitelerinde kadın futbolu hakkındaki haberler için herhangi bir kategori bulunup bulunmadığına bakılmıştır. Söz konusu üç gazetede de kadın futbolu olarak herhangi bir haber kategorisi oluşturulmadığı görülmüştür. Spor sekmesi altında bulunan futbol sekmesine tıklandığında ise erkek futbolu haberleri çıkmaktadır. Dolayısıyla kadın

⁶⁴<https://www.yenisafak.com/dunya/katarda-hic-tacize-ugramadim-kadin-taraftarlar-ingilterede-bu-kadar-rahat-degil-3893743> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

futbolu haberlerine ulaşabilmesi için anahtar kelime olarak aratılması gerekmektedir. Futbol sekmesine tıkladığında açılan haberlerinin erkek futbolu haberleri olması “normal veya olması gereken olarak görülen futbolun” erkek futbolu olduğu ve kadın futbolu haberlerinin futbol haberleri sekmesi altında olmaması kadın futbolunun futbol olarak düşünülmediği gibi bir anlam taşıyabilmektedir.

SONUÇ

Kadınların sporla ilişkisi, tarihsel ve sosyal faktörler, toplumsal cinsiyet normları gibi etkenlerden etkilenmektedir. Spora katılım kadınların toplumsal ve siyasal haklarını güçlendiren önemli bir alan olarak kabul edilmektedir. Spor, kadınların beden gücü ve yeteneklerini sergileme fırsatı yakalamaları açısından toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesi açısından önemli bir rol oynamaktadır. Fakat günümüzde hâlen sporda toplumsal cinsiyet eşitliği tam olarak sağlanamamıştır ve kadınlar sporun erkek egemen bir alan olduğu algısıyla mücadele etmektedir (Pfister, 2003).

Kadınların futbol alanındaki varlığı ve yakaladığı başarılar, toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyal normlar açısından önemli bir değişimi yansıtmaktadır. Kadın futbolu, geçmiş zamanlarda görmezden gelinen ve marjinalleştiren bir alan olmuştur. Günümüzde giderek daha fazla tanınan kadın futbolu desteklenmeye başlamıştır (Messner, 2002). Ancak kadınların futbol ile ilişkisinin medyada yeterince yansıtılmadığı ve bu alanda erkek futbolu ile arasında eşitsizlik olduğu bilinmektedir.

Futbol dünya genelinde tutkuyla takip edilen ve büyük bir seyirci kitlesine sahip bir spor dalıdır. Ancak spor medyası büyük ölçüde erkek futboluna odaklanmış bir hâdedir ve kadın futbolunun medyada yeterince temsil edilmediği bilinmektedir. Bu durum hem kadın futbolcuların hem kadın futbol takımlarının hem de düzenlenen etkinliklerin hak ettiği ilgiyi görmemesine ve sonuç olarak kadın futbolunun gelişimi önündeki engellerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Medya, toplumun bakış açısının şekillendirildiği önemli bir yapı olarak görülmektedir. Spor alanında da aynı şekilde medyanın etkisi büyüktür ve spor medyasında popülerliği sebebiyle futbol büyük bir alan kaplamaktadır. Ancak genel olarak medyanın kadın futbolunu görmezden geldiği ve yetersiz temsil ettiği görülmektedir. Erkek futbolcuların başarıları, yetenekleri ve hikâyeleri medyada geniş yer bulurken, kadın futbolcuların başarıları hem yetersiz temsil edilmektedir hem de kadın futbolcular tanımlanırken başarıları dışındaki şeylere odaklanılarak tanımlanmaktadır (Messner ve Hextrum, 2013).

Kadın futbolunun medyadaki temsili yetersizliğinin sebepleri konusunda birçok argüman bulunmaktadır. Kadınların erkekler kadar iyi futbol oynayamadığı, kadın futbolunun erkek futbolu kadar ilgi çekmediği gibi argümanların yanı sıra medyadaki cinsiyetçi önyargıların da

kadın futbolunun medyada temsili üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Kadın futbolcular sıkça fiziksel görünüşleri veya kişisel hayatlarıyla ilgili haberlerle gündeme gelirken, erkek futbolcuların bu tarz haberlere maruz kalmadığı görülmektedir. Bu durum, kadın futbolcuların sporcu kimliklerinin öne çıkarılması yerine dış görünüşleriyle ya da özel hayatlarıyla sıkça değerlendirilmesine sebep olmaktadır.

Bu araştırmada sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı bağlamında kadın futbolunun medyada temsili konusu incelenmiştir. Bu araştırmada Türkiye’deki üç farklı düşünceyi yansıtan gazete olan Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesi araştırma sahası olarak seçilmiştir. Burada Yeni Şafak Gazetesi muhafazakâr düşünceyi, Milliyet Gazetesi liberal düşünceyi ve Cumhuriyet Gazetesi muhalif düşünceyi yansıtmak amacıyla seçilmiştir. Bu üç gazete üzerinden kadın futbolunun nasıl temsil edildiği ve bu temsilin sporun cinsiyetlendirilmesi kavramı açısından nasıl yorumlanabileceğinin anlaşılması amaçlanmıştır. İncelenen gazeteler, Türkiye medyasının genel eğilimlerini yansıtabilecek örnekler olarak seçilmiş ve bu gazetelerdeki yazılar, haberler ve köşe yazıları üzerinden analiz edilmiştir. Sonuçlar, kadın futbolunun medyada nasıl temsil edildiğine dair önemli ipuçları sunmuş ve cinsiyet eşitliği açısından ortaya çıkabilecek sorunları vurgulamıştır.

	1 Temmuz 2019 – 15 Mart 2024 Tarihleri Arasında Yapılan Haber Sayısı	2024 Yılında Yapılan Haber Sayısı
Yeni Şafak Gazetesi	23	0
Milliyet Gazetesi	216	21
Cumhuriyet Gazetesi	81 ⁶⁵	8

Tablo 1: Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetelerinde Kadın Futbolu ile İlgili Haber Sayıları

Araştırmanın öncelikli temel bulgusu incelenen Yeni Şafak Gazetesi, Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetelerinde kadın futbolunun genellikle erkek futboluna göre çok daha az yer

⁶⁵ Cumhuriyet Gazetesi internet sitesindeki arşivin belirli bir süreye kadar olan haberleri göstermektedir.

bulduğunu ortaya koymuştur. Kadın futbolcuların başarıları, maç sonuçları ve lig haberleri, erkek futbolcuların haberlerine kıyasla daha az ve daha az öne çıkan bir şekilde yer almıştır. Bu durum, kadın futbolunun medyadaki temsilinin cinsiyet eşitliği açısından yetersiz olduğunu ve kadın futbolcuların hak ettikleri ilgiyi görmediğini göstermektedir. Hem toplam hem de yalnızca 2024 yılında haberlerin sayısı ve yoğunluğu açısından bir karşılaştırma yapıldığında en fazla haberden en az habere doğru olmak üzere sırasıyla Milliyet Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve son olarak Yeni Şafak Gazetesi bulunmaktadır. Yapılan haberlerin içeriğine bakıldığında Yeni Şafak Gazetesinin Katar'da oynanan Dünya Kupası maçları sırasında alkol yasağı kararı alınmasının ne kadar doğru bir karar olduğu veya Fransa'da kadın futbolculara başörtüsü yasağı kararı alınmasının İslam düşmanlığı olarak tanınması gibi, kendi düşüncesi olan muhafazakârlık açısından haberleri yorumladığı ve bu şekilde yansıttığı görülmüştür. Öte yandan Milliyet Gazetesi ve Cumhuriyet Gazetesi haber içeriklerini daha geniş tutmuş, transfer, maç sonucu, fikstür çekimi, sponsorluk gibi içeriklerle haberler oluşturmuştur. Fakat bu içeriklerin haber yapılması konusunda bir istikrar sağlanamamıştır. Diğer bir deyişle kadın futbol maçlarının sponsorluk anlaşmaları veya sonuçları gibi içeriklerde bazılarında yer verilmiş, bazılarında yer verilmediği görülmüştür. Dolayısıyla bu açıdan bakıldığında araştırma sahası olarak seçilen üç gazetede de kadın ve erkek futbolunun medya temsilinde eşitliğe ulaşamadığı görülmüştür. Bunun dışında kadın futbolunun sorunlarına yeterince yer verilmediği görülmüştür. COVID-19 döneminde kadın futbol liginin yaşadığı sorunlar, liglerin süresiz ertelenmesi ve sonrasında iptal edilmesi, 2020-2021 yılında yine erkek futbol maçları oynanmaya devam ederken kadın futbol maçlarının Antalya'da kamp şeklinde oynatılması, kadın futbolcuların yaşadığı ekonomik sorunlar, maaş eşitsizlikleri, futbol malzemelerine ulaşım zorluğu, Türkiye Futbol Federasyonu'nun önerisiyle açılan birçok kadın futbol takımının ekonomik şartlar nedeniyle kapatılması gibi birçok soruna yer verilmediği görülmüştür. Bu sorunlardan herhangi birinin, örneğin COVID-19 döneminde erkek futbolunda maçların nasıl oynatılacağı tartışmaları için bile onlarca haber yapılmıştır. Dolayısıyla burada kadın futbolunun aleyhine bir durum yaşanmıştır ve kadın futbolcuların sorunları görmezden gelinmiştir. Buradan kadınların futbol alanında öteki olarak görüldüğü ve bu nedenle sorunlarının da medya tarafından görmezden geldiği anlamı çıkartılmaktadır. Ayrıca, incelenen gazeteler içerisinde Milliyet Gazetesinde kadın futbolcuların dış görünüşleri ve kişisel hayatlarıyla ilgili haberlere ve haberde geçen kadın futbolcunun transfer haberinde bile gündelik ve dikkat çekici fotoğraflarına yer verildiği görülmüştür. Bu, kadın futbolcuların sporcu kimliklerinin öne çıkarılması yerine, cinsiyetçi

önyargıların etkisi altında kaldığını ve medyadaki temsillerinin yetersiz olduğunu göstermektedir.

Araştırmada ulaşılan bulguların yorumlanabilmesi açısından Spor Feminizmi ve Bourdieu'nun Alan Kuramından yararlanılmıştır. Spor feminizmi, kadınların spor alanındaki yerini ve medyadaki temsillerini ele alırken önemli bir perspektif sunmaktadır. Kadın futbolunun medyada yeterince yer bulamaması ve cinsiyetçi önyargılarla temsil edilmesi, spor feminizmiyle incelendiğinde toplumsal cinsiyet eşitliği açısından bir adaletsizlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın futbolcuların sadece sporcu kimlikleriyle değerlendirilmesi ve başarılarının takdir edilmesi, spor feminizmi teorilerinin vurguladığı önemli bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla spor feminizmi açısından bakıldığında spor medyası, spor alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yeniden üretildiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınların spor alanına katılım oranı, finansal desteklerden yeterince yararlanamayışı ve medyada yetersiz temsili bu göstergelerden bazıları olarak görülmektedir. Ayrıca, medyanın sporun cinsiyetlendirilmesinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Medya, erkek futbolunu yalnızca futbol yani "normal" olarak sunarken, kadın futboluyla ilgili bütün haberleri sunarken kadın etiketi kullanarak sanki ayrı bir spor veya futbol türü olarak sunmaktadır. Spor feminizminin sporda toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmayı ve kadınların sporda eşit haklara sahip olmasını savunan bir kuram olduğu düşünüldüğünde; spor erkek egemen bir alan olarak inşa edilmiştir ve spor medyası bu egemenliğin sürdürülmesi konusunda önemli bir rol oynamaktadır.

Bourdieu'nun Alan Kuramı, toplumsal alanları, güç dinamiklerini ve sosyal ilişkileri analiz etmek için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Medya, spor alanının bir parçası olarak düşünüldüğünde, medyadaki temsillerin ve haberlerin sporun güç dinamikleri ve statü ilişkileriyle nasıl şekillendiği anlaşılabilir hâle gelmektedir. Bourdieu'ya göre her toplumsal alan kendi içerisinde hiyerarşik bir yapıya sahiptir ve bu yapı içerisinde yer alan aktörler arasında sürekli bir güç mücadelesi yaşanmaktadır. Spor alanı da bu hiyerarşik yapıya sahiptir ve medya bu alanın güç ve statü dengeleri üzerinde önemli bir konuma sahiptir. Kadın futbolcuların medyadaki temsili de bu güç dengeleri ve statü ilişkileriyle şekillenmektedir. Özellikle, medyadaki kadın futbolcuların başarıları, yetenekleri ve sporcu kimlikleri erkek futbolculara kıyasla genellikle daha az yer almıştır. Bu durum, spor alanının erkek egemen bir yapıya sahip olduğu ve medyanın da bu yapıyı pekiştirdiği şeklinde yorumlanabilir. Kadın futbolcuların medyadaki temsili aynı zamanda kadınların spor alanındaki yerini ve toplumsal algısını da belirlemektedir. Kadınların futboldaki yeri erkeklerden sonra gelmektedir. Medya,

genellikle erkek futbolcuları vurgulayarak ve onların başarılarını öne çıkararak bu algıyı pekiştirmektedir.

Sporun cinsiyetlendirilmesi bağlamında kadın futbolunun medyada temsili, toplumsal cinsiyet rolleri, güç ilişkileri ve cinsiyetçi önyargılarla sıkı sıkıya örülmüştür. Kadın futbolcuların medyadaki temsilleri, spor alanının genel olarak erkek egemen bir alan olarak algılanmasının bir yansıması olarak görülmektedir. Medya, genellikle erkek futbolcuları ve erkek takımları daha fazla vurgulayarak, onların başarılarını öne çıkararak ve kadın futbolunda yaşanan sorunları görmezden gelerek sporun erkekler için olduğu izlenimini vermektedir. Bu durumda, kadın futbolcuların medyadaki görünürlüğü ve temsilleri daha az ve daha yetersiz olabilir. Ancak son yıllarda, kadın futbolunun popüleritesindeki artış sebebiyle kadın futbolcuların elde ettiği başarılar medyada yeterince olmasa da geçmişe göre düşünüldüğünde daha fazla yansımaya başlamıştır. Özellikle sosyal medyanın etkisiyle, kadın futbolcular kendi seslerini duyurabilmekte ve doğrudan iletişim kurabilmektedirler. Bu da medya kuruluşlarının kadın futbolculara daha fazla yer vermesine neden olmaktadır. Ancak eşitlik açısından hâlâ yeterli seviyeye ulaşılmamıştır.

Sonuç olarak, kadın futbolunun medyada temsili, sporun cinsiyetlendirilmesi bağlamında önemli bir tartışma konusudur. Araştırmalar, kadın futbolunun medyada genellikle erkek futboluna kıyasla daha az yer bulduğunu ve daha düşük değer biçildiğini göstermektedir. Bu temsiliyet eksikliği, toplumsal cinsiyet normları ve sporun tarihsel olarak erkek egemen bir alan olarak kabul edilmesiyle ilişkili olarak görülmektedir. Medya ve spor medyası, kadın futbolcuların başarılarına, yeteneklerine ve sporcu kimliklerine daha fazla odaklanarak, cinsiyet eşitliği ve toplumsal algı açısından olumlu bir değişim yaratabilme şansına sahiptir. Kadın futbolcuların medyada doğru ve eşit temsil edilmesi, genç kızlar için ilham kaynağı olabilir ve kadınların spor yapmalarını, futbol oynamalarını teşvik edebilir. Son yıllarda, özellikle uluslararası turnuvalar ve büyük başarılar sayesinde kadın futbolunun medyada daha fazla yer bulmaya başladığı gözlemlenmektedir. Örneğin, FIFA Kadınlar Dünya Kupası ve UEFA Kadınlar Şampiyonlar Ligi gibi etkinlikler, kadın futbolunun medyada daha geniş yer bulmasına ve daha olumlu bir şekilde temsil edilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu türden etkinlikler, kadın futbolunun toplumda kabul görmesini ve genç kızlar için rol model oluşturmasını ve dolayısıyla kadın futboluna erişimin artmasını sağlamaktadır.

Kadın futbolunun medyada temsili, sporun cinsiyetlendirilmesi bağlamında ele alındığında önemli eksiklikler ve dengesizlikler içermektedir. Kadın futbolcuların daha görünür hale

gelmesi ve eşit şekilde temsil edilmesi için medya kuruluşları, spor yöneticileri ve spor medyasındaki çeşitli bileşenlere büyük görevler düşmektedir. Medya içeriklerinde daha fazla kadın futboluna yer verilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması yolunda önemli bir adım olacaktır. Ayrıca, kadın futbolunu destekleyen politikalar üretilmesi, kampanyalar ve eğitim programları ile genç nesillere sporda cinsiyet eşitliğinin önemi anlatılmalıdır. Ayrıca bu doğrultuda yapılacak olan araştırmalar toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun haberciliğin nasıl yapılabileceği konusunda yollar sunarak spor medyasının bu açıdan gelişmesini sağlayabilir. Ayrıca farklı bir alan olarak sosyal medya üzerine bu türden çalışmalar yapılarak alanın gelişmesine katkıda bulunulabilir. Bunun dışında araştırma sahasının kadın futbolcu, kadın hakemler, kadın taraftarlar veya kadın futbolunu takip eden taraftarlardan oluştuğu araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Arslan, B., & Koca, C. (2006). Kadın Sporcuların Yer Aldığı Günlük Gazete Haberlerinin Sunum Biçimine Dair Bir İnceleme. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 1-10.

Ayata, A. (2011). Siyaset ve Katılım. Y. Ecevit, & N. Karkıner içinde, *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.

Basmacı, G. (2019). İnternet Spor Gazeteciliğinde Kadın Bedeninin Temsili: SporX Gazetesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 4(1), 129-144.

Basow, S., & Rubenfeld, K. (2003). "Troubles Talk": Effects of Gender and Gender-Typing. *Sex Roles*, 48, 183-187.

Berger, P. L. Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin Sosyal İnşası*. İstanbul: Paradigma.

Birrell, S. (2000). Feminist Theories for Sport içinde, *Handbook of Sport Studies* (s. 61-76). Londra: SAGE.

Blackburn, R., & Jarman, J. (2006). Gendered Occupations: Exploring the Relationship between Gender Segregation and Inequality. *International Sociology*, 21(2), 289-315.

Bourdieu, P. (1977). *Outline of a Theory of Practice* (Çev. R. Nice). Cambridge: Cambridge University Press.

Bourdieu, P. (1986). The Forms of Capital. Ed. J. Richardson *The Forms of Capital* içinde, (s. 241-258). Westport: Greenwood.

Bourdieu, P. (1993). *The Field of Cultural Production: Essays on Art and Literature*. New York: Columbia University Press.

Bruce, T. (2015). Assessing the Sociology of Sport: On Media and Representations of Sportswomen. *International Review of the Sociology of Sport*, 4(5), 380-384.

Burcu Sağlam, E. (2018). *Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. (E. Burcu Sağlam, A. Öğün Boyacıoğlu, & A. Gelgeç Bakacak, Düzenleyen) Ankara: Siyasal Kitabevi.

Brus, A. & Trangbæk, E. (2003) Asserting the right to play – women's football in Denmark, *Soccer & Society*, 4 (2-3), 95-111.

Chalabaev, A., Sarrazin, P., Fontayne, P., Boiche, J., & Clement-Guillotin, C. (2013). The influence of sex stereotypes and gender roles on participation and performance in sport and exercise: Review and future directions. *Psychology of Sport and Exercise*, 14, 136-144.

Cinsiyet Eşitliği İnceleme Derneği. (2018). Sporda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması. Ekim 2022 tarihinde <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/177> adresinden alındı

Colley, A., Berman, E., & Van Millingen, L. (2006). Age and Gender Differences in Young People's Perceptions of Sport Participants. *Journal of Applied Social Psychology*, 35(7), 1440-1454.

Creswell, J. (2007). *Qualitative Research Designs: Selections and Research Design: Choosing Among Five Approaches*, 2nd ed. Sage Publications.

Çank, Ş. (2022). Muhafazakâr Medyanın 2000 Sonrası Dönüşümü Üzerine Bir Değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AKSOS)*, 11, 242-264.

Darity, W., & Mason, P. (1998). Evidence on Discrimination in Employment: Codes of Color, Codes of Gender. *Journal of Economic Perspectives*, 12(2), 63-90.

Day, D. (2019). Gendering Sport and Health in Victorian Periodicals for Boys and Girls. *Sport and Literature Association Annual Conference*, (s. 1-8). Limoges.

Demirtaş Madran, H. (2012). Sosyal Kimlik ve Ayrımcılık. K. Çayır, & M. Ayan Ceyhan (Dü.) içinde, *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar* (s. 2-16). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Demirtaş H. (2003). Sosyal Kimlik Kuramı, Temel Kavram ve Varsayımlar. *İletişim Araştırmaları*, 1(1), 123-144.

Denzin, N., & Lincoln, Y. (2008). *The Landscape of Qualitative Research*, 3rd ed. Sage Publications.

Diker, E. (2015). Gazete Reklamlarında Kadın ve Mahremiyet Anlayışı. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(1), 95-110.

Dixon, T.L. & Linz, D. (2000). Race and the Misrepresentation of Victimization on Local Television News. *Communication Research*, 27 (5), 547-573.

Doğanay, A. (2018). Bilimsel Yönteme Giriş. A. Şimşek (Dü.) içinde, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (s. 2-29). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.

Dunn, C. (2016). *Football and the Women's World Cup: Organisation, Media and Fandom*. Springer.

Dunn, C. (2017). Media Coverage of Women's Sport: Personal Reflections. L. Mansfield, J. Claudwell, B. Wheaton, & B. Watson (Dü.) içinde, *The Palgrave Handbook of*

Feminism and Sport, Leisure and Physical Education (s. 841-853). London: Palgrave Macmillan.

Elmas, S. & Aşçı, F. H. (2022). Gender-Stereotyped Barriers Against Women Football Players in Turkey: A Qualitative Perspective on the Eccles' Expectancy- Value Theory. *Pamukkale J Sport Sciences*, 13(3), 146-173.

Eng, D. (2015). Gendered Collegiate Sports: Athlete-Student or Student-Athlete? *Silicon Valley Notebook*, 13, 178-204.

Fasting, K. (2003) Small country – big results: Women's football in Norway, *Soccer & Society*, 4 (2-3), 149-161.

Fozooni, B. (2008). Iranian Women and Football, *Cultural Studies*, 22 (1), 114-133.

Fink, J. (2013). Female Athletes, Women's Sport, and the Sport Media Commercial Complex: Have We Really 'Come a Long Way, Baby'? *Sport Management Review*, 18(3), 331-342.

Frias, A. (2011). Sports and Its Effects on Gender Typing. Florida: Florida Atlantic University Publishing.

Gillespie, M. (2005). Media Audiences. Londra: Open University.

Gü nindi Ersöz, A. (2015). Özel Alan / Kamusal Alan Dikotomisi: Kadınlık ın "Doğ ası" ve Kamusal Alandan Dışlanmışlık ı. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 18(1), 80- 102.

Gü nindi Ersöz, A. (2016). Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi. Ankara: Anı Yayıncılık.

Grbich, C. (2013). *Qualitative Data Analysis: An Introduction*. New York: Sage Publication.

Hall, S. W. (1980). Encoding/Decoding. In S. Hall, D. Hobson, A. Lowe, & P. Willis (Eds.), *Culture, Media, Language: Working Papers in Cultural Studies* (pp. 63-87). London: Hutchinson.

Hannon, J., Soohoo, S., Reel, J., & Ratliffe, T. (2009). Gender Stereotyping and the Influence of Race in Sport Among Adolescents. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 80(3), 676-684.

Haugaa Engh, M. (2010) The battle for centre stage: Women's football in South Africa, *Agenda*, 24(85), 11-20.

Hjelm, J. (2011) The bad female football player: women's football in Sweden, *Soccer & Society*, 12 (2), 143-158.

Hooks, B. (2000). *Feminism for Everybody: Passionate Politics*. Londra: Pluto.

Karaduman, S., & Adalı Aydın, G. (2017). Hegemonik Erkekliğin Medyadaki İnşası ve Temsili: Survivor 2017 Program İncelemesi. *Middle Black Sea Journal of Communication Studies*, 2(2), 26-40.

Köprü başı, İ. (2013). Yeni Akit ve Milli Gazetede Yahudilere Karşı Nefret Söylemine Dair Bir İçerik Analizi. VII Ulusal Sosyoloji Kongresi, (s. 1-9).

Küçükşakarya, E. (2020). Habertürk ve Yeni Akit Gazetelerinde Yükleme Stratejileri: Söylem-Tarihsel Yöntem Temelli Bir İnceleme. *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2, 45-54.

Kane, M., LaVoi, N., & Fink, J. (2013). Exploring Elite Female Athletes' Interpretations of Sport Media Images a Window Into the Construction of Social Identity and "Selling Sex" in Women's Sports. *Communication & Sport*, 1(3), 269-298.

Kantar, G., Ersöz, G., İnce Yenilmez, M., Çetinkaya, D., & Sıvış, E. (2023). Kadın Futbolcuların Twitter ve Haber Kanallarındaki Toplumsal Cinsiyet Analizi. *EKEV Akademi Dergisi*, 93, 77-93.

Karaarslan, D. (2014). Antik Yunan'da Kadın Olmak. *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 159-174.

Karacagil, K. (2014). Kazakistan'ın Bağsızlığının Ayak Sesleri: Almatı Olayları (1996). *International Journal of History Studies*, 6(1), 101-114.

KASFAD & Kızlar Sahada. (2020). Türkiye'de Sporda Toplumsal Cinsiyet Esitliği İzleme Raporu (2020). Ekim 2022 tarihinde https://www.kasfad.org/wp-content/uploads/KASFAD_2020_yeni_.pdf adresinden alındı

Koca, C., & Bulgu, N. (2005). Spor ve Toplumsal Cinsiyet: Genel Bir Bakış. *Toplum ve Bilim*, 103, 163-184.

Krippendorf, K. (2013). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*, 3rd Edition. Sage Publications.

Kuckartz, U., & Radiker, S. (2019). *Qualitative Content Analysis*. Sage Publications. McCrone, K. (1991). Class, Gender, and English Women's Sport, c. 1890-1914. *Journal of Sport History*, 18(1), 159-182.

Merriam, S. (2018). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (S. Turan, Çev.) Ankara: Atlas Akademik Basım Yayın.

Morano, M., Robazza, C., Ruiz, M., Cataldi, S., Fischetti, F., & Bortoli, L. (2020). Gender-Typed Sport Practice, Physical Self-Perceptions, and Performance-Related Emotions in Adolescent Girls. *Sustainability*, 12(20), 1-13.

Onar, S., & Uçurum, B. (2022). Ukrayna Savaşı'nın Günlük Haber Sitelerindeki Yansıması - Türk Basınından Yeni Akit ve Sözcü Gazeteleri Örneğinde Bir Analiz. *Elektronik Turkish Studies*, 17(6), 1277-1296.

Öztürk, B., & Yozgat, U. (2022). Sözbilimsel İlişkiler ve İdeolojik Seçimlere Yansıması: Sözbilimsel Kuramı Çerçevesinde Liberal Köşe Yazıları Üzerine Bir İnceleme. *International Journal of Language Academy*, 10(2), 50-67.

Öztürk, P. (2017). Kadın Futbolcuların Futbol Alanındaki Deneyimleri. Ankara.

Petty, K., & Pope, S. (2018). A New Age for Media Coverage of Women's Sport? An Analysis of English Media Coverage of the 2015 FIFA Women's World Cup. *Sociology*, 53(3), 486-502.

Pfister, G. (2003) The challenges of women's football in east and west Germany: A comparative study, *Soccer & Society*, 4 (2-3), 128-148.

Pfister, G. (2015). Assessing the Sociology of Sport: On Women and Football. *International Review for the Sociology of Sport*, 50 (4-5), 563-569.

Pfister, G. & Radtke, S. (2002). Sport, Women, and Leadership: Results of a Project on Executives in German Sport Organizations, *European Journal of Sport Science*, 9 (4), 229-243.

Plaza, M., Boiche, J., Brunell, L., & Ruchaud, F. (2017). Sport = Male... But Not All Sports: Investigating the Gender Stereotypes of Sport Activities at the Explicit and Implicit Levels. *Sex Roles*, 76, 202-217.

Preece, S., & Bullingham, R. (2020). Gender stereotypes: the impact upon perceived roles and practice of in-service teachers in physical education. *Sport, Education and Society*, 27(3), 259-271.

Punch, K. (2005). *Introduction to Social Research: Quantitative and Qualitative Approaches*, 2nd Edition. London: Sage Publication.

Ravel, B., & Gareau, M. (2016). 'French Football Needs More Women Like Adriana'? Examining the Media Coverage of France's Women's National Football Team for the 2011 World Cup and the 2012 Olympic Games. *International Review for the Sociology of Sport*, 51(7), 833-847.

Riemer, B., & Visio, M. (2003). Gender Typing of Sports: An Investigation of Metheny's Classification. *Sociology and Cultural Anthropology*, 74(2), 193-204.

Rodríguez, M. G. (2005) The Place of Women in Argentinian Football, *The International Journal of the History of Sport*, 22 (2), 231-245.

Saldana, J. (2023). Nitel Aras, tirmacılar İçin Kodlama El Kitabı. (A. Tüfekçi, & S. Şad, Çev.) Ankara: PEGEM Akademi.

Sargın, M. (2014). Gazete Köşe Yazılarında Kullanılan Dilsel Stratejilere İlişkin Çözümleme Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 29(1), 351-365.

Sağır, A., Işın, B., & Sallı, Ş. (2021). Çocuk Kıyafetleri Üzerinden Gündelik Hayatın İnşası: Cinsiyetlendirme Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(1), 269-290.

Schotel, A. L. (2023). Social Politics: International Studies in Gender, *State & Society*, 30 (2), 444–469.

Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. Sage Publication.

Sibson, R. (2010). “I Was Banging My Head Against a Brick Wall”: Exclusionary Power and the Gendering of Sport Organizations. *Journal of Sport Management*, 24, 379-399.

Silverman, D. (2021). *Nitel Araştırma Nasıl Yapılır?* (E. Hava, Çev.) İstanbul: Küre Yayınları.

Sobal, J., & Milgrim, M. (2019). Gendertyping Sports: Social Representations of Masculine, Feminine and Neither-Gendered Sports Among US University Students. *Journal of Gender Studies*, 28(1), 29-44.

Stamann, C., Janssen, M., & Schreier, M. (2016). Searching for the Core: Defining Qualitative Content Analysis. *Qualitative Social Research*, 17(3).

Symons, K., Breitharth, T., Zubzevic-Basic, N., Wilson, K., Sherry, E., & Karg, A. (2021). The (Un)level Playing Field: Sport Media During COVID-19. 22(2), 1- 17.

Şimşek, A. (2018). *Araştırma Modelleri*. A. Şimşek (Dü.). içinde Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.

Taş, G. (2016). Feminizm Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri ve Dönüşümleri. *Akademik Hassasiyetler*, 3 (5), 163-175.

Taşdelen, P., & Koca, C. (2015). Viktorya Dönemi İngiltere'sinde Kadın Bedeni Politikaları ve Kadınların Spora Katılımı. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 32, 205-214.

Taşdelen, P., & Koca, C. (2016). Viktorya Dönemi İngilteresi'nde ve İngiliz Sömürgelerinde İlk Kadın Sporcular. C. Koca içinde, *Sporun Toplumsal Cinsiyet Halleri* (s. 78-93). Ankara: Spor Yayınevi.

Tovlhed, H. (2013). Sex Dilemmas, Amazons and Cyborgs: Feminist Cultural Studies and Sport. *Cultural Unbound: Journal of Current Cultural Research*, 5(2), 273-289.

Türkiye Futbol Federasyonu. (2012). TFF Kadın Futbolu. Kasım 2022 tarihinde <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/0002012/Ligler/Kadinlar/Kadin-Futbolu-Kitapcigi.pdf> adresinden alındı.

Wiesner-Hanks, M. (2020). Tarihte Toplumsal Cinsiyet. (M. Çıyan Şenerdi, Dü.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Williams, J. (2003). The fastest growing sport? women's football in England, *Soccer & Society*, 4 (2-3), 112-127.

Williams, J., & Chawansky, M. (2014). Namibia's Brave Gladiators: gendering the sport and development nexus from the 1998 2nd World Women and Sport Conference to the 2011 Women's World Cup. *Sport in Society*, 17(4), 550-562.

Xu, Q., Fan, M., & Brown, K. (2019). Men's Sports or Women's Sports?: Gender Norms, Sports Participation, and Media Consumption as Predictors of Sports Gender Typing in China. *Communication & Sport*, 9(2), 264-286.

Yaşar, E. (2020). Edirne Sınır-Mülteci Olaylarının Sözcü ve Yeni Akit Gazetelerinde Çerçevesi Üzerine Bir Araştırma. *Middle East Journal of Refugee Studies*, 5(2), 63-77.

<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=228&ftxtID=34474> (Erişim Tarihi: 02.01.2024)

<https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/nihat-ozdemir-ve-ahmet-nur-cebiden-3-buyuklere-kadin-futbol-takimi-cagrisi-tff-isterse-zorla-yaptirabilir-41804622> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.diken.com.tr/rizespor-erkek-futbol-takimi-super-ligden-dusunce-kadin-futbol-takimini-kapatti/>

<https://www.ntvspor.net/futbol/altay-kadin-futbol-super-ligi-nden-cekildi-63a97595df23837164275dcc> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.haberturk.com/nihat-ozdemir-den-kadin-hakem-aciklamasi-2998441-spor>

(Erişim Tarihi: 12.03.2024)

<https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/buyuk-juri-ispanyada-toplandi-maraton-basliyor-7052801>

(Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/cumhuriyetin-kizlari-7026266> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/cumhuriyetin-kizlari-7026266> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/besiktasin-deneyimli-file-bekcisi-fatma-sahin-sampiyonluga-odaklanmis-durumdayim-6942279> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/kadin-futbolunda-dikkat-ceken-hamle-kendi-kulubunu-kendi-kurdu-7073948> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/tff-kadin-futbolu-stratejik-plani-aciklandi-fifa-ve-uefaya-sunulacak-7091163> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/gelecegin-yildiz-kizlari-projesinin-tanitimi-gerceklesti-7030605> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/cadde/kadinlar-daha-mucadeleci-6882914> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/pazar/hayallerinden-vazgecmesinler-6960620> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/dunya/makyajli-futbolcuya-trol-saldirisi-7030025> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/asciligi-birakip-antrenor-oldu-ilk-macinda-rakibine-9-gol-atti-7068071> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/eleonora-goldoniden-transfer-itirafi-galatasaray-beni-istedi-6947514> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/aycan-yanac-futbola-geri-dondu-iste-yeni-adresi-6940427> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/galatasaray-kadin-futbol-takimi-normal-sezonu-lider-tamamladi-6919113> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/kadin-teknik-direktorden-35-yil-sonra-cinsel-istismar-itirafi-kan-donduran-sozler-6783292> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/kadin-futbolunda-taciz-skandali-4-isme-omur-boyu-men-6885795> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

Cumhuriyet

<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/kadin-hakemler-ilk-kez-mhk-seminerine-katildi-2144522> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/fenerbahce-kadin-futbol-takiminda-serhat-deniz-donemi-2057654> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/amator-ligde-tarafklar-kadin-futbolculara-saldirdi-2084603> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/2023-fifa-kadınlar-dunya-kupasi-sampiyonu-ıspanyaya-kraliyet-nisani-verilecek-2111307> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/luis-rubialesin-hermosoyu-opmesi-milyonlarca-kadin-icin-cok-tanidik-dunyaya-verilen-mesaj-korkunc-2113862> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/fransada-mahkeme-futbol-federasyonunun-basortu-yasagi-onadi-2094894> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/erkegi-kadin-diye-oyattilar-iddiasina-cevap-besiktastan-patricia-2163257> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/kadin-futbol-macında-erkek-oyuncu-iddiasi-1944648> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/besiktastan-patricia-seteco-hakkında-flas-iddia-erkegi-kadin-diye-2163053> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.milliyet.com.tr/skorer/alg-spordan-patricia-seteco-tepkisi-alcaklıktır-7064547> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/cumhuriyet-pazar/asil-sorun-saha-disında-2110585> (Erişim Tarihi: 17.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/fransada-mahkeme-futbol-federasyonunun-basortu-yasagi-onadi-2094894> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/fransada-mahkeme-futbol-federasyonunun-basortu-yasagi-onadi-2094894> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/aileleri-karsi-cikiyordu-2-lige-yukseldiler-2133067#:~:text=Vangücü%20Kadın%20Futbol%20Takımı%2C%20daha,'nci%20Lig'e%20yükseldi.> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/spor/besiktasin-kadin-futbolcusu-esra-erol-futbol-oyuyorum-dedigimde-tepkiler-geliyordu-2078167> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/adnan-dincer/egemen-futbolu-2065997> (Erişim Tarihi: 19.03.2024)

<https://www.yenisafak.com/spor/kadin-meslektaslarina-tacizde-bulunan-ajax-futbol-direktoru-marc-overmarsin-gorevine-son-verildi-3743680> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

<https://www.yenisafak.com/dunya/fransa-mahkemesi-futbol-maclarinda-basortusu-takma-yasagini-onayladi-4541989> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

<https://www.yenisafak.com/gundem/milli-iradenin-sesi-yeni-safak-30-yasinda-turkiyenin-hikayesi-mansetlere-nasil-yansidi-4597019> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

<https://www.yenisafak.com/dunya/kadinlarin-dunya-kupasi-3893938> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

<https://www.yenisafak.com/dunya/en-rahat-macimdi-statta-alkol-yasagi-kadin-taraftarlari-tacizden-korudu-3893440> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

<https://www.yenisafak.com/dunya/fransa-mahkemesi-futbol-maclarinda-basortusu-takma-yasagini-onayladi-4541989> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

https://www.yenisafak.com/hayat/kim-demis-futbol-erkek-isi-3615405&ved=2ahUKEwjto_TQpreFAxU5QfEDHY1pCqUQFnoECBUQAQ&usg=AOvVaw0ThNgvLqfG2SyGTKU2pugV (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

https://www.yenisafak.com/hayat/kiz-cocuklari-icin-yola-ciktim-3768043&ved=2ahUKEwj_IMP7preFAxWCX_EDHXHyARIQFnoECBMQAQ&usg=AOvVaw1qSjYTrG4dXLxP1db4KwX- (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

<https://www.yenisafak.com/dunya/katarda-hic-tacize-ugramadim-kadin-taraftarlar-ingilterede-bu-kadar-rahat-degil-3893743> (Erişim Tarihi: 13.03.2024)

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu Form No.	FRM-YL-15
		Yayın Tarihi Date of Pub.	04.12.2023
	FRM-YL-15 Yüksek Lisans Tezi Orijinallik Raporu <i>Master's Thesis Dissertation Originality Report</i>	Revizyon No Rev. No.	02
		Revizyon Tarihi Rev.Date	25.01.2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 05/06/2024

Tez Başlığı: Sporun Cinsiyetlendirilmesi Bağlamında Kadın Futbolunun Medyada Temsili

Tez Başlığı (Almanca/Fransızca)*:.....

Yukarıda başlığı verilen tezimin a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 95 sayfalık kısmına ilişkin, 05/06/2024 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %5 'dir.

Uygulanan filtrelemeler*:

- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç
- Kaynakça hariç
- Alıntılar hariç
- Alıntılar dâhil
- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tezimin herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Yağmur ARI

Öğrenci Bilgileri	Ad-Soyad	Yağmur ARI
	Öğrenci No	N19133992
	Enstitü Anabilim Dalı	Sosyoloji Anabilim Dalı
	Programı	Sosyoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.
Prof. Dr. Esra BURCU SAĞLAM

* Tez **Almanca** veya **Fransızca** yazılıyor ise bu kısımda tez başlığı **Tez Yazım Dilinde** yazılmalıdır.

**Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları İkinci bölüm madde (4)/3'te de belirtildiği üzere: Kaynakça hariç, Alıntılar hariç/dahil, 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 5 words) filtreleme yapılmalıdır.

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu Form No.	FRM-YL-15
		Yayın Tarihi Date of Pub.	04.12.2023
	FRM-YL-15 Yüksek Lisans Tezi Orijinallik Raporu <i>Master's Thesis Dissertation Originality Report</i>	Revizyon No Rev. No.	02
		Revizyon Tarihi Rev.Date	25.01.2024

TO HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

Date: 05/06/2024

Thesis Title (In English): Media Representation of Women's Football in the Context of Gendering of Sports

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options checked below on 05/06/2024 for the total of 95 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled above, the similarity index of my thesis is 5 %.

Filtering options applied**:

- Approval and Declaration sections excluded
- References cited excluded
- Quotes excluded
- Quotes included
- Match size up to 5 words excluded

I hereby declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

Kindly submitted for the necessary actions.

Yağmur ARI

Student Information	Name-Surname	Yağmur ARI
	Student Number	N19133992
	Department	Sociology
	Programme	Masters

SUPERVISOR'S APPROVAL



APPROVED
Prof. Dr. Esra BURCU SAĞLAM

**As mentioned in the second part [article (4)/3] of the Thesis Dissertation Originality Report's Codes of Practice of Hacettepe University Graduate School of Social Sciences, filtering should be done as following: excluding reference, quotation excluded/included, Match size up to 5 words excluded.

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu Form No.	FRM-YL-09
		Yayın Tarihi Date of Pub.	22.11.2023
	FRM-YL-09 Yüksek Lisans Tezi Etik Kurul Muafiyeti Formu <i>Ethics Board Form for Master's Thesis</i>	Revizyon No Rev. No.	02
		Revizyon Tarihi Rev. Date	25.01.2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 17/10/2023

Tez Başlığı (Türkçe): Sporun Cinsiyetlendirilmesi Bağlamında Kadın Futbolunun Medyada Temsili

Tez Başlığı (Almanca/Fransızca)*:

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır.
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne veya ruh sağlığına müdahale içermemektedir.
4. Anket, ölçek (test), mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme gibi teknikler kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen araştırma niteliğinde değildir.
5. Diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri kullanımını (kitap, belge vs.) gerektirmektedir. Ancak bu kullanım, diğer kişi ve kurumların izin verdiği ölçüde Kişisel Bilgilerin Korunması Kanuna riayet edilerek gerçekleştirilecektir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Yağmur ARI

Öğrenci Bilgileri	Ad-Soyad	Yağmur ARI
	Öğrenci No	N19133992
	Enstitü Anabilim Dalı	Sosyoloji Anabilim Dalı
	Programı	Sosyoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Prof. Dr. Esra BURCU SAĞLAM

* Tez **Almanca** veya **Fransızca** yazılıyor ise bu kısımda tez başlığı **Tez Yazım Dilinde** yazılmalıdır.

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu <i>Form No.</i>	FRM-YL-09
		Yayın Tarihi <i>Date of Pub.</i>	22.11.2023
	FRM-YL-09 Yüksek Lisans Tezi Etik Kurul Muafiyeti Formu <i>Ethics Board Form for Master's Thesis</i>	Revizyon No <i>Rev. No.</i>	02
		Revizyon Tarihi <i>Rev. Date</i>	25.01.2024

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

Date: 17/10/2023

ThesisTitle (In English): Media Representation of Women's Football in the Context of Gendering of Sports

My thesis work with the title given above:

1. Does not perform experimentation on people or animals.
2. Does not necessitate the use of biological material (blood, urine, biological fluids and samples, etc.).
3. Does not involve any interference of the body's integrity.
4. Is not a research conducted with qualitative or quantitative approaches that require data collection from the participants by using techniques such as survey, scale (test), interview, focus group work, observation, experiment, interview.
5. Requires the use of data (books, documents, etc.) obtained from other people and institutions. However, this use will be carried out in accordance with the Personal Information Protection Law to the extent permitted by other persons and institutions.

I hereby declare that I reviewed the Directives of Ethics Boards of Hacettepe University and in regard to these directives it is not necessary to obtain permission from any Ethics Board in order to carry out my thesis study; I accept all legal responsibilities that may arise in any infringement of the directives and that the information I have given above is correct.

I respectfully submit this for approval.

Yağmur ARI

Student Information	Name-Surname	Yağmur ARI
	Student Number	N19133992
	Department	Sociology
	Programme	Master

SUPERVISOR'S APPROVAL

APPROVED
Prof. Dr. Esra BURCU SAĞLAM